

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, deldom 2019-12-20 i mål nr M 6229-18, se bilaga A

PARTER

Klagande och motpart

1. Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

2. Lunds kommun
Box 41
221 00 Lund

Klagande och motpart

Swerock Aktiebolag

Ombud: C. H.

SAKEN

Ansökan om tillstånd för bergtäkt m.m. på fastigheterna X och Y i Lunds kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

I Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom på följande sätt:

1. Tillståndspunkt C avseende deponi upphävs och tillståndet till återvinningsverksamhet i tillståndspunkt B gäller i 20 år från det att denna dom har vunnit laga kraft.

2. Avseende slutliga villkor för tillstånd till miljöfarlig verksamhet upphäver Mark- och miljööverdomstolen villkor 3, 16, 26, 27, 28 och 29 samt ändrar villkor 4, 18, 19, 20 och 30 så att de får följande lydelse:

4. Bergtäkten och återvinningen får bedrivas endast helgfria vardagar måndag till och med fredag kl. 06.00 – 18.00.

I samband med stora infrastrukturprojekt eller motsvarande får tillsynsmyndigheten medge enstaka undantag från ovanstående tider under förutsättning att övriga villkor innehålls.

18. Betong och därmed jämförligt avfall som tas emot vid verksamheten får inte vara förorenat till följd av tidigare användning eller vara täckt eller målat med material som innehåller farliga ämnen i signifikanta mängder.

19. Externa avfallsmassor, enligt de angivna typerna i mark- och miljödomstolens domsbilaga 2, som tas emot för mekanisk bearbetning (frånsett den asfalt som regleras i villkor 17) får inte laka mer än de nivåer som anges i nedanstående tabell. Om avfallet kan förmodas laka mer än de i tabellen angivna värdena för sulfat och löst organiskt kol (DOC) får avfallet hanteras först efter godkännande av tillsynsmyndigheten. Värdet för torrsubstans för lösta ämnen kan användas som alternativ till värdena för sulfat och klorid.

Beståndsdel	C ₀ (L/S = 0,1 l/kg) mg/l	L/S = 10 l/kg mg/kg TS
Arsenik	0,06	0,5
Barium	4	20
Kadmium	0,02	0,04
Krom total	0,1	0,5
Koppar	0,6	2
Kviksilver	0,002	0,01
Molybden	0,2	0,5
Nickel	0,12	0,4
Bly	0,15	0,5
Antimon	0,1	0,06
Selen	0,04	0,1

Zink	1,2	4
Klorid	460	800
Fluorid	2,5	10
Sulfat	1500	1000
Fenolindex	-	1
DOC	160	500
Torrsubstans för lösta ämnen	-	4000

Villkoret ska kontrolleras genom provtagning och analys av de avfall som tas emot enligt gällande Svensk Standard. Mätmetoder och mätfrekvens ska framgå av bolagets kontrollprogram.

20. Externa avfallsmassor, enligt de angivna typerna i mark- och miljödomstolens domsbilaga 2, som tas emot för mekanisk bearbetning (frånsett den asfalt som regleras i villkor 17) får inte innehålla högre totalhalter av organiska parametrar än de som anges i tabellen nedan.

Parameter	
BTEX	6 mg/kg
PCB (Polyklorerade bifenyler) (7 kongener)	1 mg/kg
Mineralolja (C10 till C40)	500 mg/kg
Summa cancerogena PAH (benso(a)antracen, chrysen, benso(b)fluoranten, benso(k)fluoranten, benso(a)pyren, indeno(1, 2, 3-cd)pyren och dibens(a,h) antracen)	10 mg/kg TS
Summa övriga PAH (naftalen, acenaftalen, acenaften, fluoren, fenantren, antracen, fluoranten, pyren och benso(ghi)perylene)	40 mg/kg TS

Villkoret ska kontrolleras genom provtagning och analys av de avfall som tas emot enligt gällande Svensk Standard. Mätmetoder och mätfrekvens ska framgå av bolagets kontrollprogram.

30. Bolaget ska, senast tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra, lämna in en detaljerad efterbehandlingsplan för hela verksamhetsområdet till tillsynsmyndigheten för godkännande. Syftet med planen ska vara att främja biologisk mångfald och det rörliga friluftslivet.

Området ska efterbehandlas på ett sätt som minimerar olycksriskerna för framtida besökare och säkerhetsanordningarna ska kräva minsta möjliga underhåll.

3. Delegerade frågor avseende miljöfarlig verksamhet ändras så att de får följande lydelse:

Mark- och miljööverdomstolen överlåter åt ansvarig tillsynsmyndighet att vid behov föreskriva ytterligare villkor beträffande

- Undantag från verksamhetstider utifrån villkor 4
- Kontroll
- Efterbehandling

4. Den av mark- och miljödomstolen bestämda provisoriska föreskriften P 1 ska gälla intill dess mark- och miljödomstolen förordnar annat endast med den ändringen att kontroll av utgående vatten ska göras 12 gånger per år fördelat över året alternativt genom flödesproportionerlig provtagning.
5. Avseende slutliga villkor för tillstånd till vattenverksamhet ska villkor 33 ha följande lydelse samt ett nytt villkor 36 införas med följande lydelse.

33. Vattenbortledning från verksamheten ska mätas med flödesmätare som dels registrerar det momentana flödet, dels summerar den vattenvolym som bortleds.

Resultaten av mätningarna ska journalföras och hållas tillgängliga för tillsynsmyndigheten efter anmodan.

36. För vattenverksamheten ska finnas ett aktuellt kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska ges in till tillsynsmyndigheten senast tre månader från dagen då denna dom vinner laga kraft.

6. Tillståndets igångsättningstid och arbetstid ska ha följande lydelse:

Mark- och miljööverdomstolen förordnar med stöd av 22 kap. 25 § andra stycket och 23 kap. 7 § miljöbalken att den tid inom vilken de miljöfarliga verksamheterna ska ha satts igång bestäms till fem år för täktverksamheten och återvinningsverksamheten från det att denna dom har vunnit laga kraft.

Arbetstiden för vattenverksamheten bestäms till tio år från det att denna dom har vunnit laga kraft.

II Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandena i övrigt.

III Vad Mark- och miljööverdomstolen förordnat i beslut den 2 september 2020 och den 1 juni 2021 avseende verkställighet av mark- och miljödomstolens dom ska fortsätta att gälla.

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Skåne län har yrkat att:

1. Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva tillståndet för deponiverksamheten.
2. Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa villkor för efterbehandling av täktverksamheten oavsett om deponiverksamheten medges eller inte.
 - a. För det fall att deponiverksamheten inte medges yrkas att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa följande villkor för efterbehandling av täkten:

Bolaget ska, senast tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra lämna in en detaljerad efterbehandlingsplan för hela verksamhetsområdet till tillsynsmyndigheten för godkännande. Syftet med planen ska vara att främja biologisk mångfald och det rörliga friluftslivet.
 - b. För det fall att deponiverksamheten tillåts och inte tas i anspråk av bolaget yrkas att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa följande villkor för efterbehandling av täkten:

Bolaget ska, i det fall bolaget inte sätter igång deponeringsverksamheten eller igångsättningstiden passeras, senast tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra lämna in en detaljerad efterbehandlingsplan för hela verksamhetsområdet till tillsynsmyndigheten för godkännande. Syftet med planen ska vara att främja biologisk mångfald och det rörliga friluftslivet.
 - c. Mark- och miljööverdomstolen bör föreskriva villkor om efterbehandling och avslutande av täkten även för det fall att deponeringen avslutas innan den gamla täkten har fyllts upp till marknivå.
 - d. Mark- och miljööverdomstolen bör föreskriva följande angående säkerhet vid efterbehandlingen:

Området ska såväl inom ramen för den successiva efterbehandlingen som efter avslutad brytning efterbehandlas på ett sätt som minimerar olycksriskerna för framtida besökare och säkerhetsanordningarna ska kräva minsta möjliga underhåll.

3. Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa villkor för kontrollprogram även för vattenverksamheten.
4. Mark- och miljööverdomstolen ska ändra villkor 33 genom att ta bort sista meningen så att sökanden inte ska vara skyldig att årligen rapportera volym bortlett vatten till tillsynsmyndigheten.
5. Mark- och miljööverdomstolen bör förtydliga huruvida avfallet för konstruktion omfattas av kraven för inert avfall.
6. Mark- och miljööverdomstolen ska, för det fall att deponering inte medges, tidsbegränsa tillståndet för återvinning på samma vis som tillståndet för täkten och, för det fall att deponering medges, ska även det tillståndet tidsbegränsas.
7. Mark- och miljööverdomstolen ska, för det fall att deponering medges, ändra villkor 29 på så vis att säkerheten för deponiverksamheten ska ställas innan det att deponeringsverksamheten påbörjas och omfatta återställningen av hela verksamhetsområdet. Det bör även tydliggöras när säkerheten för täktverksamheten kan skickas tillbaka i det fall två säkerheter krävs. För det fall att tillståndet för deponering inte tidsbegränsas bör det ses till att säkerheten är tillräcklig över tid.
8. Mark- och miljööverdomstolen ska, för det fall att deponeringen anses vara en efterbehandling av täkten, föreskriva att tillståndet för täkten ska gälla tills deponeringen är avslutad. Det är i en sådan situation också rimligt att det endast finns en ekonomisk säkerhet som täcker hela efterbehandlingen för båda verksamheterna.
9. Mark- och miljööverdomstolen ska, för det fall att deponering medges, föreskriva att deponeringsplanen ska uppdateras regelbundet från och med det att deponeringen inleds.

Lunds kommun har yrkat att:

1. Mark- och miljööverdomstolen ska ändra tillstånd B, angående återvinning, på så vis att tillståndet tidsbegränsas i första hand till 20 år från dagen för lagakraftvunnen dom och i andra hand till tio år från dagen för täktverksamhetens upphörande.
2. Mark- och miljööverdomstolen i första hand ska upphäva eller undanröja och återförvisa tillstånd C angående deponiverksamhet.

För det fall deponiverksamheten tillåts har i andra hand yrkats att tillståndet tidsbegränsas till maximalt 20 år från täktverksamhetens upphörande samt att prövotiden sätts till minst fem år och att det delegeras till tillsynsmyndigheten att meddela ytterligare villkor om det visar sig att deponiverksamheten påverkar utsläppen så att ytterligare villkor krävs. Kommunen har vidare yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska föreskriva att säkerheten för deponin ska fastställas tidigare än tre år innan täktverksamheten avslutas.

3. Mark- och miljööverdomstolen ska rätta till villkor 19 eftersom halten (1) för fenolindex i tabellen tillhörande villkoret har satts i fel kolumn om tabellen ska motsvara 22 § i NFS 2004:10.

Swerock Aktiebolag har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra villkor 19 och 20 så att villkoren får följande lydelse.

19. Externa avfallsmassor, enligt de angivna typerna i domsbilaga 2, som tas emot för deponering (inklusive för konstruktion av deponin) inom det angivna täktområdet ska uppfylla kraven i förordning (2001:512) om deponering av avfall och Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2004:10 om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall, eller vid senare tidpunkt gällande bestämmelser.

20. Endast externa avfallsmassor, enligt de angivna typerna i domsbilaga 2, som utgör icke-farligt avfall, får tas emot för mekanisk bearbetning (frånsett den asfalt som regleras i villkor 17) inom det angivna täktområdet.

Bolaget har vidare yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa den ekonomiska säkerheten för deponin till 900 000 kr och att villkor 29 kompletteras med att den ekonomiska säkerheten för deponiverksamheten ska ställas innan den påbörjas.

Bolaget har medgett länsstyrelsens yrkanden angående villkor för kontrollprogram för vattenverksamheten och ändring av villkor 33 samt det av länsstyrelsen föreslagna villkoret angående säkerhet runt täkten. Bolaget åtar sig att genomföra provtagningar 12 gånger per år under provotiden enligt länsstyrelsens förslag.

Bolaget har inte något att erinra mot att villkor fastställs avseende efterbehandling av täkten för det fall att deponeringen inte skulle komma att genomföras och yrkar att villkoret då formuleras enligt följande:

Om tillståndet avseende deponering inte tas i anspråk ska verksamhetsutövaren istället, senast tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra, inge en slutlig efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten, upprättad i samråd med tillsynsmyndigheten, Länsstyrelsen Skåne och markägaren.

Bolaget har vidare ansett att det inte är nödvändigt att provotiden för deponin sätts till fem år, men har inte något att erinra mot detta om Mark- och miljööverdomstolen finner det lämpligt. För det fall att Mark- och miljööverdomstolen bifaller yrkandet att tidsbegränsa tillståndet avseende deponeringsverksamheten, yrkas att tidsperioden ska fastställas till 45 år räknat från den dag då deponeringsverksamheten påbörjas.

I övrigt har bolaget motsatt sig att länsstyrelsens och kommunens yrkanden bifalls.

För det fall att Mark- och miljööverdomstolen bifaller yrkandet om att upphäva tillståndet för deponin, yrkar bolaget att följande villkor ska fastställas angående efterbehandling av täkten:

Senast tre år innan täkt- respektive återvinningsverksamheten beräknas upphöra ska bolaget lämna in en detaljerad efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten, upprättad i samråd med markägare och tillsynsmyndighet. Tillsynsmyndigheten ska underrättas när efterbehandlingen är slutförd. Tillsynsmyndigheten ska göra en slutbesiktning av efterbehandlingen.

För det fall att Mark- och miljööverdomstolen finner skäl att tidsbegränsa tillståndet avseende den mekaniska bearbetningen yrkar bolaget att Mark- och miljööverdomstolen ska föreskriva att verksamheten begränsas till att inte tillåtas fortgå efter det att deponin har avslutats.

Länsstyrelsen har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras i enlighet med bolagets yrkanden angående villkor 19 och 20.

För det fall att Mark- och miljööverdomstolen skulle tillåta deponering medges att villkoren för avfall för deponering och avfall för mekanisk bearbetning separeras. Samma krav ska gälla för massor som tas emot oavsett om de deponeras, används för konstruktion eller om de ska återvinnas och mottagningskriterierna för inert avfall ska gälla även för återvinningsverksamheten. Om bolagets yrkade villkor 19 och 20 fastställs bör det på en ritning framgå hur icke-farligt avfall, som inte uppfyller mottagningskriterierna för inert avfall, ska separeras så att det avfallet inte deponeras i tåkten förrän lakteter har utförts. Det är då även rimligt att återvinningsverksamheten sker på en separat hårdgjord yta med egen uppsamling och rening av vatten.

Kommunen har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras i enlighet med bolagets yrkanden avseende villkor 19 och 20.

För det fall att Mark- och miljööverdomstolen skulle tillåta deponering yrkas att villkoren för avfall för deponering och avfall för mekanisk bearbetning separeras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg och förtydliganden.

Länsstyrelsen

Deponi

För att tillåtligheten av deponin ska kunna bedömas behöver det tydligt framgå hur och när den verksamheten ska äga rum och hur verksamheten ska kunna utföras samtidigt som eventuell brytning av berg. Det är osannolikt att bolaget kommer att hinna bryta ner till +40 m ö.h. på en tillräckligt stor yta, anlägga en geologisk barriär och påbörja deponering inom igångsättningstiden på tio år som därtill är mycket lång. Det är inte heller förenligt med bestämmelserna om bästa möjliga teknik att nu ge tillstånd till en verksamhet som inte kommer att påbörjas i full skala förrän i slutskedet av täktverksamheten.

Bolaget har uppgivit att hela bottenytan ska nå +40 m ö.h. innan deponering ska ske. Det tar den tillståndsgivna tiden, 20 år, att bryta den tillståndsgivna mängden med det maximala årliga uttaget på 600 000 ton och 30 år med ett årligt uttag om 400 000 ton. Bolaget har under tiden för det tidigare tillståndet brutit i genomsnitt ca 390 000 ton/år.

Bolaget har även uppgett att deponering kommer att kunna ske successivt (parallellt med täktverksamheten) och på nivån +60 m ö.h. Med maximal brytning varje år tar det runt nio år att bryta till +40 m ö.h. inom redan brutet område och 14 år om bolaget bryter 400 000 ton/år. I ansökan anges att det krävs en större bottenyta för att täktverksamheten ska kunna bedrivas på ett bra sätt. Brytningsområdet måste utvidgas eftersom bottenytan minskar med varje pall som bryts. Bolaget har inte redovisat hur stor bottenyta som krävs för att täktverksamheten ska fungera på ett tillfredsställande sätt men för att uppnå en större bottenyta för täktverksamheten krävs brytning under många år och i flera pallar inom det nya brytningsområdet.

På fastställd exploateringsplan anges att hela bottenområdet ska vara på nivån +40 m ö.h. Med hänsyn till vad bolaget därtill uppgivit om behovet av bergmaterial i regionen och att det inte framgår att berget skulle få sämre kvalitet på djupet framstår det som osannolikt att bolaget endast skulle bryta ner till +60 m ö.h. för att påbörja deponeringen.

Det är inte heller lämpligt att tillåta deponeringsverksamheten om det finns risk för att den får läggas vilande under ett antal år. Det framgår inte av handlingarna hur deponering kan bedrivas medan bolaget bryter det nya området som ligger på flera nivåer högre än +40 m ö.h. Innan tillräcklig bottenyta finns för båda verksamheterna kan ingen geologisk barriär anläggas på det nya brytningsområdet. Att en uppdaterad deponeringsplan ska lämnas in senast tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra tyder på att mark- och miljödomstolen räknar med att det är först efter att täktverksamheten avslutas som deponering i full skala ska påbörjas.

Det bör anges var och när deponering kan påbörjas, var deponering kan ske kontinuerligt under hela täktverksamheten, hur brytning ska ske för att frigöra tillräckliga ytor för båda verksamheterna, var pumpgrop kan anläggas när brytningen når ny bottennivå (om deponering ska ske på djup +60 m ö.h.) och var upplag samt maskiner kommer att placeras.

Det verkar orimligt att det finns stora samordningsvinster av täkt- och deponiverksamheterna i detta fall eftersom deponeringen rimligtvis inte kan starta förrän täkten är i det närmaste avslutad.

Eftersom en uppdaterad deponeringsplan behöver lämnas in först tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra finns det, om deponeringen påbörjas efter ca 5 år, en risk att planen uppdateras först efter 15 års verksamhet.

Sammanfattningsvis är det inte rimligt att tillåta en verksamhet som har så många kvarstående frågeställningar och ett sådant långt tidsperspektiv innan verksamheten ens kan påbörjas.

Efterbehandling

Den ansökta deponiverksamheten är en egen, fristående tillståndspliktig verksamhet som kommer att startas upp och bedrivas när täktverksamheten har avslutats och som omfattas av en särskild lagstiftning och egen ekonomisk säkerhet. Om mottagande av

massor ska användas för efterbehandling av täkten bör det omfattas av kraven för återvinning för anläggningsändamål. Deponering av externa massor kan inte anses vara en efterbehandling då den ska fortgå under obegränsad tid och är avhängig marknadsförutsättningarna för masshantering. Bolaget kan inte garantera att brottet kommer att fyllas upp eftersom det inte vet hur mycket massor som kommer att levereras till deponin. Det rör sig således om två skilda verksamheter, inom samma område, som påbörjas vid skilda tidpunkter och som har egna specifika villkor och lagkrav. Anses i stället deponin vara en efterbehandling torde täkten inte kunna avslutas förrän deponin avslutas, eftersom deponeringen i så fall är en del av täktverksamheten. Detta måste vara tydligt så att det inte råder några oklarheter för tillsynsmyndigheten när täktverksamheten ska slutbesiktigas och avslutas.

Som mark- och miljödomstolens deldom är utformad finns inga krav på efterbehandling i det fall bolaget inte påbörjar deponeringsverksamheten, varför det behöver fastställas villkor för efterbehandling av täkten, oavsett om deponiverksamheten medges eller inte. Täktens efterbehandlingsplan bör anpassas efter täktens tillståndstid. Som deldomen är utformad är det inte heller reglerat vad som ska ske med verksamhetsområdet, som inte är brytområde, i det fall att deponiverksamheten tillåts och det tillståndet tas i anspråk. Efterbehandlingen av täkten kan i en sådan situation bestå av exempelvis städning, borttagande av byggnader, maskiner och de delar av bullervallarna som inte längre behövs samt att området omvandlas till naturmark. Den mekaniska bearbetningen bör placeras inom verksamhetsområdet med hänsyn till riksintressena för kulturmiljövården och friluftsliv. I täktverksamhetens slutskede bör en mer detaljerad efterbehandlingsplan ges in till tillsynsmyndigheten och efterbehandlingen av täkten ska slutföras inom täktens tillståndstid.

För det fall att deponin inte fylls är det viktigt att bolaget säkerställer att toppen på deponin tätas med en geologisk barriär som klarar påfrestningarna från en ovanliggande sjö. Det är även viktigt att återställningen och efterbehandlingen av deponin omfattar hela verksamhetsområdet och inte enbart brytområdet som tillståndet i dag är utformat.

Som ansökan är utformad är således tre alternativa efterbehandlingar för tälten aktuella; sjö, grundare sjö med viss utfyllnad samt skogsmark med tälten helt igenfylld. Det är rimligt att en översiktlig plan för hela verksamhetsområdet fastställs så att närboende och övriga vet vad som ska hända med området i framtiden. Om området ska bli en sjö är det t.ex. viktigt att eventuella hyllor för rovfåglar skapas i samband med sprängning, att det, under tiden som sjön fylls, finns lämpliga ställen att ta sig upp, att det vidtas åtgärder för strandzon samt att kanterna säkras från jordmassor och fallrisk. Detta behöver planeras för och åtgärdas successivt under hela drifttiden eftersom det kan vara svårt att komma åt vissa områden när tälten blivit djupare. Det saknas även villkor för att öka säkerheten kring sjön. Exempelvis är det viktigt att bolaget planerar för hur pallarna är utformade i förhållande till hur vattnet kommer att stiga. Det ska undvikas att vattnet långvarigt hamnar strax över en kvarlämnad pall eftersom vattnet blir väldigt grunt vid pallkanterna. Det bör även föreskrivas villkor för att minimera riskerna för fallolyckor (t.ex. vid branta kanter runt tälten). Som efterbehandling av deponin bör tillskapandet av skogsmark fastställas. Det bör framgå i tillståndet om bolaget ska plantera in skog eller om det ska lämnas för självsådd.

Oavsett så bör syftet med efterbehandlingen vara att öka den biologiska mångfalden, främja naturvård, öka tillgängligheten och främja friluftsliv eftersom områden med naturvärden tas bort eller påverkas och området i sin helhet ligger inom riksintresse för friluftslivet.

Tidsbegränsning

Återvinningsverksamheten bör tidsbegränsas i det fall deponin inte medges. När täktverksamheten avslutas behöver siktar och krossar tas bort ur tälten eftersom den ska vattenfyllas.

Ekonomisk säkerhet

Om domstolen medger deponin och anser att det är en egen fristående verksamhet är det viktigt att säkerheten för den verksamheten ska gälla från första dagen för deponering. I det fallet bör det även tydliggöras när säkerheten för täktverksamheten

kan skickas tillbaka. Exempelvis när täkten avslutats och efterbehandlingen av den verksamheten har godkänts av tillsynsmyndigheten. Eftersom deponeringsverksamheten inte är begränsad i tid bör det säkerställas att säkerheten är tillräcklig över tid.

Säkerheten för deponin omfattar enbart återställning av brytområdet och inte återställning av hela verksamhetsområdet. En sammantagen säkerhet blir en följd av om deponeringsverksamheten ska anses vara en efterbehandling av täkten.

Villkor 19 och 20 samt avfall för konstruktion

I det fall deponin tillåts bör villkoren angående avfall för deponering och avfall för mekanisk bearbetning separeras.

I deldomen framgår inte om avfall för konstruktion ska omfattas av kraven för inert avfall eller icke-farligt avfall. Eftersom avfallet ska ligga kvar på platsen är det rimligt med hårdare krav.

Eftersom den mekaniska bearbetningen är tätt sammanknuten med deponin - på så vis att det avfall och material som inte kan återvinnas kan deponeras på platsen - är det viktigt att samma krav ställs på de massor som återvinns och på de som ska deponeras. I annat fall riskerar massor som innehåller mer föroreningar än mottagningskriterierna för inert avfall att deponeras felaktigt. Om bolagets yrkade villkor 19 och 20 fastställs bör det på en ritning framgå hur icke-farligt avfall, som inte uppfyller mottagningskriterierna för inert avfall, separeras så att det avfallet inte deponeras i täkten förrän lakteter har utförts. Det kan då även vara rimligt att återvinningsverksamheten sker på en separat hårdgjord yta med egen uppsamling och rening av vatten så inte vattnet blandas och späds ut.

Utsläpp till vatten

Bolaget har inte redovisat vilka mängder föroreningar som leds ut till recipienten och hur recipienten påverkas av de mängderna. Vattnet avleds trots allt vidare till ett Natura 2000-område. Nivåerna föreskrivs i tillståndet som halter och vattnet kommer att spädas ut i sedimentationsdammen. De föreslagna halterna för utsläpp till vatten är höga för vissa ämnen. Recipientens känslighet bör beaktas oavsett om det är till en vattenförekomst eller inte. Därför behöver bolaget i utredningen också redovisa nivåer i recipienten.

Prövotidsutredningen kommer endast att gälla för tåkten och den mekaniska bearbetningen eftersom utredningen ska redovisas innan dess att deponeringsverksamheten påbörjats. Det bör därtill ställas krav på att bolaget i utredningen ska ange vilka mängder och typ av avfall som har hanterats under provotidsperioden samt extrapolera redovisade halter/mängder till maximala mängder enligt tillstånd, samt påverkan på recipienten vid utsläpp från maximalt utnyttjat tillstånd. För att analyserna ska visa på variationer i utsläpp beroende på mängd avfall, nederbördsvariationer m.m. bör provtagning ske minst 12 gånger per år under provotiden. Slutligen bör bolaget bedöma om resultaten kan anses representativa för den maximala verksamheten. Även om det inte är ett linjärt samband mellan mängder avfall och utsläpp till vatten är det skillnad om man mottar en mindre mängd jämfört med 200 000 ton per år (exkl. deponeringsverksamheten) som tillståndet medger. Likaså bör det framgå vilka ämnen som ska analyseras, hur ofta, och i vilken form. Till exempel är det den lösliga formen av vissa metaller som är skadlig för organismer och då behöver både fasta och lösliga former analyseras. Det bör även framgå att provtagning ska ske av andra ämnen som kan misstänkas finnas i massorna, även om de inte finns med i utredningsvillkoren. Bolaget bör redovisa vilka skyddsåtgärder eller teknik som kan tillämpas för att sänka halter vid behov och vilka kostnader detta innebär för att möjliggöra en skälighetsbedömning.

Lunds kommun

Deponin

Det överensstämmer inte med kravet om bästa möjliga teknik att ge tillstånd till en deponi med en igångsättningstid på tio år. Vid tiden för igångsättningen är det inte osannolikt att deponin inte överensstämmer med bästa möjliga teknik. Den statliga vägledningen förändras och uppdateras kontinuerligt vad gäller föroreningshalterna av avfallsmassor. Redan i och med igångsättningstiden motsvarar inte tillståndet för deponi en god tillämpning av miljöbalken. Verksamhetsutövaren bör ansöka om tillstånd för deponin i närmare anslutning till att sådant tillstånd kan tas i anspråk.

Deponin är inte en lämplig efterbehandlingsmetod eftersom det inte är visat att sådana mängder som krävs kommer att vara tillgängliga för verksamhetsutövaren vid igångsättningen av deponin och under den tid som den verksamheten kommer att bedrivas. Deponiverksamheten avser att vara en efterbehandlingsmetod, verksamheten har därmed inte ett eget, separat syfte.

Återvinningen och deponin hade inte fått tillstånd på den aktuella platsen om inte täktverksamheten redan varit etablerad. En täkt är dock främst platsprövad med kopplingen till den brytbara fyndigheten och har en början och ett slut.

Tidsbegränsning

Eftersom området ligger inom riksintresse för friluftslivet, är det viktigt att naturmiljön återställs snabbt genom att efterbehandla täkten. Det är olämpligt att deponiverksamheten och återvinningsverksamheten kan fortgå utan tidsbegränsning i ett område som är viktigt för friluftslivet, kulturmiljön samt naturvården. Även om verksamheterna sker i utkanten av riksintresset för friluftsliv påverkas fortfarande intresset, inte minst genom följdverksamheter såsom ökad trafik. Av den anledningen bör deponin begränsas till den tjugoårsperiod efter det att täktverksamheten upphört som bolaget uppgivit i ansökan. Återvinningsverksamheten bör begränsas till tio år

efter det att täktverksamheten avslutats, dels för att inte försena efterbehandlingen av täkten, dels för att störningarna i närområdet ska minska.

För det fall att tillståndet för deponering upphävs ska återvinningsverksamheten avslutas och efterbehandlas samtidigt som täktverksamheten.

Efterbehandling

Efterbehandlingen av deponin är inte tillräckligt tydlig. Det som regleras i tillståndet är maximal höjd om +95 m ö.h. Resterande reglering gäller samråd om utformning av deponin (länsstyrelsen) och sluttäckningsplan (tillsynsmyndigheten). Det är inte lämpligt att två olika myndigheter ska reglera efterbehandlingen när det inte är tydligt hur området ska se ut efter deponeringen. Det enda som regleras i domen är att den ska anpassas till landskapet.

Ekonomisk säkerhet

Det är inte lämpligt att förslag till ekonomisk säkerhet för deponin ska lämnas först tre år innan täktverksamheten ska avslutas. Deponeringsverksamheten har vid den tiden bedrivits i minst sju år.

Villkor 19 och 20

Om bolaget avser att deponera det avfall som inte kan återvinnas krävs att avfallet analyseras i enlighet med gällande regelverk för deponering.

Utsläpp till vatten

De förväntade utsläppsnivåerna är inte tillräckligt utredda, framförallt kopplat till Krankesjöns Natura 2000-område. I ansökan redovisas inte halterna av föroreningar i inkommande vatten vad gäller suspenderad substans, istället visas resultatet efter rening, från täktens egenkontroller. Halter av suspenderad substans som verksamheten måste hantera torde vara höga, särskilt vid högflödessituationer där mycket av vattenhanteringen kommer att ske i diken anlagda i deponerat material. Därtill är det

momentana maxutflödet reglerat till 23 l/s, men beräkningar avseende reningen och dylikt har genomförts med beaktande av ett utflöde på cirka 6 l/s. Situationen är inte heller jämförbar med resultatet från bolagets egenkontroller avseende nuvarande verksamhet eller avseende täkt och återvinning på Bronsspännet. Utredningen visar således inte vilka åtgärder man behöver vidta vid den utökade verksamheten för att säkerställa tillräcklig rening.

Den föreslagna prøvotiden om tre och ett halvt år är därtill för kort. Inom den tiden kommer inte deponeringen ha påbörjats och troligen har inte heller återvinningsverksamheten fått sin slutgiltiga utformning. Prövotiden bör därför sättas till minst fem år och det bör delegeras till tillsynsmyndigheten att meddela ytterligare villkor om det visar sig att deponiverksamheten påverkar utsläppen.

Swerock Aktiebolag

Deponi

Deponering kommer att genomföras successivt genom att en geologisk barriär etableras på sådant sätt att det inerta avfallet deponeras i ”fickor”. Deponeringen är således inte beroende av att täkten är fullt utbruten utan verksamheterna kan utföras parallellt med varandra. Så snart förutsättning finns kommer deponin att påbörjas i enlighet med igångsättningstiden om tio år. Förmodligen går det dock att påbörja deponeringen redan inom fem till sex år från det att tillståndet har vunnit laga kraft. Avbaning och brytning på det nya brytområdet kommer att påbörjas under hösten 2021. Därefter kommer brytning till +40 m ö.h. att färdigställas i den södra delen av det befintliga brytområdet. Planen är att deponeringsverksamheten påbörjas i södra delen under hösten 2026, men kan komma att inledas tidigare än så om bolaget stöter på berg som med hänsyn till bryttekniska och/eller säkerhetsskäl inte kan brytas ut. Deponering kommer att ske efter hand som brytningen färdigställs på +40 m ö.h. Maskiner och upplag kommer att flyttas med brytfronten för att skapa en miljöeffektiv framdrift. Pumpgropen kommer att placeras på lägsta punkt i brytgropen och även den flyttas successivt. Det kan inte anses skäligt eller miljömässigt motiverat att bolaget

genomgår en ny tillståndsprocess som kommer att leda till att den successiva efterbehandlingen drar ut ytterligare på tiden.

Eftersom de olika verksamheterna kontinuerligt kommer att förflytta sig inom verksamhetsområdet är det inte möjligt att på en karta klargöra var de olika verksamheterna ska ske.

Deponeringsverksamheten och återvinningsverksamheten är knutna till täktverksamheten. Fördelarna med att samlokalisera de aktuella verksamheterna är stora. Det avfall som inte kan återvinnas kan deponeras på platsen utan vidare transporter till andra deponier. Täkten är även strategiskt placerad i förhållande till behovet av de olika verksamheterna inom regionen och det finns resurser i form av personal, maskiner, logistikoptimering, våg och personalutrymmen.

Ett kombinerat verksamhetsområde resulterar i minskade utsläpp och buller eftersom varje transport både kan lämna överblivna massor och sedan transportera vidare nytt material.

Behovet av deponin och tidsbegränsning

Det råder brist på avsättning för de överskottsmassor som uppkommer i regionen och konsekvenserna av detta kan komma att påverka möjligheten till samhällsutveckling. Behovet av återvinnings- och deponiverksamhet har varit ett problem under många år och eftersom det inte kommer att finnas något fullgott alternativ under överskådlig tid talar det emot att tidsbegränsa deponin och återvinningen. Saknas platser för deponering kan det leda till att massor med dåliga geotekniska egenskaper avsätts på marknaden, vilket leder till försämrade tekniska egenskaper i de konstruktioner som de används till.

Den mekaniska bearbetningen är tätt sammanknuten med deponeringsverksamheten och planeras att bedrivas så länge som denna pågår. Om deponin tidsbegränsas riskeras att den inte är fylld när tillståndstiden löper ut och att verksamhetsområdet därför inte efterbehandlas såsom det är tänkt. Det är tillgången på massor för deponering samt

marknadens behov av deponering som styr deponeringstakten. Deponeringen kommer att vara som störst när täkten går mot sitt slutskede samt efter avslutad brytning. Föreslagen tidsbegränsning om 45 år, för det fall att domstolen finner skäl att tidsbegränsa verksamheten, har beräknats utifrån förmodat årligt genomsnittligt behov av deponi.

Eftersom verksamhetsområdet är lokaliserat i utkanten av området för riksintresse för friluftsliv och varken påverkar vandringsleder, vattendrag eller andra områden med värde för friluftslivet finns inte skäl för tidsbegränsning med hänsyn till riksintresset. I gällande översiktsplan är området därtill markerat som "Täkttillstånd" och i förslaget till ny översiktsplan framgår att kommunen förespråkar utnyttjande av befintliga täkter med hänsyn till den påverkan på omgivningen som varje täkt har.

Efterbehandling

Deponin utgör inte någon ny verksamhet utan är en efterbehandling av täkten, även om den prövas enligt en egen verksamhetskod. Det är fullt möjligt att meddela tillstånd till en verksamhet som inte förväntas påbörjas förrän en annan del av den ansökta verksamheten har slutförts. Det är inte heller ovanligt att så är fallet när just deponiverksamhet som efterbehandlingsmetod kombineras med täkt eller gruvverksamhet. Täktens verksamhetsområde kan inte efterbehandlas samtidigt som deponeringsverksamheten fortgår eftersom den verksamheten förutsätter att det finns ytor för upplag, maskiner m.m.

Tidsaspekten utgör inte något problem för deponin som efterbehandlingsmetod. Villkor 30 och delegationen till tillsynsmyndigheten, att vid behov föreskriva ytterligare villkor, innebär att denna har möjlighet att beakta aktuella förutsättningar vid den tidpunkt när slutlig efterbehandlingsplan fastställs, oberoende av efterbehandling och säkerställer därmed bästa möjliga teknik. Den mer exakta utformningen kan säkerställas först i slutfasen av verksamheten. Swerock kommer att samråda om de slutliga detaljerna med tillsynsmyndigheten inför deponins slutskede oaktat nivån på deponin. Den framtida markanvändningen bör således inte redogöras för i tillståndet. När tillståndet löpt ut kommer bolaget att sakna rådighet över marken

och möjlighet att fatta beslut gällande fortsatt markanvändning. Det planeras att lövskog ska planteras ovanpå den avslutade deponin. Lövskogsmiljöer tillför biologiska värden och det har upprättats en biologisk mångfaldsplan för tåkten i samband med att det nya tillståndet togs i anspråk.

För det fall att deponin inte tillåts kommer tåkten att efterbehandlas genom bildandet av en täktsjö, där den slutliga utformningen inklusive säkerhetsåtgärderna bör bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten och markägaren. Troligen kommer en framtida täktsjö nå en slutlig vattennivå på ca +85,5 m ö.h. (RH2000), vilket korresponderar med medelgrundvattennivån inom lågområden för sökt brytområde. Tid för vattenuppfyllnad beräknas till strax över 110 år och denna typ av efterbehandling är därför inte att förorda ur ett säkerhetsperspektiv. Det finns alternativ för att markera området för tåkten vilket anpassas efter förutsättningarna på platsen. Invid täktsjön skulle exempelvis en svagt sluttande strand kunna anläggas i nordöstra delen och ytterligare stränder vid behov.

För det fall att endast delar av täktområdet fylls upp genom deponin kommer det att bildas en mindre sjö, antingen grundare eller mindre yta eller både och. Inte heller detta kan förordas ur ett säkerhetsperspektiv eftersom det innebär att höga branter fortfarande finns kvar.

Bolaget accepterar det föreslagna villkoret om säkerhet kring täktområdet. Villkoret får dock inte påverka den faktiska driften av verksamheten. Att sätta upp stängsel eller liknande skyddsanordningar runt tåkten under tiden som den successiva efterbehandlingen genomförs skulle kunna försvåra och i värsta fall förhindra arbetet med efterbehandlingen.

Villkor 19 och 20

Den formulering som villkor 19 och 20 har fått – att enbart delar ur Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2004:10 har valts ut och regleras – resulterar i att villkoren blir otydliga och svåra att följa.

I villkor 19 råder osäkerhet kring vilka lakningskriterier som ska användas, L/S 0,1 (perkolationstest) som avser korttidslakning eller L/S 10 (skaktest) som avser långtidslakning. Perkolationstest och skaktest krävs för avfall som genereras regelbundet, medan avfall som inte genereras regelbundet endast kräver skaktest. Detta är en viktig skillnad då jord inte är ett avfall som genereras i en regelbunden process och därför inte kräver perkolationstest. Tekniskt och miljömässigt är detta krav inte heller motiverat då jord (till skillnad från exempelvis aska) under lång tid naturligt har lakats och långtidslakningen därmed är den relevanta egenskapen. I NFS 2004:10 regleras detta tydligt, medan det genom villkorsformuleringen i domen skapas en osäkerhet.

Det som är fastställt i föreskrift behöver inte föreskrivas i villkor, varför de delar som föreskriver vilka avfall som får deponeras helt ska utgå ur villkor 19 och 20. Genom bolagets förslag garanteras därtill att en tidsenlig metod och teknik används och att halterna inte låses av ett villkor vid framtida deponering. I det fall föreskriften ska fastställas i villkor behöver alla delar, dvs. möjligheter till undantag, 24 § NFS 2004:10, dispenser etc. också tas med.

Det finns inte skäl till att samma krav ska gälla för de avfallsmassor som ska deponeras och för de som ska bearbetas mekaniskt. Det är vanligt förekommande att avfallsanläggningar hanterar olika avfallsslag med olika egenskaper. Risken för att avfall som inte utgör inert avfall skulle deponeras är mycket liten eftersom avfallet kommer att avsättas på olika platser. Hanteringen kommer att beskrivas och regleras inom ramen för verksamhetens egenkontroll. Att en inkommande avfallsfraktion inte är godkänd för deponering innebär inte att de fraktioner som erhålls efter en bearbetning är olämpliga. Genom en siktningsprocess kan exempelvis mer förorenade fraktioner skiljas från mindre förorenade, som sedan kan deponeras.

Skillnaden mellan villkor 19 och 20 och de kriterier som finns för det avfall som ska tas emot för mekanisk bearbetning består av vissa skillnader i halter, men framför allt av skillnader i analysförfarande. Villkoret gällande avfallsmassor som tas in för mekanisk bearbetning ska istället formuleras som att enbart massor som utgör icke-farligt avfall får bearbetas.

Något lagkrav gällande laktester för massor som tas emot för mekanisk bearbetning finns inte. Villkorens utformning innebär att de avfallsmassor som kommer att tas in i tåkten behöver lagras under väntan på provsvar. Under denna tid kan bolaget således tvingas att lagra väldigt stora volymer massor och eftersom varje projekt måste hanteras enskilt blir lagringen mycket utrymmeskrävande. Eftersom totalhaltsanalyser som dominerar vid klassificering av aktuella avfallsslag är både snabbare och billigare kommer bolaget ha mycket svårt att kunna ta in avfall för mekanisk bearbetning med nuvarande utformning.

Kontrollprogrammet kommer att innehålla tydliga villkor som innebär att externa massor inte kommer att mottas om inte avlämnaren kan uppvisa intyg/provsvär på att massorna innehåller halter som gäller för icke-farligt avfall. Regleringen om extra provtagning av massorna är därför obehövlig och står i strid med den skälighetsbedömning som ska göras enligt 2 kap. 7 § miljöbalken. Vidare omfattas hela verksamheten av värden för utgående vatten med avseende på en rad ämnen (provisoriska föreskriften P1). Villkor 19 och 20 innebär således en dubbelreglering gällande provtagning av massor för mekanisk bearbetning.

Återvinningsverksamheten syftar till att dels kunna återvinna vissa massor som ursprungligen var tänkta att deponeras, dels återvinna massor från närområdet. Det sistnämnda syftet kan innebära att massor med något högre halter än vad som får lov att deponeras tas in och siktas, för att sedan återvinna den rena grovfraktionen och köra iväg den förorenade finfraktionen till en lämplig mottagare. Inom ramen för återvinningsverksamheten kan massor som på grund av sitt organiska innehåll är olämpliga att deponera komma att hanteras. Ett exempel är jungfrulig och ej förorenad matjord som kan harpas för att skapa en produkt som sedan kan säljas vidare. I detta fall är det organiska innehållet en fördel snarare än en belastning. Möjligheten och syftet med att kunna hantera och återvinna andra typer av jordmassor än vad som är lämpliga att lägga på deponi för inert avfall (både något mer förorenade massor och massor med högt organiskt innehåll) försvinner helt med aktuell formulering.

Sammantaget anser bolaget att Avfall Sveriges, vid var tid gällande bedömningsgrunder för farligt avfall, ska tillämpas som övre gräns avseende halter i det avfall som tas emot för mekanisk bearbetning (d.v.s. endast icke-farligt avfall får tas emot). Bolaget anser att särskilda gränsvärden avseende lakning inte ska tillämpas.

Utsläpp till vatten

Det är inte möjligt att särskålla intrångande grundvatten, nederbörd, lakvatten från deponin samt dagvatten från övrig hantering av avfall. Allt vatten kommer att samlas upp i en lågpunkt för att därefter pumpas till en sedimentationsdamm. Flödet via sedimentationsdammen har beräknats att, under normalår, variera mellan 190 000 m³ (när brytområdet är som djupast) till 70 000 m³ (strax innan deponeringen avslutas). Den totala mängden av olika ämnen kan således variera kraftigt.

Det teoretiska föroreningsinnehållet i lakvatten har beräknats utifrån att allt deponerat avfall kommer att ligga på exakt godkänd nivå för deponi för inert avfall.

Redovisade nivåer är dock teoretiska maxnivåer, vilket innebär att nivåerna med största sannolikhet aldrig kommer bli så höga. Lakbarheten från massorna varierar mycket och beror till övervägande del på andra faktorer än föroreningsinnehåll.

Eftersom det saknas bedömningsgrunder avseende suspenderade ämnen, som är den dominerande faktorn vid anläggningar av aktuellt slag, har en jämförelse gjorts med miljökvalitetsnormerna för fiskevatten; 25 mg/l som dock får överskridas vid exceptionell väderlek. Suspenderat material fångas effektivt upp i en sedimentationsdamm likt den som planeras. Om de suspenderade ämnena kan reduceras kommer en reduktion av övriga ämnen att erhållas per automatik. Eftersom de uppmätta halterna för verksamheten ligger avsevärt under angiven nivå utgör halterna inte någon risk för miljö och djurlivet. De föroreningar som är typiska från jordhantering är metaller. Utöver metaller är PAH frekvent förekommande i förorenad jord.

Den mekaniska bearbetningen som planeras avser liknande avfallsslag som de som kommer att deponeras och användas för konstruktion. Karaktären på vattnet från deponi respektive behandlingsytor kommer således att vara mycket likartad. Skulle,

mot förmodan, någon typ av avfall vid mekanisk bearbetning ge förhöjda halter i utgående vatten kan dessa massor köras ut från anläggningen och liknande avfall undvikas i framtiden. Till skillnad från massor som permanent deponeras i området, finns med andra ord inte någon risk för irreversibla skador som ger permanent förhöjda halter i utgående vatten. Det finns inte heller skäl till att den mekaniska bearbetningen ska ske på en separat hårdgjord yta med egen uppsamling och rening av vatten eftersom ingenting tyder på att vatten från denna yta skulle vara förorenat i större utsträckning än vattnet från deponin.

Den påverkan som regnvattnet över asfaltverket, som omfattas av en annan verksamhetsutövars tillstånd, kan orsaka på vatten är försumbar eftersom asfalten krossas på annan ort innan den transporteras till platsen och där läggs upp under tak.

Sambandet mellan hanterad mängd och utsläpp till vatten är mycket svagt. Halterna i utgående vatten beror tvärtom primärt på hur hanteringen sker. Det finns därutöver ingen metod för att extrapolera halter och mängder av hanterat material i förhållande till utsläpp till vatten.

Utsläppshalter i utgående vatten omfattas av en prøvotid om 3,5 år för att mer i detalj kunna utreda vilka utsläppshalter som utgående vatten kan innehålla samt om ytterligare åtgärder behövs för att begränsa utsläppen. Prövotidsutredningen syftar främst till att utreda bakgrundshalter och påverkan från täktverksamheten i kombination med återvinningsverksamheten. De redovisade utredningarna visar även att det inte uppkommer någon oacceptabel miljöpåverkan med anledning av de provisoriska begränsningsvärdena som bolaget visat att det kan uppfylla.

Delegation om ytterligare villkor avseende utsläpp till vatten

Det finns inte skäl till ytterligare delegation avseende villkor för utsläpp till vatten och en sådan delegation skulle vara alltför långtgående. Tillsynsmyndigheten har redan viss sådan möjlighet och kan vid behov föreskriva ytterligare villkor beträffande efterbehandling, inklusive sluttäckning. Det som avses här är således deponeringsverksamheten samt sluttäckningen av deponin. Eftersom bolaget därutöver kommer att

efterleva de begränsningsvärden som fastställs för deponeringsverksamheten finns ingen risk för att deponiverksamheten påverkar recipienten ytterligare. Därtill kan tillsynsmyndigheten, inom ramen för tillsynen, reglera mindre detaljer i tillståndet samt precisera i de delar någonting förefaller vara otydligt.

UTREDNINGEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Mark- och miljööverdomstolen har inhämtat yttrande från Statens geotekniska institut, SGI, som har anfört bl.a. följande:

Om deponin tillåts är det viktigt att det föreskrivs i villkor att såväl deponeringsplanen som avslutningsplanen ska godkännas av tillsynsmyndigheten och på tillsynsmyndighetens uppmaning revideras utifrån vid var tid rådande kunskapsläge samt att tillsynsmyndigheten ges en tydlig delegation att fastställa de ytterligare villkor som kan behövas med anledning av detta. Med tanke på tidsutdräkten bör i villkor anges att bolaget ska redovisa den successiva deponeringen som bolaget utför. Eftersom den slutliga täckningen av deponin ligger långt fram i tiden finns inte skäl att nu föreskriva exakt hur täckningen ska utföras. Det är i stället viktigt att det finns utrymme för bolaget att beakta den tekniska utvecklingen på området, men tillsynsmyndigheten behöver tillförsäkras tillräcklig handlingskraft i att säkerställa att sluttäckningen blir utförd enligt bästa tillgängliga teknik vid var tid.

SGI delar länsstyrelsens uppfattning att det behöver fastställas villkor för efterbehandling av täkten oavsett om tillståndet till deponin av inert avfall står fast. Det behöver tydliggöras i vad mån efterbehandling av täkten ska ske för den händelse att deponin inte kommer till stånd inom igångsättnings tiden eller att en tillräcklig mängd massor inte finns tillgänglig. SGI anser därför att Mark- och miljööverdomstolen bör besluta om ett villkor som tydliggör övergången mellan täktverksamheten och deponiverksamheten samt, om någon sådan övergång inte blir av, övergången mellan aktiv täkt och efterbehandling av täkten. Frågan är också om tillståndet bör tidsbegränsas även vad gäller tillstånd till mekanisk bearbetning.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Swerock fick genom den överklagade deldomen tillstånd till miljöfarlig verksamhet till fortsatt och utökad täktverksamhet på fastigheterna X och Y i Lunds kommun, inom verksamhetsområde enligt mark- och miljödomstolens domsbilaga 1, samt för återvinning genom mekanisk bearbetning av icke-farligt avfall och för deponi för inert avfall på fastigheterna. Tillståndet avseende täktverksamheten omfattar ett totalt uttag om högst 12 miljoner ton bergmaterial och morän, varav maximalt 600 000 ton årligen, med en igångsättningstid om fem år och en tillståndstid om 20 år från lagakraftvunnen dom. Tillståndet avseende återvinning gäller rätt till att genom mekanisk bearbetning återvinna maximalt 200 000 ton icke-farligt avfall per år. Igångsättningstiden för detta är fem år och tillståndet gäller tills vidare. Tillståndet att anlägga och driva deponi omfattar en total mängd om 7 miljoner fasta m³ inert icke-farligt avfall, varav maximalt 600 000 ton årligen. Igångsättningstiden för deponin är tio år och tillståndet gäller tills vidare. Tillstånd gavs även för vattenverksamhet för att bl.a. leda bort till täkten inläckande grund- och ytvatten till recipient. Mark- och miljööverdomstolen har i beslut den 2 september 2020 och den 1 juni 2021 gett bolaget rätt att ta tillstånden för täkt- och vattenverksamheten i anspråk trots att domen inte fått laga kraft, s.k. verkställighetsförordnande. Deldomen hade inte överklagats i dessa delar.

Tillstånd för deponi

Länsstyrelsen och kommunen har yrkat att tillståndet avseende deponin ska upphävas och ansökan i den delen avslås. Länsstyrelsen har som skäl för sitt yrkande framför allt anfört att det inte är sannolikt att bolaget ska kunna påbörja deponering inom den bestämda igångsättningstiden som är 10 år eftersom bolaget inom den tiden inte hinner bryta ner till nivån +40 m ö.h. på en tillräckligt stor yta samt anlägga en geologisk barriär. Länsstyrelsen har konstaterat att det tar 20 år att bryta 12 miljoner ton med maximalt årligt uttag om 600 000 ton samt att det inte är förenligt med bestämmelserna om bästa möjliga teknik att tillstyrka en verksamhet som inte kommer att påbörjas i full skala förrän i slutskedet av täktverksamheten. Länsstyrelsen ifrågasätter därmed även att det skulle finnas stora samordningsvinster mellan verksamheterna.

Länsstyrelsen har vidare anfört att tillstånd till deponering inte ska meddelas förrän det tydligt framgår hur och när verksamheten ska ske och hur brytning i täkten har framskridit. Bolaget har exempelvis inte klargjort var deponering kan ske parallellt med täktverksamhet. Kommunen har framfört liknande synpunkter som länsstyrelsen. Båda har även framfört synpunkter avseende lokaliseringsutredningen, där länsstyrelsen anfört bl.a. att bolaget inte angett vilka mängder vatten som ska ledas ut till recipienten från den planerade sedimentationsdammen och hur recipienten påverkas, trots att vattnet leds vidare till ett Natura 2000-område. Kommunen har anfört att den aktuella verksamheten inte hade fått tillstånd på den aktuella platsen om inte täktverksamheten redan varit etablerad, men att en täkt har en början och ett slut och är främst platsprövad med kopplingen till den brytbara fyndigheten samt att området är av stor vikt för det rörliga friluftslivet m.m. Kommunen har också anfört att de förväntade utsläppsnivåerna inte är tillräckligt utredda, framför allt kopplat till nuvarande kvävebelastning i Krankesjöns Natura 2000-område. Vidare har det ifrågasatts att deponiverksamheten ska anses vara en efterbehandling av täkten.

Bolaget har till bemötande bl.a. bestritt att bästa möjliga teknik inte skulle komma att tillämpas vid det slutliga fastställandet av efterbehandlingsplanen samt anfört att tidsaspekten, med störst deponering i täktens slutskede och efter avslutad brytning, inte utgör något problem för deponiverksamheten som efterbehandlingsmetod och bestritt att detta skulle vara en ny verksamhet. Enligt bolagets mening finns ingenting som hindrar att tillstånd ges för en verksamhet som inte förväntas påbörjas förrän efter det att en annan del av den ansökta verksamheten har slutförts, vilket inte är ovanligt när just deponiverksamhet som efterbehandlingsmetod kombineras med täkt eller gruvverksamhet. Beträffande lokaliseringen har bolaget bl.a. påtalat att det råder brist på avsättning för överskottsmassor i regionen och att verksamhetsområdet förvisso ligger inom ett riksintresse för friluftsliv, men området är i Lunds kommuns översiktsplan markerat som ”Täkttillstånd” och verksamhetsområdet är lokaliserat i utkanten av området för riksintresse för friluftslivet och påverkar inte detta. Bolaget har vidare hänvisat till att kommunen i det nya förslaget till översiktsplan förespråkar utnyttjandet av befintliga täkter med hänsyn till den påverkan på omgivningen som varje täkt har. Tillstånden är således, enligt bolaget, helt i linje med kommunens översiktsplan och ger uttryck för hushållningsprincipen av följande skäl.

Täktverksamhet har bedrivits på området under lång tid och dess lokalisering har bedömts lämplig nu och tidigare. Deponeringsverksamheten är knuten till täktverksamheten och lokaliseringen av denna är knuten till bästa möjliga lokalisering av täkten. Detsamma gäller återvinningsverksamheten. Fördelarna med att samlokalisera de aktuella verksamheterna är stora. Det gäller såväl placeringen av verksamheten inom regionen som ett effektivt utnyttjande av resurser och minskning av antalet transporter som krävs.

Mark- och miljööverdomstolens bedömning

I detta fall har täktverksamheten inte överklagats, men deponiverksamheten har överklagats och dess lokalisering har ifrågasatts.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis, som även bolaget angett, att deponering av icke-farligt avfall har en egen verksamhetskod, 90.310. Det krävs enligt 29 kap. 22 § miljöprövningsförordningen (2013:251) tillstånd för sådan verksamhet, tillståndsplikt B gäller men i detta fall har även tillstånd för vattenverksamhet sökts varför ansökan har prövats av mark- och miljödomstol i första instans. Deponering av avfall är således en egen verksamhet vilken regleras även i förordningen (2001:512) om deponering av avfall.

Utvinning av berg och grus, täktverksamhet, är också egna verksamheter med egna verksamhetskoder som kräver tillstånd enligt 4 kap. miljöprövningsförordningen. De verksamheter som bolagets ansökan avser har således inget automatiskt samband men i praktiken är ansökningar om samlokalisering av täktverksamhet, återvinning och uppläggning av massor vanliga, eftersom samordningsvinster kan finnas.

För etablering av en deponi krävs såsom för all etablering av miljöfarlig verksamhet en lokaliseringsprövning för tillstånd så att lokaliseringen är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Vidare ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän

synpunkt god hushållning (2 kap. 6 § och 3 kap. 1 § miljöbalken). Dessutom krävs för en deponi att verksamheten uppfyller de särskilda lokaliseringskrav som gäller enligt 18–24 §§ förordningen om deponering av avfall. Vid bedömningen får då även beaktas de eventuella miljövinster som en samlokalisering av olika verksamheter kan medföra. Det förhållandet att en fortsatt täktverksamhet kan vara lämplig i ett redan påverkat område innebär inte att en deponiverksamhet är lämplig att lokalisera i den utbrutna täkten. Att den fortsatta täktverksamheten har visst stöd i kommunens översiktsplan kan inte tas som intäkt för att deponin är lämpligt lokaliserad. Det måste göras en noggrann lokaliseringsprövning av såväl täktverksamheten som deponiverksamheten i det enskilda fallet. Det är verksamhetsutövaren som ska visa att platsen för verksamheterna är lämplig och att verksamheterna kan bedrivas på ett godtagbart sätt (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 15 oktober 2021 i mål nr M 3098-19).

I detta fall har igångsättningstiden satts till tio år och den huvudsakliga deponeringen kommer att ske i slutet av täktverksamheten och när brytning avslutats. Med detta tidsperspektiv blir det svårare att förutse såväl behovet av deponering på denna plats, som om långsiktig deponering av aktuell typ av massor kan uppfylla hushållningsregeln i miljöbalken och om hanteringen kan utgöra bästa möjliga teknik. Det är också osäkert om det finns några större miljövinster genom samlokalisering när verksamheterna endast i mindre grad kommer att bedrivas parallellt.

Om deponeringen kommer till stånd kommer området inte att kunna efterbehandlas så att det görs tillgängligt för andra intressen förrän efter mycket lång tid. Det går i sammanhanget inte att säga om resultatet blir en helt uppfylld eller delvis uppfylld täkt. Riksintresset för friluftsliv kommer fortsatt att påverkas i det område där avfallshantering, deponering och transporter pågår. Även flera andra motstående allmänna intressen, kopplade till kulturmiljövård, naturvård, grundvatten och Natura 2000 kan påverkas.

Miljöpåverkan av deponeringen, från att den startar och därefter delvis är tänkt att bedrivas parallellt med övriga verksamheter till dess deponin avslutas och efterbehandlas, är svår att bedöma utifrån befintligt underlag. Ett långt tidsperspektiv är inte unikt för denna deponi, men här tillkommer svårigheten att vid prövningen

föreskriva villkor för deponiverksamhetens påverkan och det är inte heller rimligt att använda provotid. Det blir då oklart om tillräckliga försiktighetsmått kommer att kunna vidtas för att olägenheter inte ska uppstå längre fram.

Bland annat framgår av ansökan och den överklagade deldomen att allt vatten, såväl det inläckande grundvattnet som nederbörd samt verksamheternas dag- och lakvatten, kommer att ledas till en lågpunkt för att därefter pumpas till en sedimentationsdamm. Därefter ska vattnet ledas ut till en mindre bäck som efter att ha passerat ett skogsområde leder till Skälbäcken och vidare till ytvattenförekomsten Krankesjön som utgör ett Natura 2000-område. Skälbäcken löper genom ett område av riksintresse för naturvård som även är ett Natura 2000-område. Verksamheten är placerad inom tillrinningsområdet för grundvattenförekomsten Romeleåsens östsluttning och Skälbäcken rinner även över denna grundvattenförekomst som är utpekad som dricksvattenförekomst enligt artikel 7 i ramdirektivet för vatten.

Det meddelade tillståndet omfattar avfallshantering i stor skala, dels återvinning genom mekanisk bearbetning avseende maximalt 200 000 ton icke-farligt avfall per år som endast överklagats avseende tillståndstiden och vad avser villkor för halt och lakning, dels deponering av inert icke-farligt avfall med en total mängd om 7 miljoner fasta m³, varav maximalt 600 000 ton årligen, som har överklagats i sin helhet. Därför finns det anledning att ställa höga krav på såväl lokaliseringsutredningen som på utredningen av miljöpåverkan bl.a. som följd av utsläpp till vatten. Mark- och miljööverdomstolen delar länsstyrelsens och kommunens synpunkter att utredningen av deponeringen i dessa avseenden är bristfällig. Eftersom det bl.a. inte framgår vilka utsläpp till vatten som bedöms möjliga i deponiverksamhetens olika skeden, med användande av rimliga skyddsåtgärder för vattenhantering och -rening och hur dessa kommer att påverka recipienten och därmed Natura 2000-området dit vattnet sedan leds, går det inte att bedöma huruvida deponin får en godtagbar lokalisering och om bästa teknik säkerställs.

Under dessa omständigheter kan bolaget inte anses ha visat att deponiverksamheten uppfyller miljöbalkens bestämmelser om lokalisering och lämplig markanvändning. Därför kan tillstånd för ansökt deponiverksamhet inte meddelas. Överklagandet från

länsstyrelsen och kommunens förstahandsyrkande ska därför bifallas och tillståndet för deponi upphävas.

Med hänsyn till denna utgång ska villkoren 3, 16, 26, 27, 28 och 29 som alla gäller deponin upphävas i enlighet med vad som framgår av domslutet. Vidare föranleder det några följdändringar i villkor 4, 18 och 30 samt i vad som föreskrivits under rubriken om *delegerade frågor avseende miljöfarlig verksamhet* och tillståndets *igångsättnings-tid och arbetstid* som framgår av domslutet. Villkor 19 och 20 behandlas längre fram i anledning av bolagets yrkanden.

Tidsbegränsning av återvinningsverksamheten

Lunds kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra tillstånd B, angående återvinning, på så vis att tillståndet tidsbegränsas, i första hand till 20 år från dagen för lagakraftvunnen dom och i andra hand till tio år från dagen för täktverksamhetens upphörande. Tillståndet som har meddelats avseende återvinning ger rätt att genom mekanisk bearbetning återvinna maximalt 200 000 ton icke-farligt avfall per år utan begränsning i tid och utan att någon totalmängd har angetts. Kommunen har till stöd för sitt yrkande anfört bl.a. att det inte är lämpligt att tillståndet för återvinningsverksamheten gäller tills vidare med hänvisning till områdets värden för friluftslivet, kulturmiljön och naturvården. Länsstyrelsen har anfört att återvinningsverksamheten bör tidsbegränsas i enlighet med täktstillståndet i det fall att deponiverksamheten inte medges. Vidare har anförts att det inte har gjorts någon utredning om detta är den bästa lokaliseringen för återvinningsverksamheten. Det framgår inte var på exploateringskartan denna verksamhet ska bedrivas men i ansökan anges att täktens siktar och krossar ska användas för mekanisk bearbetning. Om täktverksamheten avslutas och deponering inte ska ske kommer dessa maskiner att tas bort ur täkten då den vattenfylls. Det framgår då inte var återvinningsverksamheten ska kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt.

Mark- och miljööverdomstolens bedömning

Mark- och miljööverdomstolen, som konstaterar att det i den överklagade domen inte har angetts någon totalmängd avfall som får återvinnas, delar kommunens och länsstyrelsens bedömning att återvinningsverksamheten bör tidsbegränsas på samma sätt som täktverksamheten, dvs. till 20 år. Kommunens förstahandsyrkande ska således bifallas.

Efterbehandling

Länsstyrelsen har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa villkor för efterbehandling av täktverksamheten. För det fall att deponiverksamheten inte medges har länsstyrelsen yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa ett villkor om att bolaget senast tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra ska lämna in en detaljerad efterbehandlingsplan för hela verksamhetsområdet till tillsynsmyndigheten för godkännande. Syftet med planen ska vara att främja biologisk mångfald och det rörliga friluftslivet. SGI har i sitt remissyttrande anfört att myndigheten delar länsstyrelsens uppfattning att det behöver fastställas villkor för efterbehandling av täkten oavsett om tillståndet till deponin står fast.

Mark- och miljööverdomstolens bedömning

Ansökan om deponiverksamhet har avslagits och tillståndet för återvinningsverksamheten har tidsbegränsats på samma sätt som täkttillståndet. Det finns således behov av villkor om krav på efterbehandlingsplan. Bolaget har föreslagit att det ska anges i villkoret att denna plan ska upprättas även i samråd med markägaren. Detta är en fråga som inte bör regleras i tillståndet. Länsstyrelsens yrkande angående krav på säkerhetsanordningar vid efterbehandling har medgetts av bolaget. Mark- och miljööverdomstolen anser att länsstyrelsens yrkanden om utformning av villkor avseende efterbehandling (2 a och d) är lämpliga och huvudsakligen bör bifallas. Således ska villkor 30 ändras på sätt framgår av domslutet.

Villkor 19 och 20

Bolaget har yrkat att villkor 19 och 20 ska ändras. I den överklagade domen omfattar både villkor 19 och 20 såväl avfallsmassor som ska tas emot för mekanisk bearbetning (frånsett den asfalt som regleras i villkor 17) som avfallsmassor för deponering. I villkor 19 regleras i en tabell lakning av olika ämnen, bl.a. metaller, från dessa massor och i villkor 20 regleras i en tabell totalhalter av organiska parametrar. Bolagets yrkande innebär att villkor 19 endast ska omfatta avfallsmassor som ska tas emot för deponering enligt tillståndspunkt C och att villkor 20 endast ska omfatta massor som ska tas emot för mekanisk bearbetning (frånsett den asfalt som regleras i villkor 17) och återvinnas enligt tillståndspunkt B. Bolagets yrkande innebär också att tabellerna i villkor 19 och 20 ska utgå och att det i villkor 19 i stället ska hänvisas till förordningen (2001:512) om deponering av avfall och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall. Yrkandet avseende villkor 20 innebär att inga ytterligare krav på avfallsmassorna ska ställas än att de ska utgöra icke-farligt avfall och omfattas av avfallstyper angivna i domsbilaga 2. Slutligen innebär yrkandena att kraven på provtagning och analys ska tas bort ur båda villkoren.

Bolaget har till stöd för sina yrkanden anfört bl.a. följande. Lakningskriterier, som fastställts i villkor 19, utgår från hur mycket föroreningar ett avfall läcker, medan klassificering av farligt avfall i praktiken utgår från hur mycket förorening ett avfall innehåller. Anledningen är att riskerna vid deponering primärt är kopplade till föroreningsläckage, medan riskerna vid annan hantering primärt är kopplade till föroreningsinnehåll. Detta då lakningen under normala förhållanden utgör en mycket ringa del av exponeringen för föroreningen. Jord, betong och liknande material, vilka är de avfall som primärt kommer att återvinnas på anläggningen, analyseras normalt endast med avseende på totalhalt, helt enkelt eftersom totalhalt är gränssättande för avfallets farliga egenskaper. Vid samtliga av Swerocks anläggningar, och vad Swerock känner till vid samtliga av andra aktörers anläggningar där mekanisk bearbetning sker, regleras avfallets tillåtna egenskaper utifrån totalhalt. Då totalhaltsanalys är den metod som helt dominerar vid klassificering av aktuella avfallsslag samtidigt som de är både snabbare och billigare kommer Swerock ha mycket svårt att kunna ta in några

avfall för mekanisk bearbetning med nuvarande utformning av villkor 19. De aktuella villkoren medför att Swerock tvingas lagra massor, i avvaktan på provsvar, som de egentligen skulle kunna avsätta på marknaden direkt. Detta innebär att villkoren utgör ett hinder för bolaget att bedriva den ansökta verksamheten som planerat och står i strid med den skälighetsbedömning som ska göras enligt 2 kap. 7 § miljöbalken. Skälet till att det sista stycket om provtagning och analys bör tas bort är beträffande villkor 19 att detta är reglerat i deponiförordningen och i NFS 2004:10 samt beträffande villkor 20 att detta kommer att hanteras inom Swerocks kontrollprogram och således innebär en dubbelreglering.

Länsstyrelsen har till bemötande anfört att vad gäller den mekaniska bearbetningen av icke-farligt avfall har länsstyrelsen i ansökningsärendet föreslagit ett villkor för att massorna ska innehålla riktlinjerna för mindre än ringa risk. Det bör framgå i villkor vilka lakhalter avfall för bearbetning får ha och det bör utgå från platsens känslighet. Deponeringen avser inert avfall och återvinningen avser icke-farligt avfall. Det kan alltså finnas föroreningar i det avfall som återvinns och det bör regleras särskilt.

Mark- och miljööverdomstolens bedömning

Eftersom Mark- och miljööverdomstolen upphäver tillståndet för deponi är bolagets yrkande om ändring av villkor 19 till att endast avse deponi inte längre relevant. När det gäller frågan om föroreningshalt och lakning avseende avfall för mekanisk bearbetning har bolaget yrkat att inga ytterligare krav på avfallsmassorna ska ställas än att de ska utgöra icke-farligt avfall och omfattas av avfallstyper angivna i domsbilaga 2. Inom begreppet icke-farligt avfall ryms allt avfall som inte är farligt avfall enligt definitionen i 1 kap. 4 § avfallsförordningen (2020:614). Avfallstyper benämnda ”Mekanisk bearbetning” i domsbilaga 2 omfattar betong, tegel, klinker och keramik, asfalt, jord, spårballast och avfall från gaturenhållning. Mängden införda massor får vara högst 200 000 ton per år.

Även om tillståndstiden nu begränsas till 20 år så rör det sig om en stor mängd avfall av skiftande slag. Hanteringen av avfallet, utan separat ogenomsläpplig hanteringsyta med egen uppsamling och rening av vatten, innebär att det finns risk för att skada eller

olägenhet kan uppkomma för människors hälsa eller miljön, om alltför förorenade massor får tas emot. Det krav på mottagningskontroll som bolaget hänvisat till, som innebär att externa massor inte kommer att mottas om inte avlämnaren kan uppvisa intyg eller provsvar på att massorna innehåller halter som gäller för icke-farligt avfall, är inte tillräckligt. Det finns inga generella begränsningsvärden i avfallsförordningen eller i NFS 2004:10 för vilka halter av föroreningar som avfall får innehålla för att definieras som icke-farligt.

Tillståndet för återvinning genom mekanisk bearbetning är begränsat till icke-farligt avfall. Bolaget anser att Avfall Sveriges, vid var tid gällande, ”Bedömningsgrunder för förorenade massor”, med däri angivna halter av föroreningar ska tillämpas för att avgöra när avfall ska anses som icke-farligt och att särskilda gränsvärden med avseende på lakning inte ska bestämmas. Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. De halter som anges i Bedömningsgrunderna för att avgöra när ett avfall ska klassificeras som icke-farligt är generellt väsentligt högre än de som vanligtvis gäller vid återvinning av avfallsmassor, genom exempelvis krav på att massorna inte ska innehålla mer föroreningar än vad som motsvarar mindre än ringa risk (MRR) eller uppfylla kriterierna för känslig markanvändning (KM) eller mindre känslig markanvändning (MKM).

Mark- och miljööverdomstolen bedömer i likhet med mark- och miljödomstolen, länsstyrelsen och kommunen, med hänsyn till omfattningen och förutsättningarna för hanteringen, att krav bör ställas som begränsar risken för föroreningar från det avfall som mottas för mekanisk bearbetning, utöver att dessa utgörs av icke-farligt avfall samt att de krav som Avfall Sveriges rekommendationer innebär är alltför lågt ställda för att kunna godtas (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 juni 2020 i mål nr M 36-19). Bolagets ändringsyrkande avseende villkor 20 ska därför i denna del avslås.

Bolaget får även anses ha ifrågasatt kravet på halten TOC (totalt organiskt kol) i villkor 20. Bolaget har anfört att inom ramen för återvinningsverksamheten kan massor som på grund av sitt organiska innehåll är olämpliga att deponera komma att hanteras, såsom jungfrulig och ej förorenad matjord som sedan kan säljas vidare. Vidare har

anförts att det organiska innehållet då är en fördel snarare än en belastning men möjligheten att kunna hantera och återvinna andra typer av jordmassor än vad som är lämpliga att lägga på deponi för inert avfall (både något mer förorenade massor och massor med högt organiskt innehåll) försvinner helt genom utformningen av villkor 20. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att bolagets överklagande därför ska bifallas på så sätt att TOC tas bort från tabellen. Denna ändring bör, med hänsyn till att det anges i domsbilaga 2 vilka avfallstyper som får återvinnas genom mekanisk bearbetning, inte medföra att avfallsmassor som är olämpliga tas in för återvinning. De enda ändringar som Mark- och miljööverdomstolen i övrigt gör i villkor 19 och 20 är följdändringar i anledning av att tillståndet för deponi upphävs samt en justering av tabellen till villkor 19 avseende fenolindex enligt kommunens yrkande.

Prövotidsförordnandet och den provisoriska föreskriften

Länsstyrelsen har ansett det lämpligt med provotid för utsläpp till vatten men anført att utredningsuppdraget i deldomen har en alltför öppen formulering. Länsstyrelsen har föreslagit vad bolaget borde redovisa och utreda avseende påverkan på vatten och även hänvisat till Mark- och miljööverdomstolens formulering i dom i målet M 10574-19.

Länsstyrelsen har härvid anført följande. Det är viktigt att bolaget i sin provotidsredovisning redogör för vilka mängder avfall som har bearbetats under provotiden samt att bolaget måste göra en bedömning av om resultaten kan anses representativa för den maximala verksamheten. Länsstyrelsen är införstådd med att det inte är ett linjärt samband mellan mängden avfall och utsläpp till vatten men rimligtvis borde det vara skillnader om man mottar 10 000 ton per år jämfört med 200 000 ton per år som tillståndet medger. Mark- och miljödomstolen har fastställt samma lakhalter för allt avfall och länsstyrelsen har accepterat dessa halter. Frågan kvarstår vilka halter som ska gälla för utgående vatten. Förutom mängden avfall som har hanterats bör det framgå vilka ämnen som minst ska analyseras, hur ofta och i vilken form. Det bör även framgå att provtagning ska ske av andra ämnen som kan misstänkas finnas i massorna även om de inte finns med i utredningsvillkoren. Bolaget bör redovisa vilka skyddsåtgärder eller teknik som kan tillämpas för att sänka halter vid behov och vilka kostnader detta innebär för att möjliggöra en skälighetsbedömning. Vidare har

länsstyrelsen angett att för att analyserna ska visa på variationerna i utsläpp beroende på mängd avfall, nederbördsvariationer m.m. behöver det finnas en miniminivå på antal provtagningstillfällen under provotiden samt att länsstyrelsen brukar föreskriva provtagning minst 12 gånger per år under provotiden.

Bolaget har anfört att provotidsutredningen syftar till att kunna fastställa lämpliga begränsningsvärden för utgående vatten. Swerocks avsikt med provotidsutredningen är att under drift närmare utreda möjligheterna att sänka halterna i utgående vatten ytterligare jämfört med de halter som har föreskrivits under provotiden. Med anledning härav yrkar Swerock i första hand att regleringen om provotid och de föreslagna provisoriska föreskrifterna kvarstår i enlighet med mark- och miljödomstolens dom. Bolaget har dock accepterat länsstyrelsens förslag om provtagningar 12 gånger per år och åtagit sig detta.

Mark- och miljööverdomstolens bedömning

Tillståndet avseende återvinningsverksamheten har inte överklagats annat än avseende att tillståndet bör tidsbegränsas. Länsstyrelsen har på ett sent stadium i processen föreslagit vad bolaget borde redovisa och utreda avseende den uppskjutna frågan gällande utsläpp av vatten till recipienten och även hänvisat till Mark- och miljööverdomstolens formulering i mål nr M 10574-19 som meddelades den 3 juni 2021. Det kan konstateras att i det målet hade länsstyrelsen i sitt överklagande angett preciserade yrkanden om hur utredningsvillkoret borde ändras. I detta mål har något sådant yrkande inte framställts i överklagandet utan länsstyrelsen har under skriftväxlingen framfört olika önskemål om detta och har först i inlägga ingiven mer än ett år efter överklagandet, i maj 2021, anfört att det bör framgå i ett utredningsvillkor att bolaget ska ange vilka mängder och typer av avfall som har hanterats under provotidsperioden samt extrapolera redovisade halter/mängder till maximala mängder enligt tillstånd samt att det även bör redovisas påverkan på recipienten vid utsläpp från maximalt utnyttjat tillstånd.

Eftersom den uppskjutna frågan avseende villkor för utsläpp av vatten till recipienten inte kan anses omfattas av något yrkande i överklagandena ska domen inte ändras i den delen.

När det gäller den provisoriska föreskriften P 1 har länsstyrelsen angett att halterna är höga, särskilt om deras yrkande att tillståndet till deponi ska upphävas bifalls. Något konkret yrkande om andra haltnivåer har dock inte framställts. Vad mark- och miljödomstolen har föreskrivit ska således inte ändras annat än på så sätt att kontrollen av utgående vatten enligt den provisoriska föreskriften ska, enligt bolagets åtagande, göras 12 gånger per år fördelat över året. Som framgår av den överklagade domen gäller dock en provisorisk föreskrift endast till dess domstolen förordnar annat.

Slutliga villkor för tillstånd till vattenverksamhet

Länsstyrelsen har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa villkor för kontrollprogram även för vattenverksamheten samt ändra villkor 33 genom att ta bort sista meningen så att sökanden inte ska vara skyldig att årligen rapportera volym bortlett vatten till tillsynsmyndigheten. Bolaget har medgett båda yrkandena som ska bifallas. Villkor för kontrollprogram för vattenverksamhet införs som ett nytt villkor 36 och utformas på motsvarande sätt som villkor 25 gällande miljöfarlig verksamhet.

Verkställighetsförordnande

Det Mark- och miljööverdomstolen i beslut den 2 september 2020 och den 1 juni 2021 har förordnat, att bolaget får ta tillstånden för täkt- och vattenverksamheten i anspråk trots att domen inte fått laga kraft, s.k. verkställighetsförordnande, ska fortsätta att gälla.

Sammanfattning

Mark- och miljööverdomstolen bifaller länsstyrelsens och kommunens överklagande genom att upphäva tillståndet till deponi och tidsbegränsa tillståndet för återvinningsverksamheten till 20 år samt bifaller bolagets överklagande på så sätt att totalhalten för

TOC tas bort från tabellen till villkor 20. Vidare görs vissa följdändringar med anledning av dessa ändringar.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2022-06-03

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs, Roger Wikström, referent, och Petra Bergman samt tekniska rådet Kerstin Gustafsson.

Föredragande har varit Anna Nordenskjöld.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DELDOM
2019-12-20
meddelad i
Växjö

Mål nr M 6229-18

PARTER

Sökande
Swerock AB

Ombud: C. H.

SAKEN

Ansökan om tillstånd för bergtäkt, deponi för inert avfall samt återvinningsverk-samhet på fastigheterna X och Y, Lunds kommun

Avrinningsområde: 92 Kävlingeån N: 6167431 E: 402004 (SWEREF99 TM)

DOMSLUT

Miljökonsekvensbeskrivningen

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet ingivna miljökonsekvensbeskrivningen.

Dispens från biotopskyddet

Mark- och miljödomstolen beviljar Swerock AB dispens från det generella biotopskyddet enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken för helt eller delvis borttagande av de stenmurar, odlingsrösen samt en åkerholme som framgår av ansökan.

Tillstånd

A. Mark- och miljödomstolen lämnar Swerock AB tillstånd enligt miljöbalken till täktverksamhet på fastigheterna X och Y, Lunds kommun, inom det verksamhetsområde som framgår av exploateringskarta daterad den 13 december 2019 i bilaga till ansökan (se **domsbilaga 1**).

Tillståndet omfattar loss hållning med ett sammanlagt totalt uttag om högst 12 miljoner ton bergmaterial och morän under tillståndstiden varav sammanlagt maximalt 600 000 ton bergmaterial och morän årligen.

- B. Mark- och miljödomstolen lämnar Swerock AB tillstånd enligt miljöbalken till att på ovan nämnda fastigheter återvinna, genom mekanisk bearbetning, maximalt 200 000 ton icke farligt avfall per år.
- C. Mark- och miljödomstolen lämnar Swerock AB tillstånd enligt miljöbalken till att på ovan nämnda fastigheter anlägga och driva deponi för inert avfall. Tillståndet omfattar deponering (inklusive användande av inert icke farligt avfall för konstruktion av deponin) av en total mängd om 7 miljoner fasta m³ inert icke farligt avfall varav maximalt 600 000 ton inert icke farligt avfall årligen.
- D. Mark- och miljödomstolen lämnar vidare Swerock AB tillstånd enligt miljöbalken till vattenverksamhet att på ovan nämnda fastigheter
1. genom pumpning bortleda allt till täkten inläckande yt- och grundvatten till recipient, samt
 2. i övrigt utföra och bibehålla de anläggningar; dammar, brunnar och ledningar m.m. som erfordras för vattenverksamhetens bedrivande.

Tillståndets tidsbegränsning

Tillståndet till täktverksamheten gäller 20 år räknat från dagen för lagakraftvunnen dom.

I övrigt gäller tillståndet tills vidare från lagakraftvunnen dom.

Slutliga villkor för tillstånd till miljöfarlig verksamhet

För tillståndet till miljöfarlig verksamhet gäller följande slutliga villkor.

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten, inklusive åtgärder för att begränsa utsläppen av föroreningar och andra störningar för omgivningen, bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet har angett och åtagit sig.
2. Uttag av berg får endast ske inom det i exploateringsplanen (**domsbilaga 1**) markerade brytområdet. Uttag av berg får ske till lägst +40 möh (RH2000), undantaget pumpgrop där uttag av berg får ske till lägst +38 möh (RH2000). Övrig verksamhet får inte ske utanför den på exploateringsplanen markerade gränsen för verksamhetsområdet. Aktuellt brytnings- och verksamhetsområde ska märkas ut i terrängen med väl synliga och varaktiga markeringar.
3. Deponering får ske till en maximal höjd om +95 möh (RH2000), utformningen ska anpassas till omgivande landskap efter samråd med Länsstyrelsen i Skåne län.
4. Bergtäkten, deponin och återvinningen får bedrivas endast helgfria vardagar måndag till och med fredag kl. 06.00 – 18.00.

I samband med stora infrastrukturprojekt eller motsvarande får tillsynsmyndigheten medge enstaka undantag från ovanstående tider under förutsättning att övriga villkor innehålls.

5. Den sammanlagda mängden material (berg, morän och inert avfall) som körs in och ut från anläggningen får maximalt uppgå till 700 000 ton per år.

6. All sprängning ska föregås av en signal, tydligt hörbar på ett avstånd av 500 m från sprängningsplatsen. Minst 24 timmar innan sprängning ska de som bor inom 1 km från täkten (räknat som en radie på 1 km från brytningsgränsen) informeras om detta.
7. Luftstöt vågor till följd av sprängning – mätt genom frifältsmätning – får vid bostadshus inte överstiga 100 Pa vid mer än 10 % av det totala antalet spräng-tillfällen per år och då högst 150 Pa. Mätningarna ska utföras enligt gällande Svensk Standard. Mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderings-metoder ska i övrigt framgå av kontrollprogram.
8. Markvibrationer – definierade som högsta svängningshastighet i vertikalled – orsakade av sprängning, får inte överstiga 4 mm/s vid bostadshus vid mer än 10 % av det totala antalet sprängstillfällen per år och då högst 6 mm/s. Mätningarna ska utföras enligt gällande Svensk Standard. Vibrationerna ska mätas som toppvärde i sockel på bottenvåning. Mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska i övrigt framgå av kontrollprogram.
9. Buller från verksamheten, inklusive transporter inom verksamhetsområdet och på bolagets tillfartsväg, ska begränsas och får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än nedanstående värden:

Natt	kl. 22.00-06.00	40 dB(A)
Övrig tid		45 dB(A)

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dB(A) vid bostäder får inte utföras nattetid (kl. 22.00 – 06.00).

Uppföljning av ljudnivåer ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska anges. De angivna värdena ska kontrolleras genom mätning vid bullerkällorna (närfältsmätning)

och beräkningar eller genom mätning vid berörda bostäder (immissionsmätning). Ekvivalentnivåerna ska beräknas för de tider då verksamheten pågår.

Kontroll ska ske så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra mer än obetydligt ökade bullernivåer eller i samband med befogade klagomål efter tillsynsmyndighetens bestämmande.

10. Endast avbaningsmassor och morän från verksamhetsområdet får användas för uppbyggande av bullervallar. Anläggande av vallarna får endast ske dagtid kl. 07.00 – 19.00 måndag-fredag från den 15 augusti till den 15 juni.

11. Bullervallarna ska utformas i huvudsak med vad bolaget i ansökan har angett och åtagit sig. Inom de områden där naturvärdesobjekt 2 identifierats får bullervallarna inte uppföras till en högre höjd än 3 m förutsatt att ljudnivåer enligt villkor för buller inte riskerar att överskridas, då vallarna även ska anpassas efter dessa krav. En plan för vallarnas utformning ska upprättas efter samråd med Länsstyrelsen i Skåne län. Vegetation ska sås in och planteras på och framför vallarna i enlighet med ansökan eller vad som överenskommits vid samråd med länsstyrelsen.

12. Buller från anläggandet av bullervallar får vid bostäder (utomhus vid fasad) inte ge upphov till högre ekvivalentnivåer än 60 dB(A). I de fall verksamheten pågår endast del av period ska den ekvivalenta ljudnivån beräknas för den tid under vilken verksamheten pågår. Vid enstaka kortvariga händelser, högst 5 minuter per timme, får 10 dB(A) högre nivåer accepteras.

Kontroll ska ske i samband med befogade klagomål efter tillsynsmyndighetens bestämmande.

13. Stenmurar, odlingsrösen och åkerholme ska återställas i enlighet med vad bolaget i ansökan har angett och åtagit sig. Stenmurarna ska hålla samma

kvalitet som de murar som tas bort avseende bredd och höjd.

14. Damning från verksamheten ska begränsas. Bevattning eller andra dammbekämpande åtgärder i produktion, upplag samt av transportvägar utförs vid behov. Borrutrustning ska vara försedd med dammsugare för uppsamling av damm. Utsläpp till luft kontrolleras i enlighet med arbetsmiljölagstiftningen genom ett fastlagt kontrollprogram.
15. De avfallstyper som får tas emot vid anläggningen för mekanisk bearbetning (återvinning) framgår av **domsbilaga 2**.
16. De avfallstyper som får tas emot vid anläggningen för deponering (inklusive för konstruktion av deponin) (bortskaffande) framgår av **domsbilaga 2**.
17. Innehållet av PAH 16 i den asfalt som tas emot för mekanisk bearbetning får inte överstiga 70 mg/kg TS (70 ppm).
18. Betong och därmed jämförligt inert avfall som tas emot vid verksamheten får inte vara förorenat till följd av tidigare användning eller vara täckta eller målade med material som innehåller farliga ämnen i signifikanta mängder.
19. Externa avfallsmassor, enligt de angivna typerna i **domsbilaga 2**, som tas emot för mekanisk bearbetning (frånsett den asfalt som regleras i villkor 17) och deponering (inklusive för konstruktion av deponin) inom det angivna täktområdet får inte laka mer än de nivåer som anges i nedanstående tabell. Om avfallet kan förmodas laka mer än de i tabellen angivna värdena för sulfat och löst organiskt kol (DOC) får avfallet hanteras först efter godkännande av tillsynsmyndigheten. Värdet för torrsubstans för lösta ämnen kan användas som alternativ till värdena för sulfat och klorid.

Beståndsdel	C ₀ (L/S = 0,1 l/kg) mg/l	L/S = 10 l/kg mg/kg TS
Arsenik	0,06	0,5
Barium	4	20
Kadmium	0,02	0,04
Krom total	0,1	0,5
Koppar	0,6	2
Kviksilver	0,002	0,01
Molybden	0,2	0,5
Nickel	0,12	0,4
Bly	0,15	0,5
Antimon	0,1	0,06
Selen	0,04	0,1
Zink	1,2	4
Klorid	460	800
Fluorid	2,5	10
Sulfat	1500	1000
Fenolindex	1	
DOC	160	500
Torrsubstans för lösta ämnen		4000

Villkoret ska kontrolleras genom provtagning och analys av de avfall som tas emot enligt gällande Svensk Standard. Mätmetoder och mätfrekvens ska framgå av bolagets kontrollprogram.

20. Externa avfallsmassor, enligt de angivna typerna i **domsbilaga 2**, som tas emot för mekanisk bearbetning (frånsett den asfalt som regleras i villkor 17 och deponering (inklusive för konstruktion av deponin) inom det angivna täktområdet får inte innehålla högre totalhalter av de organiska parametrar som anges i tabellen nedan.

Parameter	
TOC	3 %
BTEX	6 mg/kg
PCB (Polyklorinerade bifenyler) (7 kongener)	1 mg/kg
Mineralolja (C10 till C40)	500 mg/kg
Summa cancerogena PAH (benso(a)antracen, chrysen, benso(b)fluoranten, benso(k)fluoranten, benso(a)pyren, indeno(1, 2, 3-cd)pyren och dibens(a,h) antracen)	10 mg/kg TS
Summa övriga PAH (naftalen, acenaftalen, acenaften, fluoren, fenantren, antracen, fluoranten, pyren och benso(ghi)perylene)	40 mg/kg TS

Villkoret ska kontrolleras genom provtagning och analys av de avfall som tas emot enligt gällande Svensk Standard. Mätmetoder och mätfrekvens ska framgå av bolagets kontrollprogram.

21. Tankning av fordon och maskiner får endast ske på yta där spridning av drivmedel förhindras eller om mobila spilltråg används som skydd. Rutiner och beredskap ska finnas i händelse av spill eller läckage. Saneringsutrustning ska finnas lättillgänglig inom verksamhetsområdet.
22. Kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras så att spill och läckage inte kan nå omgivningen. Förvaringen ska ske på yta som är ogenomsläpplig för de aktuella ämnena, försedd med invallning eller annan konstruktion till skydd mot utsläpp samt i övrigt utformad så att regnvatten inte ansamlas. För dubbelmantlade cisterner krävs inte särskild invallning. Stationära tankar och cisterner ska vara försedda med överflyllnads- och påkörningsskydd. Uppsamlingsvolymen inom respektive invallning ska minst motsvara den största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares volym.

23. Bortledning av vatten från verksamhetsområdet ska ske via sedimentationsdamm försedd med oljeavskiljande funktion.

Sedimenteringsdamm ska utvidgas enligt ansökan och ska vara anlagd innan brytning påbörjas inom det utökade området eller brytning sker på djup under +60 möh (RH2000) inom befintligt område samt innan mekanisk bearbetning av avfall påbörjas.

24. Det momentana utflödet av vatten från verksamhetsområdet till recipienten får inte överstiga 23 l/s.

25. För verksamheten ska finnas ett aktuellt kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska inges till tillsynsmyndigheten inom tre månader från det att tillståndet tagits i anspråk.

26. Senast sex månader innan deponering påbörjas ska bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa en översiktlig deponeringsplan för deponiverksamheten.

27. Senast tre månader innan deponering påbörjas i respektive etapp ska bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa en detaljerad beskrivning av bottenkonstruktionens utformning för det område där deponering kommer att ske.

28. Hela deponin ska förses med konstgjord geologisk barriär i såväl täktbotten som längs deponins sidor. Barriären ska ge ett skydd som är minst likvärdig med en permeabilitet om $<10^{-7}$ meter per sekund och en mäktighet om 1 m.

Deponering inom en ny etapp får inte påbörjas innan den geologiska barriären för den aktuella etappen är godkänd av oberoende sakkunnig. I godkännandet ska det tydligt anges inom vilket område godkännandet gäller.

29. Senast tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra ska bolaget lämna in en uppdaterad deponeringsplan till tillsynsmyndigheten.

Senast tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra ska bolaget lämna in ett nytt förslag på ekonomisk säkerhet till mark- och miljödomstolen omfattandes deponiverksamheten inklusive sluttäckning av deponin och återställning av brytområdet för det fall att deponeringsverksamheten skulle upphöra i förtid.

Säkerheten för deponin ska godkännas av domstolen innan säkerheten för täktverksamheten kan återtas.

30. Senast sex månader innan deponin sluttäcks ska bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa en detaljerad sluttäkningsplan innehållande uppgifter om sluttäckningens utformning och en tidplan för arbetet. Sluttäkningsplanen ska vara framtagen i samråd med markägare och tillsynsmyndighet.

Delegerade frågor avseende miljöfarlig verksamhet

Mark- och miljödomstolen överlåter åt ansvarig tillsynsmyndighet att vid behov föreskriva ytterligare villkor beträffande

- Undantag från verksamhetstider utifrån villkor 4
- Kontroll
- Efterbehandling inklusive sluttäckning

Uppskjuten fråga avseende miljöfarlig verksamhet

Mark- och miljödomstolen skjuter enligt 22 kap. 27 § miljöbalken upp frågan om vilka villkor som ska gälla för utsläpp av vatten till recipient. Bolaget ska under en provotid utreda vilka halter föroreningar som utgående vatten innehåller samt om ytterligare åtgärder behövs för att begränsa utsläppen av föroreningar.

Bolaget ska senast 3,5 år efter det att denna deldom vunnit laga kraft till mark- och miljödomstolen komma in med en provotidsredovisning med förslag till slutliga villkor. Bolaget ska omgående efter det att provotiden inletts anmäla detta till domstolen.

Intill dess domstolen förordnar annat ska följande provisoriska föreskrifter gälla.

P1. Innehållet av föroreningar i utgående vatten får, mätt som årsmedelvärde, inte överskrida följande värden:

Ämne	Halt
Arsenik	0,015 mg/l
Bly	0,015 mg/l
Kadmium	0,0003 mg/l
Koppar	0,045 mg/l
Krom	0,015 mg/l
Nickel	0,045 mg/l
Zink	0,225 mg/l
Suspenderade ämnen	10 mg/l. Inga enskilda värden får överstiga 15 mg/l.
Toalkväve	1,2 mg/l. Inga enskilda värden får överstiga 6 mg/l.
Oljeindex	1 mg/l
pH	6-10

Kontroll av utgående vatten ska göras minst sex gånger per år fördelat över året alternativt genom flödesproportionerlig provtagning.

Slutliga villkor för tillstånd till vattenverksamheten

För tillståndet till vattenverksamhet gäller följande slutliga villkor.

31. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökande uppgivit eller åtagit sig i målet, om inte annat framgår av denna dom.

32. Grundvattennivån får inte avsänkas till ett större djup än +38 möh (RH2000) inom det verksamhetsområde som framgår av **domsbilaga 1**.
33. Vattenbortledning från verksamheten ska mätas med flödesmätare som dels registrerar det momentana flödet, dels summerar den vattenvolym som bortleds.
- Resultaten av mätningarna ska journalföras och hållas tillgänglig för tillsynsmyndigheten efter anmodan. Sökande ska årligen till tillsynsmyndigheten rapportera årlig volym bortlett vatten.
34. Så länge bortledning sker ska bolaget minst fyra gånger per år med fasta intervall, en gång per kvartal, kontrollera grundvattennivåerna i minst tre stycken observationsrör/brunnar utsatta runt om takten.
35. Om det inom den tid som nedan angivits för anmälan om oförutsedd skada uppstår akut vattenbrist i enskild vattentäkt inom det redovisade influensområdet för tillgodoseende av fastighetens behov av vatten för hushåll, djurhållning eller för näringsverksamhet, med undantag för bevattning, åligger det bolaget att omgående efter anmodan från fastighetens ägare anordna med provisoriska tillhandahållande av vatten för ovan angivet ändamål intill dess vattenförsörjningen kan anordnas permanent.

Delegerade frågor

Mark- och miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta ytterligare villkor avseende.

- Placering och behov av fler brunnar samt kontrollen av grundvattennivåerna utifrån villkor 34.

Säkerhet

Tillståndet till täktverksamheten är för sin giltighet beroende av att sökanden ställer en ekonomisk säkerhet på fyra miljoner fyrahundratusen (**4 400 000**) kronor för uppfyllandet av de villkor som meddelats ovan. Säkerheten ska gälla för hela tillståndstiden för täkten. Säkerheten ska godkännas av mark- och miljödomstolen i särskilt beslut och förvaras hos Länsstyrelsen i Skåne län.

Igångsättnings- och arbetstid

Mark- och miljödomstolen förordnar med stöd av 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken att den tid inom vilken de miljöfarliga verksamheterna ska ha satts igång bestäms till fem år för täktverksamheten och återvinningen samt till tio år för deponin från det att denna deldom har vunnit laga kraft.

Arbetstiden för vattenverksamheten bestäms till tio år efter det att denna deldom har vunnit laga kraft.

Oförutsedd skada

Anspråk enligt 24 kap. 13 § miljöbalken (i dess lydelse före den 1 januari 2019) på grund av oförutsedd skada till följd av vattenverksamheten ska, för att få tas upp till prövning, framställas till mark- och miljödomstolen inom tio år från dagen för arbetstidens utgång.

Återkallelse av tidigare beslut

Tidigare tillstånd för täktverksamheten (Länsstyrelsens i Skåne län beslut den 2 december 2004 med dnr 541-33515-03) upphör när detta tillstånd tas i anspråk. Bolaget ska anmäla till tillsynsmyndigheten när tillståndet tas i anspråk.

Verkställighetsförordnande

Mark- och miljödomstolen förordnar med stöd av 22 kap. 28 § första stycket miljöbalken att detta tillstånd delvis får tas i anspråk även om domen inte vunnit laga kraft. Den del som får tas i anspråk gäller bergtäktverksamhet inom det befintliga tillståndsgivna området ner till +60 möh (RH2000).

En förutsättning för att verkställighetsförordnandet ska få tas i anspråk i den del som gäller vattenverksamheten är att bolaget hos Länsstyrelsen i Skåne län ställer en säkerhet på femtiotusen (**50 000**) kronor för den ersättning som för en vattenverksamhet kan komma att utgå om domstolens deldom ändras.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte den tidigare beslutade avgiften för målets prövning.

Rättegångskostnader

Swerock AB ska ersätta Länsstyrelsen i Skåne län för rättegångskostnader med totalt **14 400** kronor. På det totala beloppet utgår ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

Övriga yrkanden

Mark- och miljödomstolen avslår övriga yrkanden som inte framgår av domslutet ovan.

Innehåll

SAKEN	1
DOMSLUT	1
Miljökonsekvensbeskrivningen	1
Dispens från biotopskyddet	1
Tillstånd	1
Tillståndets tidsbegränsning.....	2
Slutliga villkor för tillstånd till miljöfarlig verksamhet	3
Delegerade frågor avseende miljöfarlig verksamhet.....	10
Uppskjuten fråga avseende miljöfarlig verksamhet	10
Slutliga villkor för tillstånd till vattenverksamheten	11
Delegerade frågor.....	12
Säkerhet	13
Igångsättningstid och arbetstid.....	13
Oförutsedd skada.....	13
Verkställighetsförordnande.....	13
Prövningsavgift	14
Rättegångskostnader.....	14
Övriga yrkanden.....	14
BAKGRUND	18
TIDIGARE BESLUT	18
ANSÖKAN	19
Yrkanden.....	20
Täktverksamhet	21
Vattenverksamhet	22
Deponeringsverksamhet.....	22
Återvinningsverksamhet genom mekanisk bearbetning	22
Dispens från biotopskydd	22
Natura 2000-tillstånd	22
Grunder för yrkanden	23
Första hands yrkandet	23
Andra hands yrkandet	24
Tredje hands yrkandet.....	24
Särskilt gällande yrkandena om verkställighetsförordnande	25
Förslag till villkor.....	25

Förslag till prøvotids- och utredningsvillkor	29
Motivering av villkor.....	30
Metaller.....	31
Rådighet.....	31
Kostnader	32
Tillåtlighet.....	32
Allmänna hänsynsregler, 2 kap. miljöbalken.....	32
Planerade åtgärder och åtaganden	34
Ansökt verksamhet	35
Lokalisering	35
Behov av material.....	37
Täktverksamheten.....	38
Seveso-verksamheten	39
Deponeringsverksamheten	40
Efterbehandling och biologisk mångfald	41
Vattenverksamheten	42
Övrig verksamhet	44
Kontroll av verksamheten.....	45
Miljökonsekvensbeskrivningen	46
Alternativa lokaliseringar.....	46
Miljökonsekvenser	47
INKOMNA YTTRANDEN.....	60
Myndigheter.....	60
Havs- och vattenmyndigheten.....	60
Sveriges geologiska undersökning	60
Statens geotekniska institut.....	61
Försvarsmakten	61
Trafikverket.....	61
Skogsstyrelsen.....	62
Länsstyrelsen i Skåne län.....	62
Lunds kommun (Kommunstyrelsen)	82
Lunds kommun (Miljönämnden).....	85
Enskilda	87
S. S. ,.....	87
J. S. med familj,	88

BOLAGETS BEMÖTANDE	88
Myndigheter.....	88
Trafikverket.....	89
Sveriges Geotekniska Institut (SGI).....	89
Skogsstyrelsen.....	91
Länsstyrelsen i Skåne län.....	91
Lunds kommun (Kommunstyrelsen).....	101
Lunds kommun (Miljönämnden).....	105
Enskilda	105
S. S.	105
J. S. med familj	107
DOMSKÄL.....	107
Tillämpliga bestämmelser.....	107
Rådighet.....	108
Miljökonsekvensbeskrivning	108
Tillåtlighet.....	109
3 och 4 kap. miljöbalken.....	109
Miljökvalitetsnormer	111
11 kap. 6 § miljöbalken.....	112
Sammanfattningsvis.....	112
Dispens från biotopskyddet och kompensationsåtgärder	112
Tillståndets omfattning och tidsbegränsning	113
Villkor.....	114
Slutliga villkor för tillstånd till miljöfarlig verksamhet.....	114
Slutliga villkor för tillstånd till vattenverksamheten	119
Uppskjuten fråga	120
Sevesoverksamheten.....	120
Ekonomisk säkerhet	120
Igångsättningstid	121
Arbetstid	122
Tid för anmälan av oförutsedd skada	122
Verkställighetsförordnande.....	122
Återkallelse av tidigare beslut.....	122
Prövningsavgift	123
Rättegångskostnader.....	123

BAKGRUND

Swerock AB (även kallat bolaget) har till mark- och miljödomstolen inlämnat en ansökan om fortsatt och utökat tillstånd enligt miljöbalken för bergtäkt. Därutöver söker bolaget om nya tillstånd enligt miljöbalken för deponiverksamhet (för inert avfall) för återvinningsverksamhet (mekanisk bearbetning) samt för vattenverksamhet (bortledning av i takten inläckande yt- och grundvatten) i området Norreskog, på fastigheterna X och Y i Lunds kommun.

Bolaget har för närvarande på fastigheten X m.fl. ett tillstånd för berg-täkt, meddelat av Länsstyrelsen i Skåne län den 2 december 2004, som gäller till och med den 31 december 2019.

I Skåne ska bostadsbyggandet öka och omfattande infrastrukturprojekt ska genomföras, vilket kräver en ökad tillgång på bergmaterial i regionen. Enligt bolaget finns det få tänkbara platser för brytning av ballastmaterial eftersom berggrunden i Skåne mestadels består av yngre, sedimentära bergarter av dålig kvalitet. Bolagets bergtäkt i Norreskog befinner sig dock i ett av de områden där bergkvaliteten är god.

Deponeringsverksamheten som bolaget även söker tillstånd för är knuten till täktverksamheten och lokaliseringen av denna är knuten till bästa möjliga lokalisering av takten. Återvinningsverksamheten är på samma sätt en sidoverksamhet till deponeringsverksamheten. Enligt bolaget är fördelarna med att samlokalisera verksamheterna stora. Swerock AB ansöker även om tillstånd för vattenverksamhet, vilket görs för att möjliggöra de övriga verksamheterna, liksom att bolaget söker om dispens från bestämmelserna om biotopskydd, enligt 7 kap. miljöbalken.

TIDIGARE BESLUT

Den nuvarande verksamheten bedrivs enligt tillstånd meddelat av Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) den 2 december 2004 (dnr 541-33515-03). Tillståndet omfattar ett uttag av högst 6 000 000 ton berg och 428 000 ton morän, varav ett

maximalt årligt uttag av 400 000 ton berg och morän. Tillståndet giltighetstid är begränsat till den 31 december 2019.

Mark- och miljödomstolen har i dom den 13 januari 2006 (mål nr M 4714-04) meddelat delvis ändrade villkor efter överklagande av tillståndsbeslutet.

Därutöver har bolaget enligt 9 kap. 6 § miljöbalken anmält bedrivande av asfaltverk till Lunds kommun (dnr 2007.2675.8, 2010.2331, 2012.3304 och 2014.5174.8). Den verksamheten bedrivs av Recycling (Peab Asfalt) vilket är ett separat bolag.

ANSÖKAN

Swerock AB ansöker enligt miljöbalken om fortsatt och utökat tillstånd för bergtäkt, samt nya tillstånd för övriga verksamheter enligt nedan. Allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i ansökan jämte bilagor, på fastigheterna X och Y i Lunds kommun, Skåne län.

Tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken söks för bergtäkt med en tillståndstid om 20 år. Tillstånd enligt samma kapitel söks även för deponi för inert avfall samt för återvinningsverksamhet genom mekanisk bearbetning. För de två sistnämnda verksamheterna söks tillstånd tills vidare.

Swerock AB ansöker därutöver även om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att på fastigheterna X och Y i Lunds kommun bortleda allt i täkten inläckande yt- och grundvatten, samt att utföra och bibehålla erforderliga anläggningar för detta ändamål, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i ansökningshandlingarna samt vad som sökanden i övrigt har uppgett eller åtagit sig i målet.

Swerock AB ansöker även om dispens från biotopskyddet för de stenmurar, odlingsrösen samt den åkerholme som redovisas i ansökan.

Yrkanden

Swerock AB yrkar att mark- och miljödomstolen prövar bolagets tillståndsansökan i enlighet med följande yrkanden.

- a. I första hand yrkar Swerock att hela tillståndsansökan ska prövas som en helhet i enlighet med ansökan, dvs. inkluderande samtliga i ansökan ingående verksamheter.
- b. I andra hand yrkar Swerock att samtliga i ansökan ingående verksamheter, förutom deponiverksamheten, prövas först genom en deldom i målet och att prövningen av deponiverksamheten därefter fortsätter självständigt.
- c. För det fall mark- och miljödomstolen av någon anledning skulle finna att man inte kan besluta i enlighet med Swerocks förstahands- eller andrahandsyrkanden så frånfaller bolaget den del av ansökan som avser deponiverksamheten.
Swerock yrkar i tredje hand att samtliga övriga i ansökan ingående delar prövas inom ramen för målet.

Swerock AB yrkar vidare att mark- och miljödomstolen

- d. bestämmer tiden enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken inom vilken de miljöfarliga verksamheterna ska ha satts igång till
i första hand 5 år för samtliga verksamheter (då deponi utgör efterbehandling av täktverksamheten),
i andra hand 5 år för täktverksamheten och återvinningen samt 10 år för deponin
- e. bestämmer tiden enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken, då arbetena hänförliga till vattenverksamheten ska vara utförda, till 10 år från lagakraftvunnet tillstånd,
- f. bestämmer den tid enligt 24 kap. 13 § tredje stycket miljöbalken (i dess lydelse före den 1 januari 2019) inom vilken anspråk på ersättning i anledning av oförutsedda skador av vattenverksamhet ska framställas inom 10 år räknat från utgången av den av domstolen bestämda arbetstiden,
- g. fastställer de villkor som föreslås nedan,
- h. godkänner den i ansökan ingående miljökonsekvensbeskrivningen.

Swerock AB hemställer om att det ska ställas ekonomisk säkerhet om 3,7 miljoner kronor för fullgörandet av efterbehandlingen (sammanlagt för täkt (2 800 000 kr) och deponi (900 000 kr)). Swerock AB yrkar att den ekonomiska säkerheten för vattenverksamheten bestäms till 50 000 kr.

Slutligen hemställer Swerock AB om att det befintliga tillståndet till verksamheten, meddelat av Länsstyrelsen i Skåne den 2 december 2004, dnr 541-33515-03, ska upphöra att gälla vid den tidpunkt då Swerock tar det nya tillståndet i anspråk. Swerock ska skriftligen underrätta tillsynsmyndigheten när bolaget avser att ta det nya tillståndet i anspråk.

Täktverksamhet

Swerock AB ansöker om fortsatt och utökat tillstånd för bergtäkt på X (område 1) och Y (område 1) i Lunds kommun, Skåne län. Tillstånd sökes för ett uttag av maximalt 12 miljoner ton bergmaterial och morän. Tillståndet ska omfatta rätt för Swerock AB att bryta ut maximalt 600 000 ton bergmaterial och morän årligen. Verksamhetskod: 10.11 B. Verksamhetsområdets area är 31,3 ha.

Swerock AB yrkar också på verkställighetsförordnande för bergtäktstillståndet för i första hand att bryta ner till 40 möh (RH2000) inom det befintliga tillståndsgivna området, så att verksamheten kan fortgå med kontinuitet och personalen kan behållas. I andra hand yrkar Swerock AB på verkställighet för att ta ut det kvarvarande materialet inom det befintliga tillståndsgivna området ner till 60 möh (RH2000) (tillståndsgivet idag), materialet här räcker dock bara en kortare period. Ingen ny mark behöver tas i anspråk för något av ovanstående alternativ och verksamheten innehåller alla gällande villkor.

Swerock AB yrkar vidare att mark- och miljödomstolen bestämmer att tillståndet avseende täktverksamheten enligt 9 kap. miljöbalken ska tidsbegränsas att gälla i 20 år från det att tillståndet vinner laga kraft.

Verksamheten omfattas även av Seveso-lagstiftningen, lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Vattenverksamhet

Swerock AB ansöker om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att på fastigheten X och Y i Lunds kommun bortleda inläckande yt- och grundvatten, samt att utföra och bibehålla erforderliga anläggningar för detta ändamål, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i ansöknings-handlingarna samt vad som sökanden i övrigt har uppgett eller åtagit sig i målet. Grundvattennivån får inte avsänkas till ett större djup än +38 möh (RH2000) inom brytområdet.

Deponeringsverksamhet

Swerock AB yrkar vidare på att mark- och miljödomstolen lämnar Swerock AB tillstånd till att anlägga och driva deponi för inert avfall. Maximalt får 600 000 ton avfall deponeras varje år. Verksamhetskod: 90.310 B.

Återvinningsverksamhet genom mekanisk bearbetning

Vidare yrkar Swerock AB på att mark- och miljödomstolen lämnar Swerock AB tillstånd till att mekaniskt bearbeta maximalt 200 000 ton icke farligt avfall per år (verksamhetskod 90.100 (B)).

Dispens från biotopskydd

Swerock AB yrkar vidare på dispens enligt 7 kap. 11 § miljöbalken från biotopskydd för stenmurar, odlingsrösen samt en åkerholme i enlighet med vad som framgår av ansökan.

Natura 2000-tillstånd

Swerock AB ansöker även, för det fall domstolen anser att ett sådant krävs, om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.

Grunder för yrkanden

Swerock AB har i huvudsak framfört följande grunder för sina yrkanden.

Första hands yrkandet

Swerock AB anser att det inte föreligger något hinder mot att pröva samtliga ansökta verksamheter gemensamt. Tvärtom är detta det mest lämpliga då tillståndsansökan är utformad för att det ska kunna ske en gemensam prövning av samtliga i ansökan ingående verksamheter. Denna uppfattning framgår även av praxis där det har uttalats att när så är möjligt bör en tillståndsansökan prövas gemensamt för att man ska kunna göra en samlad bedömning av miljökonsekvenserna i samtliga delar av verksamheten.

Det har i några av yttrandena i målet framförts argument för att mark- och miljödomstolen på grund av framförallt tidsaspekten avseende när deponiverksamheten planeras att påbörjas skulle vara förhindrad att meddela tillstånd för denna verksamhet. I denna del vill Swerock AB påpeka att det är fullt möjligt att meddela tillstånd till en verksamhet som inte förväntas påbörjas förrän efter det att en annan del av den ansökta verksamheten har slutförts. Det är inte ovanligt att så är fallet när just deponiverksamhet som efterbehandling kombineras med täkt- eller gruvverksamheter.

Därutöver framgår det av det yrkade villkoret avseende efterbehandling (se nedan) att sökanden tillsammans med både tillsynsmyndighet och markägare ska bestämma den detaljerade efterbehandlingsplanen för verksamheten. Detta innebär att tillsynsmyndigheten har möjlighet att beakta helt aktuella förutsättningar som föreligger vid den tidpunkt då slutlig efterbehandlingsplan fastställs, oavsett om efterbehandling sker genom deponi eller täktsjö. Tidsaspekten utgör således inget problem för deponiverksamheten och efterbehandlingen av den ansökta verksamheten.

Andra hands yrkandet

Anledningen till detta yrkande är att Swerocks befintliga tillstånd för täktverksamheten löper ut vid årsskiftet. Swerock AB och marknaden är i stort behov av det bergmaterial som produceras i tåkten, därav att bolaget även har framställt två alternativa yrkanden om verkställighet för denna del av den ansökta verksamheten. Det hade således varit förödande för Swerocks verksamhet, och marknaden, om prövningen av täktverksamheten drog ut mer än nödvändigt i tid.

Med hänsyn till den tidsfaktor för täktverksamheten som nämnts ovan anser Swerock AB att mark- och miljödomstolen bör kunna pröva samtliga i ansökan ingående verksamheter, förutom efterbehandlingsalternativet deponiverksamhet, genom en deldom i enlighet med de motivuttalanden och kommentarer till 17 kap. 4 § rättegångsbalken.

Enligt Swerock AB föreligger inga hinder för mark- och miljödomstolen att i deldom pröva förutsättningarna för täkt- och återvinningsverksamhet och i samband med detta föreskriva föreslaget villkor 14 för efterbehandling. Därefter kan prövningen avseende efterbehandlingsalternativet deponi fortsätta och skulle mark- och miljödomstolen finna att tillstånd för detta efterbehandlingsalternativ kan meddelas så kan domstolen föreskriva de föreslagna efterbehandlingsvillkoren 15, 16 och 17 för denna verksamhet. Dessa villkor ersätter i så fall villkor 14 i den tidigare meddelade deldomen.

Tredje hands yrkandet

Swerocks tredje hands yrkande är en konsekvens av vad bolaget har angett ovan gällande tidsaspekten för samtliga i ansökan ingående verksamheter, förutom deponiverksamheten. Om mark- och miljödomstolen av någon anledning skulle finna att man är förhindrad att pröva deponiverksamheten alternativt anser att man inte kan bevilja tillstånd för denna del av ansökan frånfaller bolaget den del av ansökan som avser deponiverksamhet. Swerock AB yrkar således att mark- och miljödomstolen prövar de övriga i ansökan ingående verksamheterna, inklusive kvarvarande efterbehandlingsalternativ som innebär en täktsjö.

Särskilt gällande yrkandena om verkställighetsförordnande

Som angetts i ansökan yrkar Swerock AB i första hand på att verkställighetsförordnande medges för att bryta berg ned till nivån +40 möh inom det befintliga tillståndsgivna brytområdet. I andra hand yrkas på verkställighetsförordnande för att få bryta berg ned till nivån +60 möh inom det befintliga tillståndsgivna brytområdet.

Yrkandena framställs med hänsyn till att det är av stor vikt både för Swerock AB och för marknaden, som är i behov av bergmaterialet, att verksamheten kan fortsätta att bedrivas även för det fall tillståndet skulle överklagas. Det är Swerocks uppfattning att något av dessa yrkanden kan medges då yrkandena endast avser brytning inom redan tillståndsprövat markområde. Miljökonsekvenserna avseende brytning inom detta område har således redan prövats lämpligt. Detta gäller särskilt avseende andra hands yrkandet som dessutom avser redan tillståndsgiven brytnivå. Det föreligger således inga hinder mot att mark- och miljödomstolen meddelar verkställighetsförordnande i enlighet med bolagets yrkanden.

Förslag till villkor

Nedan följer förslag till villkor för verksamheten.

1. Om ej annat framgår av nedanstående villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Uttag av berg får endast ske inom det i brytningsplanen markerade brytområdet. Uttag av berg får ske till lägst +40 m över havet (RH2000), undantaget pumpgrop. Övrig verksamhet får inte ske utanför den på exploateringsplanen markerade gränsen för verksamhetsområdet. Aktuellt brytnings- och verksamhetsområde ska märkas ut i terrängen med väl synliga och varaktiga markeringar.

3. Bergtäkten, deponin och återvinningen får bedrivas endast helgfria vardagar måndag till och med fredag kl. 06.00 – 18.00. Efter medgivande av tillsynsmyndigheten får verksamhet ske även andra tider, om det uppstår akut behov.
4. Endast avbaningsmassor och morän från verksamhetsområdet ska användas för uppbyggande av bullervallar. Anläggande av vallarna får endast ske dagtid kl. 07.00 – 19.00 måndag-fredag från den 15 augusti till den 15 juni.
5. Deponering får ske till en maximal höjd om + 95 möh (RH2000), utformningen anpassas till omgivande landskap.
6. All sprängning ska föregås av en signal, tydligt hörbar på ett avstånd av 500 m från sprängningsplatsen. Vid sprängning ska området avspärras för allmänheten. Minst 24 timmar innan sprängning ska de som bor inom 1 km från täkten (räknat som en radie på 1 km från brytningsgränsen) informeras om detta.
7. Luftstöt våg till följd av sprängning – frifältsmätning – får vid bostadshus inte överstiga 100 Pa vid mer än 10 % av mättillfällena per år och då högst 150 Pa. Mätningarna ska utföras enligt gällande Svensk Standard SS 02 52 10.
8. Markvibrationer – definierade som högsta svängningshastighet i vertikalled – orsakade av sprängning, får inte överstiga 4 mm/s vid bostadshus vid mer än 10 % av mättillfällena per år och då högst 6 mm/s. Mätningarna ska utföras enligt gällande Svensk Standard SS 460 48 66.
9. Buller från verksamheten inklusive transporter inom verksamhetsområdet får inte överskrida högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än följande:

Vardag	kl. 06.00-18.00	50 dB(A)
Lör-, sön- och helgdag	kl. 06.00-18.00	45 dB(A)
Kväll	kl. 18.00-22.00	45 dB(A)
Natt	kl. 22.00-06.00	40 dB(A)

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer utomhus vid bostäder över 55 dB(A) får inte utföras nattetid (kl. 22.00 – 06.00).

De angivna värdena ska kontrolleras genom mätning vid bullerkällorna (när-fältsmätning) och beräkningar eller genom mätning vid berörda bostäder (immissionsmätning). Ekvivalentnivåerna ska beräknas för de tider då verksamheten pågår. Kontroll ska ske så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra mer än obetydligt ökade bullernivåer eller i samband med befogade klagomål efter tillsynsmyndighetens beslut.

10. Buller från anläggandet av bullervallar får inte ge upphov till högre nivåer än vad som framgår av kraven i Naturvårdsverkets allmänna råd för buller från byggplatser (NFS 2004:15).
11. Damning från verksamheten ska begränsas. Bevattning eller andra dammbekämpande åtgärder i produktion, upplag samt av transportvägar utförs vid behov. Borrutrustning ska vara försedd med dammsugare för uppsamling av damm. Utsläpp till luft kontrolleras i enlighet med arbetsmiljölagstiftningen genom ett fastlagt kontrollprogram.
12. Tankning av fordon och maskiner får endast ske på yta där spridning av drivmedel förhindras eller om mobila spilltråg används som skydd. Rutiner och beredskap ska finnas i händelse av spill eller läckage. Saneringsutrustning ska finnas lättillgänglig inom verksamhetsområdet.
13. Kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras så att spill och läckage inte kan nå omgivningen. Förvaringen ska ske på yta som är ogenomsläpplig för de aktuella ämnena, försedd med invallning eller annan konstruktion till skydd mot utsläpp samt i övrigt utformad så att regnvatten inte ansamlas. För dubbelmantlade cisterner krävs inte särskild invallning. Stationära tankar och cisterner

ska vara försedda med överfyllnads- och påkörningsskydd. Uppsamlingsvolymen inom respektive invallning ska minst motsvara den största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares volym.

14. På arbetsplatsen ska hållas god ordning. När verksamheten avslutats ska alla maskiner, upplag och anordningar för verksamheten tas bort.
15. Ett utkast till kontrollprogram för täkt-, återvinnings- samt vattenverksamheten ska skickas till berörda tillsynsmyndigheter inom tre månader från lagakraftvunnen dom.
16. Bortledning av vatten från verksamhetsområdet ska ske via sedimentationsdamm försedd med oljeavskiljning.
17. Sedimenteringsdammen ska utvidgas enligt ansökan och ska vara anlagd innan brytning påbörjas inom det utökade området eller brytning sker på djup under +60 m över havet (RH2000) inom befintligt område samt innan mekanisk bearbetning av avfall påbörjas.
18. Den bortledda vattenvolymen ska mätas med flödesmätare eller summerande gångtidsmätare. Nederbörden ska beräknas utifrån tillgängliga uppgifter från SMHI:s närmaste mätstation. Resultaten ska journalföras månadsvis.
19. Kontroll av grundvattennivåer i jord och berg ska ske så länge vattenverksamheten sker.
20. Senast tre år innan täkt- respektive återvinningsverksamheten beräknas upphöra ska bolaget lämna in en detaljerad efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten, upprättad i samråd med markägare och tillsynsmyndighet. Tillsynsmyndigheten ska underrättas när efterbehandlingen är slutförd. Tillsynsmyndigheten ska göra en slutbesiktning av efterbehandlingen. (*Domstolens kommentar: villkoret*

gäller endast yrkat alternativ täkt och återvinning)

21. Succesiv efterbehandling genom deponering kan komma att ske när täktverksamheten så tillåter det. Senast tre månader innan deponering påbörjas ska bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa en beskrivning av det område där deponering kommer att ske samt ett utkast till kontrollprogram för deponiverksamheten. *(Domstolens kommentar: villkoret gäller yrkat alternativ täkt, återvinning samt deponi)*
22. Senast ett år innan täktverksamheten beräknas upphöra ska verksamhetsutövaren lämna in en uppdaterad deponeringsplan till tillsynsmyndigheten samt nytt förslag på säkerhet omfattande sluttäckning av deponin och återställning av brytområdet för det fall att deponeringsverksamheten skulle komma att upphöra i förtid. *(Domstolens kommentar: villkoret gäller yrkat alternativ täkt, återvinning samt deponi)*
23. Senast tre månader innan deponin sluttäcks ska bolaget till tillsynsmyndigheten redovisa en detaljerad sluttäkningsplan innehållande uppgifter om sluttäckningens utformning och en tidplan för arbetet. Sluttäkningsplanen ska vara framtagen i samråd med markägare och tillsynsmyndighet.

Förslag till provotids- och utredningsvillkor

U1. Under provotiden ska bolaget utreda vilka halter föroreningar som utgående vatten innehåller samt om ytterligare åtgärder behövs för att begränsa utsläppen av föroreningar.

Bolaget ska senast 3,5 år efter det att tillståndsdomen vunnit laga kraft till mark- och miljödomstolen komma in med en provotidsredovisning med förslag till slutliga villkor.

Under provotiden och till dess annat beslut vunnit laga kraft gäller följande provisoriska föreskrifter.

P1. Utgående vatten får, mätt som årsmedelvärde, inte överskrida följande begränsningsvärden:

Ämne	Halt
Arsenik	0,015 mg/l
Bly	0,015 mg/l
Kadmium	0,0003 mg/l
Koppar	0,045 mg/l
Krom	0,015 mg/l
Nickel	0,045 mg/l
Zink	0,225 mg/l
Suspenderade ämnen	10 mg/l. Inga värden får överstiga 15 mg/l.
Toalkväve	1,2 mg/l. Inga värden får överstiga 6 mg/l.
Oljeindex	1 mg/l
pH	6-10

Kontroll av utgående vatten ska göras minst sex gånger per år fördelat över året alternativt genom flödesproportionerlig provtagning.

Motivering av villkor

Villkoren avseende täktverksamheten följer i stort följer rekommendationerna i SBMI:s *Handbok för den som ska ansöka om täkttillstånd*.

Villkorsformulering i föreslagna villkor 7 och 8 är i enlighet med dom 2014-08-28 i mål nr M 9233-13 i Mark- och Miljööverdomstolen, Svea hovrätt.

Villkor 9 följer Naturvårdsverkets *Vägledning om industri- och annat verksamhetsbullen*.

Avseende utsläpp till vatten är de underlag som finns relativt begränsade varför slutliga villkor svårligen kan fastställas. För att erhålla en fullgod bild av verksamhetens utsläpp till vatten föreslås en provotid om 3,5 år för att kunna erhålla en provtagningsserie om 3 år som sedan ska utvärderas.

Tills slutliga villkor fastställs bör provisoriska begränsningsvärden tillämpas. De tillfälliga värdena har satts utifrån bl.a. följande:

Metaller

För halter av metaller i avlett vatten har bolaget utgått från bl.a. Naturvårdsverkets rapport 4913 Bedömningsgrunder för miljö kvalitet, sjöar och vattendrag samt AA-MKN-halter i Vattendirektivets (2008/105/EG) bilaga 1.

Oljeindex

1 mg/l utgör något av praxis vid liknande anläggningar. Detta trots att exempelvis oljeavskiljare klass 1 har ett funktionskrav som är 5 gånger högre, dvs. de ska klara minst 5000 µg/l.

pH

6 – 9 enligt förordningen (2001:554) om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten. Aktuell förordning gäller dock inte aktuell recipient. Ett något högre pH är normalt inte heller farligt, tvärt om föreligger normalt snarare risker med försurning, varför ett något högre pH är att eftertrakta. Riktvärdet anges därför till 6 – 10.

Rådighet

Swerock AB har ingått nyttjanderättsavtal med fastighetsägaren (Axel Gyllenkrok) till fastigheterna Y samt X, C, D och E, alla i Lunds kommun. Fastighetsägaren medger bolaget rätt att under den tid som de ansökt verksamheterna bedrivs inom fastigheterna bortleda grundvatten och upp-föra samt bibehålla anläggning för sådan vattenbortledning.

Kostnader

Enligt miljöbalken 11 kap. 6 § (i dess lydelse före den 1 januari 2019) får en vattenverksamhet bedrivas endast om dess fördelar från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av den. Intäkterna från de sökta verksamheterna, sammanlagt ett flertal miljarder, överstiger vida kostnaderna för vattenverksamheten. Såväl takten som deponin och återvinningen fyller stora samhälleliga behov. Vattenverksamheten, bortledning av grundvatten samt anläggningar för detta, bedöms ha en relativt ringa skada för enskilda eller allmänna intressen. Skadorna och olägenheterna av den bedöms därmed vara försumbara, även mätt i monetära termer.

Tillåtlighet

Allmänna hänsynsregler, 2 kap. miljöbalken

Kunskapskravet

Swerock AB ingår i PEAB-koncernen. Swerock AB är en av landets största leverantörer av material och tjänster till bygg- och anläggningsbranschen. Swerock tillhandahåller betong, grus och bergkross, transporter och entreprenadmaskiner samt miljötjänster som återvinning och marksanering. Swerock omsätter cirka 5 miljarder kronor och har nästan 1 000 anställda. Swerock har cirka 200 berg- och grustäkter spridda över hela landet. Swerock har därigenom en lång och gedigen erfarenhet av täktverksamhet och dess miljökonsekvenser. Swerock är kvalitets- och miljöcertifierade enligt ISO 9001 och 14001, vilket bl.a. innebär att företaget har en fastställd miljöpolicy, har miljöutbildad personal och tillämpar fasta rutiner i sitt miljöarbete. Det innebär även att det sker en kontinuerlig översyn av behovet av vidareutbildning. I vissa komplicerade miljöfrågor anlitas extern expertis.

Försiktighetsprincipen

Bästa teknik kommer att användas och ett stort antal skyddsåtgärder kommer att vidtas i samband med verksamheten. Tekniken och skyddsåtgärderna beskrivs utförligt i ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen.

Produktvalsprincipen

De kemiska produkter som används inom verksamheten är framförallt bränslen och oljor till arbetsmaskiner. Swerock AB och anlitate entreprenörer använder hydraul-oljor som uppfyller miljökraven enligt svensk standard. I Swerocks rutiner ingår att alltid riskbedöma nya kemiska produkter innan de introduceras i verksamheten och att välja den minst farliga produkten när det finns flera i övrigt likvärdiga alternativ. Några biotekniska organismer kommer inte att användas i verksamheten.

Hushållningsprincipen

En konkurrenskraftig bergtäkt ökar möjligheterna att minimera naturgrusuttaget i regionen. Grusåsarna är viktiga för vattenförsörjningen samtidigt som de har stora rekreativevärden. Ökad återvinning av massor och användning av bergkross bör successivt ersätta användandet av naturgrus. Genom att kombinera deponerings-verksamheten med mekanisk bearbetning kan andelen inkommande avfall som kan återvinnas maximeras. Allt utgående avfall ska omhändertas och så långt det är möjligt återanvändas. Allt detta innebär en god hushållning med naturresurser, råvaror och energi.

Lokaliseringsprincipen

Från miljösynpunkt är det fördelaktigt att använda en befintlig täkt jämfört med att starta en ny i ett oexploaterat område. Detta innebär att inga nya stora ingrepp behöver göras och att befintliga maskiner och personal på platsen kan användas. En ny lokalisering måste därför vara avsevärt bättre för att komma ifråga. Här är lokaliseringen bra och det är därmed inte motiverat med en ny lokaliseringsutredning. Skånes berggrund gör tillsammans med motstående intressen att det inte går att hitta någon bättre plats inom rimligt transportavstånd från Malmö.

I förslaget till översiktsplan för Lunds kommun står bl.a.: I och med den starka utvecklingen i regionen och att behov av grus och sten är stort spelar täkterna i kommunen en viktig roll. Alternativet är att sten och grus behöver tas ifrån en annan plats med långväga tunga transporter som följd. Behovet av grusmaterial förväntas fortsatt vara stort till följd av utvecklingen i Öresundsregionen.

Naturgrus användningen behöver minska till förmån för bergkrossprodukter. Lunds kommun intar en restriktiv hållning till utvidgning och öppnande av nya täkter. Kommunen förespråkar utnyttjande av befintliga täkter med hänsyn till den påverkan på omgivningen varje täkt har.

Deponin och den mekaniska bearbetningen är sammanbundna med täktverksamheten, men skulle också kunna etableras skilt från täkten på annan plats. Fördelarna med att etablera verksamheterna i täkten är dock stora. Täckten är strategiskt placerad och det finns resurser i form av personal, maskiner, logistikoptimering (transporter), våg och personalutrymmen. Sammantaget bedöms samlokaliseringen vara det bästa alternativet.

Skälighetsregeln

Företaget har i sina yrkanden och förslag till vidtagande av försiktighetsmått och andra åtgärder för att förebygga påverkan och skada på den yttre miljön, beaktat vad som är miljömässigt motiverat, tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt i syfte att nyttja för verksamheten bästa möjliga teknik.

Planerade åtgärder och åtaganden

- Swerock åtar sig att bevara jätteträd och mycket gamla träd där så är möjligt.
- Swerock åtar sig att i samarbete med en biolog upprätta en biologisk mångfaldsplan för täkten i samband med att det nya tillståndet tas i anspråk.
- Swerock åtar sig att samarbeta med en biolog vid flytt av biotopskyddade objekt (stenmurar och odlingsrösen).
- Swerock åtar sig att så in bullervallarna med en blandning av gräs och ängsblommor samt att plantera träd och buskar på och i anslutning till bullervallarna.
- Swerock åtar sig att utforma de nya bullervallarna i samråd med länsstyrelsens kulturmiljöenhet.
- Swerock åtar sig att placera det av den nordvästra bullervallen på jordbruksmarken utanför naturvärdesobjekt 3, se bilaga 7 (ab 67).

- Swerock åtar sig att begränsa den momentana utsläppskapaciteten för vatten från tälten till 23 l/s.
- Swerock åtar sig att asfaltera infartsvägen till verksamhetsområdet. Swerock kommer att underhålla vägen löpande.
- Swerock åtar sig att sätta upp en skylt vid utfarten från verksamhetsområdet som sänker hastigheten på anslutningsvägen till 50 km/h.
- Swerock åtar sig att ersätta den grusväg som idag går längs med bullervallen väster om tälten med en promenadstig utanför det nya verksamhetsområdet i väster.
- Swerock åtar sig att enbart utföra skutknackning invid bergvägg eller bakom skärm eller med annan bullerdämpande skyddsåtgärd.
- Swerock åtar sig att inte ta emot asfalt för återvinning som överstiger 70 mg/kg PAH 16.
- Swerock åtar sig att inom naturvärdesobjekt 2, i enlighet med bilaga 7 (ab 67), inte uppföra bullervallar till en högre höjd än 3 m över befintlig marknivå.
- Swerock åtar sig att se till att en lövskärm eller ett fullskiktat bryn finns mellan verksamhetsområde och nyckelbiotop öster om tälten för att skydda mot damning. Nedtagna grova lövträd kan eventuellt läggas i närheten av nyckelbiotopen.

Ansökt verksamhet

Av ansökningshandlingarna och vad sökanden i övrigt angett framgår bl.a. följande.

Lokalisering

Täkt

Swerock AB:s täkt är lokaliserad till Veberöd i Lunds kommun. All verksamhet som ansökan omfattar kommer att bedrivas på fastigheterna X och Y i Lunds kommun. Verksamhetsområdets area är 31,3 ha varav brytningsområdet utgör cirka 17,2 ha.

Det närmaste bostadshuset (Damhus) ligger 180 m söder om det planerade brytningsområdet. Huset som ligger näst-närmast är Killeholm, 250 m norr om det

planerade brytningsområdet. Båda dessa tillhör Björntorps gods (täktfastigheten). Det närmaste bostadshuset som tillhör en annan fastighetsägare är det på fastigheten F norr om täkten. Detta ligger 360 m från det planerade brytningsområdet.

Täktområdet ligger inom ett riksintresse för kulturmiljövården (Björnstorp – Gödelöv), ett riksintresse för friluftsliv (Romeleåsen med Skrylleområdet) samt i ett för rörligt friluftsliv (Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen i Skåne). Enligt regleringskartan i Lunds kommuns översiktsplan, ÖP 2010, är området markerat som *Täkttillstånd*. Enligt förändringskartan i översiktsplanen framgår att markanvändningen för området ska vara oförändrad. Platsen för täkten är (i likhet med större delen av Lunds kommun) klassad som värdefullt landskapsavsnitt. I ett nytt förslag till ÖP för Lunds kommun framgår att kommunen förespråkar utnyttjande av befintliga täkter med hänsyn till den påverkan på omgivningen varje täkt har.

Deponi och återvinningsverksamhet genom mekanisk bearbetning

Deponiverksamheten är delvis knuten till täkten, som en del i efterbehandlingen av denna. Att samlokalisera dessa verksamheter ger en stor fördel med avseende på logistik, samlokalisering av infrastruktur i form av personal, lokaler, maskiner, vågar etc. samt uteblivet ianspråktagande av ytterligare naturområden m.m. Sammantaget är det både miljömässigt och ekonomiskt fördelaktigt att samlokalisera deponi och täkt. Mekanisk bearbetning är ett komplement till både täkt- och deponeringsverksamheten för att hantera material som är lämpliga för återvinning.

I kommunens avfallsplan framgår målsättningar som handlar om minskade avfallsmängder, ökad utsortering, av matavfall m.m. Fokus i planen är på hushållsavfall. Planen nämner ingenting om jord eller några andra typer av inerta material, inte heller något om bygg- och rivningsavfall.

Behov av material

Veberödstäkten säljer material till asfaltproduktion (i storleksordningen 100 000 ton/år går till asfaltverket i täkten). Materialet används likväl till gator och vägar (bärlager). Till betongfabrikerna i Södra Sandby, Arlöv och Malmö säljs bergmaterial till betongindustrin (rör, plattor, väggar m.m.). Materialet används även till fabriksbetong i Malmö- och Lundregionen. Bergmaterialet i täkten är CE-märkt för asfalt, betong och bärlager.

Berget är lämpligt som byggnadsmaterial till bostäder avseende joniserande strålning. SGU har visat att Romeleåsen ligger på en av de få platser som har förutsättningar för att leverera ballast till Malmö- och Lundregionen inom rimligt transportavstånd. Detta är det område i Skåne där behovet av ballastmaterial är som störst, samtidigt som tillgången på ballast är som minst. Det finns få tänkbara platser för brytning av ballastmaterial i Skåne eftersom berggrunden här mestadels består av yngre, sedimentära bergarter av dålig kvalitet. En omfattande lokaliseringsutredning har genomförts. Det är huvudsakligen i åsarna man kan finna lämpligt material, varav Romeleåsen är den som ligger närmast Malmö- och Lundregionen. En ny (november 2018) prognos från SGU visar också att Sveriges behov av ballast kommer att öka fram till år 2040. Bakgrunden är storstadsutvecklingen och de stora infrastrukturprojekt som påbörjas. De största behoven av material kommer att finnas i regioner där vi har en stark befolkningstillväxt, bl.a. Skåne och då inte minst Malmö- och Lundregionen.

Den tillgängliga mängden material i täkten är 14,5 miljoner ton. Notera dock att bergväggarna då antas stupa vertikalt och att en del material inte kommer att kunna sprängas bort på grund av transportererna behöver kunna köra ner på en eller flera ramper för att komma till täktbotten. Den praktiska brytbara mängden blir alltså mindre. Cirka 800 000 ton bedöms finnas kvar inom befintligt tillstånd i slutet av år 2019, då tillståndet går ut.

Täktverksamheten

Tillstånd för bergtäkten sökes för 20 år, för övriga verksamheter tillsvidare. Den sammanlagda mängden material som körs in och ut från anläggningen (täkten, deponin och bearbetningen) är maximalt 700 000 ton/år, då täkt, deponi och mekanisk bearbetning inte kommer att bedrivas fullt ut parallellt. Täktillståndet ska omfatta rätt för Swerock AB att bryta ut maximalt 600 000 ton bergmaterial och morän årligen. Bergtäkten, deponin och återvinningen får bedrivas endast helgfria vardagar måndag till och med fredag kl. 06 – 18. Efter medgivande av tillsynsmyndigheten får verksamhet ske även andra tider, om det uppstår akut behov av material.

Brytningsplanen är att materialet inom det befintliga brytningsområdet tas ut ner till 60 möh (från 75 möh). Därefter flyttas den befintliga bullervallen i väster, materialet från denna samt avbaningsmassor inom det nya brytningsområdet i väster används för att skapa nya bullervallar. Därefter påbörjas brytning inom det nya brytningsområdet i väster, först ner till 75 möh. Det är först efter detta som maskinerna i täkten kan flyttas dit (utöver borrhvagnen). Därefter tas en pall till ner till 60 möh. Då hela brytningsområdet ligger 60 möh börjar man bryta på djupet, ner till 40 möh.

Den maskinutrustning som kommer att användas i bergtäkten består normalt av följande enheter:

- Förkross
- Efterkross (inklusive siktar)
- Grävmaskin
- Hjullastare
- Borrhmaskin
- Hydraulhammare (vid behov)

Variationer i maskinparken kan förekomma. Det lossprängda bergmaterialet lastas med grävmaskin direkt till den mobila förkrossen, och transporteras därefter med lastmaskin vidare till efterkrossning och siktning samt viss tvättning. Även moränen

kan tvättas. Slutligen sker uppläggning av materialet i olika sorteringar med lastmaskin. Vattnet renas från lera och partiklar och recirkuleras. Verksamhetens omfattning per år är vid fullt kapacitetsutnyttjande ungefärligen:

- Borring cirka 25 – 30 veckor
- Sprängning cirka 25 – 30 tillfällen
- Krossning samtliga vardagar
- Transporter samtliga vardagar

Täkten är ansluten till elnätet och efterkrossverket drivs med el. Då man ska spränga så laddar man på förmiddagen och skjuter på eftermiddagen, då det är dagsljus. Detta innebär att man spränger någon gång mellan ca kl. 12-16. Skuten uppläggs på lämplig plats och sönderdelas med en hydraulhammare. Grävmaskinen förses då med en hydraulhammare. Genom en god sprängplanering eftersträvas ett styckefall i sprängsalvan så att skutnackning ska behövas endast i undantagsfall. I denna täkt uppkommer väldigt lite skut.

Seveso-verksamheten

Den ansökta verksamheten omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen) då laddningar (explosiva ämnen) om tio ton eller mer kan komma att användas vid sprängning.

Inför varje sprängning borrar spränghål i berget och en s.k. bottenladdning, bestående av en liten mängd fast sprängmedel, placeras i botten av hålen. Denna laddning ska initiera detonationen av det övriga sprängmedlet. Därefter pumpas sprängmedelsprodukter från ett fordon via separata slangar till en blandare och sedan vidare ner i spränghålen. Det är tiden från det att det aktiva sprängmedlet pumpats ner i borrhålen fram tills salvan avfyras som utgör grunden för att verksamheten bedöms omfattas av Sevesolagen. Bolaget har bedömt att verksamheten kan överstiga gränsen om tio ton eller mer vid sådana tillfällen.

Enligt Sevesoreglerna ska det bl.a. finnas ett handlingsprogram för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor vid denna typ av verksamhet. Bolaget har bifogat ett sådant handlingsprogram till ansökan.

Deponeringsverksamheten

Deponering i större omfattning kommer att påbörjas i samband med att allt berg inom ett delområde tagits ut. Deponering i mindre skala kan komma att utföras även innan detta, om brytning av berg avbryts inom ett område på grund av exempelvis sämre kvalitet. Deponin kommer att etableras succesivt och parallellt med tänken. Initialt kommer deponerade volymer att vara relativt små, för att sedan öka efterhand som utrymme skapas genom att berg brutits ner till slutlig nivå. Då majoriteten av allt berg är uttaget kommer deponeringen att öka till maximal nivå. Deponering kan komma att ske upp till 20 år efter avslutad brytning, dvs. som längst 40 år efter det att tillståndet tagits i anspråk.

Hela deponin kommer att anläggas på berg vilket innebär att inga sättningar i berg kommer att ske. Vid all deponering sker dock sättningar i deponerat material. Sättningarna sker inte linjärt över tid utan i betydligt större omfattning initialt för att sedan minska över tid. Konsekvenserna av sättningar vid en deponi för inert avfall är betydligt mindre än vid övriga deponiklasser, då tätskikt som riskerar att skadas saknas. Ett högre mått av sättningsproblematik kan således accepteras vid en deponi för inert avfall, vilket i praktiken innebär att en deponi för inert avfall kan efterbehandlas tidigare än övriga deponier. Den kvarstående sättningen efter avslutad sluttäckning är ca 20 – 30 cm, vilket man enkelt kompenserar för vid sluttäckningen genom att lägga marknivån något högre än den önskade slutnivån.

Volym deponerat avfall kommer inte att överstiga 600 000 ton per år. I detta är även avfall som används för konstruktion inräknat. Total mängd som kommer att deponeras uppgår till maximalt 7 miljoner fasta m³, vilket motsvarar runt det dubbla mått i ton.

Den maskinutrustning som kommer att användas i deponin är densamma som nyttjas i täktverksamheten, med tillägg för att bandtraktor delvis kan komma att ersätta grävmaskin och/eller hjullastare. Variationer i maskinparken kan givetvis förekomma.

Geologisk barriär

För att säkerställa att deponin uppfyller kraven om geologisk barriär är en konstgjord geologisk barriär planerad att anläggas. Den konstgjorda geologiska barriären kommer att utformas på så vis att den minst klarar kraven enligt 20 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall (deponeringsförordningen). Detta innebär att den konstgjorda geologiska barriären kommer att anläggas i botten och på deponins sidor, samt att den ska vara minst 0,5 m tjock. I fråga om genomtränglighet (permeabilitet) och tjocklek (mäktighet) ska den ge ett skydd som är minst likvärdigt med en permeabilitet om $<10^{-7}$ m per sekund och en mäktighet om 1 m. Genom anläggandet av geologisk barriär uppfylls deponeringsförordningens krav avseende geologisk barriär. Den geologiska barriären kommer att anläggas succesivt.

Efterbehandling och biologisk mångfald

Täkten/deponin planeras efter avslutad brytning och uppfyllnad att bli en lövskog. Då täkten ska återfyllas genom anläggandet av en inert deponi för inert avfall är den tidigare efterbehandlingsplanen inte längre tillämplig. Dock ligger efterbehandlingen av täkten/deponin långt fram i tiden, och den slutliga efterbehandlingsplanen får styras av de behov som finns då.

Det finns inga i lagstiftningen definierade krav på hur sluttäckningen av en deponi för inert avfall ska utformas. Enligt Naturvårdsverkets Handbok 2004:2, Deponering av avfall, med tillhörande allmänna råd, rekommenderas dock att "En deponi för inert avfall bör förses med ett jordlager på vilket växtetablering kan ske". I detta fall kommer de avbaningsmassor som lagts upp i vallar runt området att användas för att täcka deponin. Med utgångspunkt i de volymer som finns att tillgå kommer sluttäckningen att bli minst 1 m tjock, sannolikt 3-5 m. Aktuell jord har

tidigare utgjorts av natur- och åkermark, vilket innebär att den har goda förutsättningar för växtetablering. En biologisk mångfaldsplan kommer att upprättas.

För att deponin inte ska ”överfyllas”, dvs. att deponin succesivt fylls på med mer regnvatten än vad som kan transporteras genom den geologiska barriären, kommer ett lerlager att läggas ovanpå de deponerade massorna, innan avbaningsmassorna påförs. Syftet med lerlagret är att minska infiltrationen ner i deponin och på så vis undvika att vatten svämmas över den geologiska barriären. Detta ”lock” kommer att utformas utifrån samma kriterier som geologisk barriär för aktuell deponi.

Alternativet att tälten inte efterbehandlas med hjälp av massor (deponi) beskrivs i nollalternativet i ansökan. I detta fall skulle tälten bli en sjö efter avslutad brytning, det bedöms som troligt att en framtida täktsjö kommer att nå en slutlig vattennivå på ca +85,5 m. Tid för uppfyllnad beräknas till strax över 110 år. I detta fall är det mycket viktigt att skrota bergbranterna samt tydligt märka ut dem.

Vattenverksamheten

WSP fick i uppdrag att ta fram en hydrogeologisk utredning som syftar till att beskriva nuvarande vattenrelaterade förhållanden samt förutsebar påverkan på grundvattenförhållanden som följd av den utökade brytningen. I utredningen studeras de effekter som kan förutses uppkomma som följd av den grundvattenbortledning som blir en oundviklig följd av bergguttar under nuvarande grundvattenyta. Därtill studeras vattenavledning så att inte denna riskerar att medföra skada med avseende på hydraulisk påverkan.

Slutsatserna av utredningen är följande:

- Grundvattenbortledning från tälten bedöms komma att öka från dagens ca 0,5 l/s upptill ca 2,5 l/s vid fullt utbruten täkt, dvs. maximalt runt 80 000 m³ per år.
- Påverkansområde för grundvatten i berg sträcker sig upp till ca 400 m från sökt brytområdesgräns medan påverkansområde för ytligt grundvatten inte når lika

långt ut, endast upp till ca 250 m från sökt brytområdesgräns. Inom påverkansområden har potentiella motstående intressen inventerats. De förutsebara förändrade vattenförhållandena bedöms inte medföra skada på enskilda eller allmänna intressen.

- Skadlig påverkan på enskilda brunnar kan inte förutses uppkomma till följd av vattenverksamheten.
- Skadlig påverkan på växttillgängligt vatten förutses inte uppkomma som följd av sökt brytning och därmed ingen förutsebar påverkan på grundvattenberoende ekosystem.
- Momentan avledning från täkten bör begränsas till 23 l/s för att inte förändra höglödessituation inom nedströms liggande avledningsstråk där begränsande sektioner kan finnas (kulverterade diken och vägtrummor). Högre flöden kan accepteras om inventering visar att befintliga trummor har en kapacitet som klarar högre flöden.
- Sökt brytning förändrar den lokala vattenbalansen något. Denna förändring är dock i sammanhanget obetydlig (0,4 %).
- De närmsta nedströms liggande markavvattningsföretagen bedöms ligga på ett sådant avstånd att vattnet som avleds från täkten utgör en liten andel av avrinningen genom markavvattningsföretagen. Dessa bedöms inte påverkas av den sökta täktverksamheten.

Omfattande modellering samt mätningar ligger till grund för täktens beräknade influensområden. Influensområde för grundvatten beskrivs dels för ytligt grundvatten i jord och dels för djupt berggrundvatten. För att utreda prognostiserad påverkan studerades influensområdets utbredning där grundvattnets trycksänkning beräknas komma att överstiga 0,3 m för respektive djup. Avsänkningen betraktas i relation till ursprunglig opåverkad situation, vilket innebär att den påverkan som redan skett även beaktas vid avgränsningen av influensområde för grundvatten.

Skadlig påverkan på enskilda brunnar kan inte förutses uppkomma till följd av vattenverksamheten. Samtliga brunnar inom påverkansområdet (för grundvatten i

berg upp till ca 400 m från sökt brytområdesgräns) som är registrerade i brunnsarkivet tillhör dessutom Björntorps Fideikommiss (täktfastigheten).

Under ett driftskede kommer nederbörden som faller över området, täkt, deponi och verksamhetsytor, att, tillsammans med inträngande grundvatten, samlas upp och avledas via sedimentationsdamm. Avledningen av vatten via sedimentationsdammen beräknas variera från initialt runt 190 000 m³ (runt 6 l/s) till 70 000 m³ (2,2 l/s) precis innan avslutad deponering. Nettonederbörden då grundvatteninträngningen är som störst beräknas till 110 000 m³.

Påverkan på grundvattennivåer kommer att minska efterhand som täkten fylls upp. När verksamheten, dvs. både täkt och deponi, är avslutad kommer påverkan på grundvatten vara i stort sett densamma som innan brytning inleddes. Ytvatten från deponiområdet kommer att diffust röra sig bort från deponin.

I svar på länsstyrelsens kompletteringsyttrande avseende villkor för vattenverksamheten anger bolaget att det villkor som bör reglera vattenverksamheten utgörs av den sökta brytningen (yta och djup), vilken medger en viss maximal grundvattensänkning inom sökt brytområde. Denna nivå antas ligga ca 0,5 m under sökt brytnivå (under sprängning) samt att det lokalt ska medges en lägre nivå för pumpgrop och eventuellt fördröjningsmagasin. Pumpgropen i täkten medger en lokal sänkning som ligger (som lägst) ca 2 m under sökt brytnivå, dvs. 38 möh (RH 2000).

Ovanstående lokala lågpunkter är inget som inverkar på vare sig prognostiserad grundvattenbortledning eller bedömt påverkansområde för vattenverksamheten.

Övrig verksamhet

Återvinningsverksamhet genom mekanisk bearbetning kommer att ske parallellt med både täktverksamheten och deponin, men kommer sannolikt att bli mer omfattande när deponering i större omfattning inleds. Den mekaniska bearbetningen, omfattandes maximalt 200 000 ton per år, syftar till att återvinna hela eller delar av inlevererade återvinningsbara fraktioner. Detta består typiskt i att krossa

sten, betong eller liknande inerta material för att producera olika typer av alternativa krossprodukter. Det kan också bestå i siktning av dessa, eller mer vanligt, siktning av jord för att erhålla efterfrågade fraktioner. De restfraktioner som inte kan användas kommer att deponeras.

Asfaltverket som finns i tåkten redan idag får producera 150 000 ton per år. Vad gäller framtida återvinning planerar asfaltverket i framtiden att producera maximalt 200 000 ton asfalt per år, varav ca 50 % kommer att utgöras av återvunnen asfalt. I återvinningsanläggningen kommer den återvunna asfalten att krossas ner till granulat. Recycling tar prov på allt inkommande material till deras anläggningar och levererar till asfaltverket granulat PAH <300 mg/kg.

Av ansökan framgår vilka avfallstyper som kommer att hanteras, hanteringsförfaranden (inklusive deponering), årsvolymer samt maximalt lagrade volymer. Deponering kommer huvudsakligen att ske av jord och jordliknande material. Aktuella massor kommer i första hand att återvinnas, sökt mekanisk bearbetning är en del i detta.

Huvudsakligen används bergtäktens siktar och krossar, men kompletteras med annan utrustning vid behov. I dagsläget är detta planerat att främst ske genom nyttjande av mobil sikt. Samtlig bränslehantering som sker inom området sker i ”IBC-behållare”, s.k. ”ADR-tankar”. Dessa tankar ska uppfylla kraven i MSBFS 2018:3, vilka delvis skiljer sig från kraven i NFS 2017:5. Antalet tankar och dess placering varierar över tid. I det fall fasta cisterner skulle installeras kommer bolaget att kontakta tillsynsmyndigheten.

Kontroll av verksamheten

I enlighet med förslag till villkor, avser bolaget att senast tre månader innan tillståndet tas i bruk insända ett utkast till kontrollprogram till tillsynsmyndigheten. I ansökan framgår vad bolaget avser att kontrollera, var, hur och med vilken frekvens. Där framgår bl.a. kontroll av markvibrationer och luftstöt vågor, utsläpp

till luft och vatten, kontroller av föroreningar uppströms respektive nedströms deponin i recipienterna, mottagningskontroll av avfall m.m.

Miljökonsekvensbeskrivningen

I miljökonsekvensbeskrivningen beskrivs konsekvenserna för människors hälsa och miljön av planerad verksamhet enligt ansökan. Enligt 6 kap. 35 § miljöbalken ska där framgå uppgifter som t.ex. åtgärdens/verksamhetens lokalisering, utformning, omfattning och andra egenskaper som kan ha betydelse för miljöbedömningen. Där ska framgå uppgifter om rådande miljöförhållanden innan åtgärden påbörjas och hur de förhållandena förväntas utveckla sig om verksamheten eller åtgärden inte påbörjas eller vidtas. Där ska även framgå uppgifter om de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa negativa miljöeffekter och uppgifter om de åtgärder som planeras för att undvika att verksamheten bidrar till att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs.

Alternativa lokaliseringar

Inför förra ansökan (då täkten startades) gjordes en mycket omfattande lokaliseringsutredning för att hitta bästa plats. Enligt lokaliseringsprincipen ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Täckten ligger mycket bra till med avseende på transportavstånd. Skånes berggrund gör tillsammans med motstående intressen att det inte går att hitta någon bättre plats inom rimligt transportavstånd från Malmö. Från miljösynpunkt är det också fördelaktigt att använda en befintlig täkt jämfört med att starta en ny i ett oexploaterat område. En ny lokalisering måste därför vara avsevärt bättre för att komma ifråga. Då det är omöjligt att hitta en ny lokalisering för en ny täkt i sydvästra Skåne med ett användbart bergmaterial och det dessutom finns mycket få områden utan motstående intressen är det inte möjligt att hitta en ny bättre lokalisering. Lunds kommun förordar också att fortsätta med befintliga täkter.

Deponi och mekanisk bearbetning skulle givetvis kunna lokaliseras på annan plats, skilt från täktverksamheten. Konsekvenserna av detta skulle vara att transporter

ökar eftersom möjligheten till returtransporter minskar. Konsekvensen skulle också vara ianspråktagande av mer mark. Swerock AB har redan idag tätortsnära anläggningar för att mekaniskt bearbeta avfall. Dessa är inte ett alternativ så mycket som ett komplement till sökt verksamhet. En tätortsnära verksamhet har normalt ingen egen avsättning på samma sätt som en deponi. Den mekaniska bearbetningen i Veberöd ersätter heller inte bearbetningen på tätortsnära anläggningar, utan syftar snarare till att kunna hantera material som levereras till deponi trots att det är återvinningsbart samt för att kunna hantera material som ska användas till deponins konstruktion.

Swerock AB har identifierat tre alternativa platser för aktuell verksamhet; Blentarp, Önnesta och Bjärsgård. Sammantaget kan det konstateras att en etablering av deponin/den mekaniska bearbetningen i en täkt bär bättre än att ta ny mark i anspråk. Lokaliseringen i Veberöd är vidare det mest lämpade alternativet av de utredda.

Miljökonsekvenser

Naturmiljö

Skogsstyrelsen gjorde 2018 en naturvärdesinventering av tåkten med omgivningar. Den mest värdefulla delen är en nyckelbiotop utanför bergtäktens verksamhetsområde som registrerades 2002. Nyckelbiotopen kommer att bevaras. Dessa bedöms heller inte påverkas negativt av hydrologin. Resten av området som utvidgningen planeras inom består huvudsakligen av produktionsskog och åkermark, plus ett par områden med naturvärden som inte är lika höga. WSP gjorde ytterligare en naturvärdesinventering 2018. I denna var slutsatserna ungefär de samma. Området består till största del av artfattiga miljöer med låga naturvärden, dvs. åkermark och produktionsskog. Det finns dock några mindre naturområden samt äldre träd. I tillägg konstaterades att det finns några biotopskyddade objekt (stenmurar och odlingsrösen samt en åkerholme), för vilka Swerock AB söker dispens från biotopskyddet.

Artdatabanken på Sveriges lantbruksuniversitet i Uppsala innehåller ett stort antal observationer av rödlistade och Natura 2000-arter, här finns inga poster registrerade inom det planerade brytningsområdet. I kanten av det planerade verksamhetsområdet finns en observation av dvärgserradella. Denna är dock från 1967 och har inte påträffats sedan dess. Skogsstyrelsen bedömer därför i sin inventering att den sannolikt inte finns kvar.

Täkten ligger inte inom något Natura 2000-område, men väl uppströms Revingefältets Natura 2000-område, i vilken Krankesjön är den del som utgör det primära intresset avseende anläggningens påverkan. Avståndet till Krankesjön är drygt 5,5 km fågelvägen. Avståndet som vattnet från täkten rinner innan det når Krankesjön är ca 1 mil. Initialt kan det konstateras att planerad verksamhet inte har någon direkt påverkan på Natura 2000-området. Den påverkan som kan ske är indirekt och via vatten. Sammantaget, vid en översiktlig och relativt konservativ beräkning, kan konstateras att planerad verksamhet visserligen kommer att medföra att mer kväve tillförs Krankesjön, men att kvävehalten i det vatten som tillförs sjön faktiskt kommer att vara lägre än i sjön. Verksamheten kommer således inte att påverka Revingefältets Natura 2000-område negativt. (Se mer under rubriken ”Utsläpp till vatten”)

Skyddsåtgärder

Swerock AB åtar sig att i samarbete med en biolog upprätta en biologisk mångfaldsplan för täkten i samband med att det nya tillståndet tas i anspråk; att bevara jätteträd och mycket gamla träd där så är möjligt (ek, bok och fågelbär); att samarbeta med en biolog vid flytt av biotopskyddade objekt (stenmurar och odlingsrösen) samt att så in bullervallarna med en blandning av gräs och ängsblommor.

Av ansökan framgår även mer i detalj hur de biotopskyddade objekten kommer att kompenseras.

Kulturmiljö och landskapsbild

Täktområdet ligger inom ett riksintresse för kulturmiljövården (Björnstorp – Gödelöv). Den planerade täktverksamheten kommer inte att påverka några synliga fasta fornlämningar eller andra landskapshistoriskt värdefulla miljöer. Planerade ingrepp kommer inte heller att påverka de landskapshistoriska värdena som utgör värdekärnor inom riksintresset för kulturmiljövården. I domskälen i miljödomstolens beslut gällande det befintliga täkttillståndet står: ”Med hänsyn till vad som nu har sagts instämmer miljödomstolen i länsstyrelsens bedömning att det ingrepp som täkten kommer att medföra inte påtagligt kan skada riksintressen enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken och att tillstånd ska ges efter en avvägning av behovet och de skador på miljön som täkten kan orsaka.”

Skyddsåtgärder

Bergtäkten ska vara skyddad från insyn så att den inte påverkar landskapsbilden negativt. Bullervallar kommer att anläggas, dels för att förhindra bullerspridning dels för att skydda från insyn. Det finns en punkt som är kritisk från insynssynpunkt, från hotellanläggningen ”The Lodge”. The Lodge ligger 115 m över havet och är därmed belägen högre än täkten. En siktlinje har ritats upp med hjälp av ett beräkningsprogram (utgående från höjdkurvorna i kartan) för att kontrollera att ingen insyn till täkten kommer att ske. Träd ger också insynsskydd. Ingen insyn till täkten kommer att ske från The Lodge, bara till bullervallen om bullervallen i väster är 10 m hög, är den lägre kan översta delen av täkten synas marginellt. Kravet för att klara bullerkraven är enligt bullerutredningen att den är minst 3 m hög, men det finns ett tjockt jordlager inom området så bullervallen kommer att bli högre. Notera att då deponin är avslutad kommer täkten att vara igenfylld och beväxt, vilket kommer att påverka kulturlandskapet i mindre omfattning än den efterbehandlingsplan som gäller enligt nuvarande tillstånd, dvs. efterbehandling genom anläggande av en täktsjö.

Inga externa massor kommer att användas till anläggande av bullervallarna, då det finns gott om avbaningsmassor inom området.

Friluftsliv

Täktområdet ingår i ett riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken (Romeleåsen med Skrylleområdet) samt i ett för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. 2 § samma balk (Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen i Skåne-RÅSK). Dessa områden är dock väldigt stora, så täkten utgör en mycket liten andel av den totala arean. Skåneleden (SL2 Nord till syd-leden, etapperna 13 - 14) går via hotellet The Lodge och sedan västerut mot Björntorps by och berörs därför ej av täkten. Den järnväg som finns i närområdet används idag som dressinspår (säsong april-okt). Täktområdet kommer att utvidgas västerut vilket är längre från dressinspåret än vad som är fallet idag, och då brytning sker på djupet kommer bullerspridningen från täkten att minska. Då dressinspåret är belägna på en lägre nivå än täkten kommer heller ingen insyn att ske. De planerade verksamheterna bedöms inte ha någon negativ påverkan på friluftslivet med de försiktighetsåtgärder som vidtas.

Utsläpp till vatten

Överskottsvattnet som pumpas från täkten leds först till en sedimentationsbassäng med tillhörande oljeavskiljare innan det släpps ut i ett dike norr om täkten som leder till Skälbäcken som rinner i nordöstlig riktning mot Krankesjön. Inom det framtida täktområdet återfinns en topografisk vattendelare mellan två avrinningsområden; *Källingabäcken* (VISS SE616528-397538) och *Utloppet av Krankesjön* (VISS SE617096-402423). Vid utökad brytning mot väster kommer vatten från det västra avrinningsområdet (*Källingabäcken*) ledas om till det östra avrinningsområdet (*Utloppet av Krankesjön*).

Täktverksamhet innebär inte hantering eller produktion av kemikalier i vanlig mening. Det som normalt förekommer i överskottsvattnet är kväve (som härrör från sprängämnet) och suspenderat material (stenpartiklar). Utöver utsläpp till vatten av kväve och suspenderade ämnen förekommer andra utsläppsparametrar som är av intresse vid de verksamheter som ansökan avser (se nedan).

Flöde

Vattnet som släpps i diket leds under en allmän väg samt en dressinjärnväg.

Trummor under dessa blir dimensionerande för hur stor volym vatten som momentan kan släppas ut från tåkten. Momentan avledning från tåkten bör begränsas till 23 l/s för att inte förändra högflödessituation inom nedströms liggande avledningsstråk där begränsande sektioner kan finnas (kulverterade diken och vägtrummor).

Högre flöden kan accepteras om inventering visar att befintliga trummor har en kapacitet som klarar högre flöden. Vattnet som pumpas från tåkten till sedimentationsbassängen mäts kontinuerligt med en flödesmätare. Flödet ut från tåkten idag är ca 1,7 l/s (varav nederbörd utgör ca 1,2 l/s och grundvatteninträngningen 0,5 l/s). Vid fullt utbyggd täkt, då maximal volym vatten uppkommer, beräknas flödet från området öka till ca 5,5 l/s (varav nederbörd utgör ca 3 l/s och grundvatteninträngning 2,5 l/s).

Kväve

Vattenkvaliteten har analyserats årligen, prover har tagits i sedimentationsdammen eller i utloppet från denna. Uppmätta kvävehalter i utloppet från den befintliga sedimentationsdammen är i genomsnitt 0,9 mg/l. Kvävehalterna är låga relativt liknande verksamheter. Medelhalten i Krankesjön är 1,23 mg/l, vilket innebär att vattnet från tåkten har lägre kvävehalt än recipienten. Vattnet kommer således att ha en spädande effekt på Krankesjön och därmed ha en, om än extremt liten och ej mätbar, förbättrande effekt. Planerad deponi och återvinningsverksamhet bedöms inte nämnvärt påverka kvävenivåerna, framförallt då deponi för inert avfall har långtgående krav på organiskt innehåll (TOC <3 %).

Suspenderade ämnen

Uppmätt halt av suspenderade ämnen varierar mellan 0,8 och 5,7 mg/l. Det saknas bedömningsgrunder för suspenderade ämnen, men en jämförelse kan göras med miljökvalitetsnormerna för fiskevatten, vilka visserligen inte gäller i aktuellt fall, men som ändå syftar till att skydda värdefulla fiskevatten och därmed bör ge ett gott skydd. Riktvärdet för fiskevatten som omfattas av miljökvalitetsnormer är 25 mg/l

(men får överskridas vid exceptionell väderlek). Uppmätta halter ligger väl under dessa nivåer.

Nivåerna av suspenderade ämnen ligger normalt runt 10-15 mg/l från anläggningar som hanterar framförallt jordmassor och liknande tunga avfall och har liknande vattenhantering i form av sedimenteringsdamm och oljeavskiljning (exempelvis Swerocks anläggning Bronsspännet i Malmö). Halterna är således något högre än halterna från den befintliga täkten, men fortfarande relativt låga, exempelvis i förhållande till riktvärdet för fiskevatten som omfattas av miljökvalitetsnormer.

Oljeindex

Oljeindexet visar inte på någon förekomst av mineralolja i vattnet från nuvarande täktverksamhet. Olja förekommer normalt inte heller från områden med hantering av jord och liknande tunga avfall (oljeindex har exempelvis aldrig förekommit över rapporteringsgräns vid bolagets anläggning Bronsspännet i Malmö).

Metaller

Metallhalter har endast analyserats vid fyra tillfällen från Veberödstäkten men kan konstateras vara låga. Merparten av uppmätta halter förekommer i klass 1 (mycket låga) enl. NV Rapp 4913, Bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag. I några fall förekommer halter i klass 2, låga koncentrationer. Inga halter över klass 2 har uppmätts.

Metallhalterna som kan förväntas från jordhanteringen är något högre, dock fortfarande relativt låga. Tar man återigen utgångspunkt i bolagets anläggning vid Bronsspännet i Malmö är de flesta metallhalter låga (klass 2) enl. NV Rapp 4913, Bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag, med undantag för koppar, krom och zink som är måttligt höga (klass 3). Endast 4 % av samtliga uppmätta halter har haft halter överskridande måttligt hög halt (klass 3). Bedömningsgrunderna bör beaktas utifrån medelvärden över tid. Metaller bedöms sammantaget inte utgöra någon olägenhet för miljön.

pH

Det finns endast ett fåtal mätningar av pH från täkten, dessa visar på ett pH på utgående vatten runt 8. pH i utgående vatten från en bergtäkt beror till stor del på typen av berg som bryts. Aktuellt berg kan vare sig betraktas som särskilt sur eller basisk och vattnet från området bör därför vara neutralt, vilket även analyserna bekräftar (de tyder snarare på att pH är relativt högt). pH från jordhantering beror givetvis på vilken typ av jordar som hanteras, men erfarenhetsmässigt har utgående vatten från denna typ av anläggningar ett pH runt 8. Det relativt höga pH-värdet från denna typ av anläggningar beror sannolikt på att betong normalt (även här) hanteras.

Ett pH runt 8 i utgående vatten är mycket bra, dels då det inte orsakar försurning (utan till och med i liten omfattning kan sägas motverka försurning, även om effekten är minimal). Ett relativt högt pH innebär också att de flesta tungmetaller binder hårdare till partiklar och förekommer i mindre omfattning löst i vattnet. Detta har fördelen att mängden lösta tungmetaller, vilka är mer biotillgängliga, minskar, samtidigt som reduceringen av metaller genom sedimentering ökar, då de i större grad binder till de partiklar som sedimenterar. pH i utgående vatten är, och bedöms även fortsättningsvis, ligga i högsta klassen (> 6,8, nära neutralt) enligt Naturvårdsverkets Rapport 4913, Bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag.

Identifierade vattenförekomster och miljö kvalitetsnormer

Närmaste ytvattenförekomst nedströms anläggningen är Krankesjön (SE617797-135339). Sjön har sammantaget relativt dålig status. Ekologisk status är klassificerad som ”måttlig”, sammantaget som en konsekvens av viss näringspåverkan. Uppmätt medelvärde för totalfosfor i Krankesjön i under perioden 2007 – 2012 är högt, 38,8 µg/l. Uppmätt medelvärde för totalkväve under samma tidsperiod är också högt, 1,23 mg/l. Kemisk status är klassificerad som ”god”, om man bortser från överallt överskridande ämnen (kviksilver och PBDE). De betydande källorna till negativ påverkan är reningsverk, jordbruk och enskilda avlopp (näringsämnen) samt atmosfärisk deposition avseende kviksilver och PBDE.

För att uppnå god status krävs att Krankesjön klarar en genomsnittlig halt avseende totalfosfor under ca 30 µg/l (den exakta siffran är 28,7 µg/l, hämtat från VISS). Fosfor är i praktiken det ämne som är gränssättande avseende näringspåverkan i Krankesjön. Vare sig täktverksamheten, deponin för inert avfall eller den mekaniska bearbetningen ger upphov till nämnvärda utsläpp av fosfor, varför planerad verksamhet inte bedöms påverka möjligheterna att nå god status i Krankesjön.

Cirka 450 m öster om tälten finns den 87 km² stora grundvattenförekomsten ”Romeleåsens östsluttning”. Denna har god kemisk status 2015 samt god kvantitativ status. Aktuell grundvattenförekomst utgörs av sedimentära bergarter från Krita-perioden. Aktuell verksamhet är planerad i gnejsiga bergarter. Tälten/deponin är således inte en del av samma formation som grundvattenförekomsten. Aktuell täkt/deponi bedöms inte påverka möjligheterna att uppfylla miljökvalitetsnormerna för grundvattenförekomsten Romeleåsens östsluttning.

Skyddsåtgärder

Nuvarande sedimenteringsdamm som är lämpligt dimensionerad för befintlig verksamhet är ca 500 m² stor och relativt grund. Med ett ökat flöde, dels som en följd av en geografisk utvidgning av området, dels som en följd av ett ökat inläckage av grundvatten, bedöms dammen antingen behöva utökas, ersättas med en större damm eller kompletteras med en större damm. En ny damm som är anpassad för sökt verksamhet har av Enrecon rekommenderats att anläggas med en storlek om minst 2 600 m² och ett djup om 1 m. Detta för att klara minst 90 % avskiljning av suspenderat material. Placeringen av den nya dammen framgår av **domsbilaga 1**.

Inverkan på grundvattnet

Spridning av föroreningar till grundvattnet begränsas av att spridning i praktiken inte sker av partikelbundna föroreningar. Detta innebär att spridningsförutsättningarna till grundvatten blir betydligt lägre än till ytvatten. Efter avslutad verksamhet kommer allt vatten att transporteras genom en geologisk barriär. Kontroll av grundvatten upp- och nedströms anläggningen kommer att ske i enlighet med

deponeringsförordningens krav. (Se även beskrivningen under rubriken ”Vattenverksamheten” för påverkan på grundvattennivåer.)

Buller

ÅF-Infrastructure AB har utfört utredningar (mätningar och beräkningar) av externt industribuller från verksamheten. Beräkningarna är indelade i sex stycken beräkningsfall som beskriver ett befintligt driftskede samt fem stycken framtida skeden i verksamheten. Förväntade ljudnivåer har beräknats för totalt sju bostadsfastigheter omkring täktområdet. I industribullerberäkningarna ingår också beräkning av ljudnivåbidraget från lastbilstransporter inom verksamhetsområdet och fram till anslutningspunkt på det allmänna vägnätet (vid Rv 11). De redovisade ljudnivåerna gäller vid full produktion. Det är alltså inte årsmedelvärdet utan det är ekvivalenta värden under själva arbetsmomentet.

Beräknade ljudnivåer vid omkringliggande bostäder har jämförts med gällande riktvärden i Naturvårdsverkets vägledning ”Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller”. Nedanstående slutsatser avser bergtäkt, deponi för inert avfall och återvinningsverksamhet. Även asfaltverket är inkluderat i beräkningarna av den ekvivalenta ljudnivån. Asfaltsverket ingår dock inte i denna tillståndsansökan.

Skyddsåtgärder

Beräkningarna har visat att den högt belägna borrhningen ger ett bullerbidrag som kräver bullerdämpande åtgärder (enligt beräkningsfall 5) för att inte överskrida Naturvårdsverkets riktvärden för ekvivalenta ljudnivåer. En minst 3 m hög sammanhängande bullervall behöver uppföras direkt utanför brytområdet i västlig riktning. Vallen kommer dock att byggas till en högre höjd för ökad bullerdämpning (10 m hög). Beräknade ekvivalenta ljudnivåer dagtid, efter kompletterande bullervall mot väster, medför att riktvärdet dagtid om 50 dBA vid bostäder uppfylls för samtliga beräkningsfall. Även de ekvivalenta riktvärdena för kvällar och helger om 45 dBA innehålls enligt beräkningarna, liksom beräknade ekvivalenta ljudnivåer nattetid innehåller riktvärdet 40 dBA vid bostäder i samtliga beräkningsfall. Beräkningarna förutsätter även att en bullerdämpad borrhigg används.

Vid beräknade maximala ljudnivåer nattetid har ljudnivån vid beräkningspunkt 1 (fastigheten E) beräknats till L_{AFmax} 56 dBA vid samtliga driftsfall. Detta innebär att riktvärdet om 55 dBA för maximala ljudnivåer överskrids om inga åtgärder vidtas. Det är transporterna som ger detta överskridande. För att innehålla bullerkrav nattetid vid beräkningspunkt 1 avseende maximala ljudnivåer nattetid samt för att ge större marginal till de ekvivalenta ljudnivåerna nattetid anläggs även en bullervall norr om täktvägen med en vallhöjd om minst 3 m. Det ska noteras att bolaget inte avser att bedriva någon verksamhet nattetid, annat än vid enstaka tillfällen och då efter särskilt medgivande från tillsynsmyndigheten. Transporterna tillhör normalt asfaltverket, som inte ingår i denna tillståndsansökan.

Skutknackningens bullerbidrag är som högst i nivå med en naturlig bakgrundsnivå. Trafikbuller samt täktens buller blir överordnade och leder till låg risk att uppfatta skutknackningen som ofta återkommande impuls ljud.

Utsläpp till luft

Den planerade verksamheten kommer att påverka luften genom avgasutsläpp från den mobila maskinparken, interna transporter inom verksamhetsområdet och genom trafik till och från området. Luften påverkas även av damning från olika delar av verksamheten (krossning, siktnings, etc.).

Dambekämpning kommer att ske genom bevattning, inkapsling och sopning. De flesta av siktarna är täckta, liksom transportbanden mellan krossarna. Asfaltverket har ett stofffilter på 980 m² som släpper ut max 20 mg/Nm³. Peab har tagit ett beslut att från och med den 1 april 2019 ska man övergå till certifierad (klimatkompenserad) diesel i alla bulkleveranser som levereras av Peab Bildrifts oljeavdelning. Med andra ord så kommer dieseln att vara klimatkompenserad då det kommer en tankbil och fyller på tankarna som används av entreprenadmaskiner och andra fordon. De flesta av Swerocks täkter får drivmedlet till maskinerna (de som inte är eldrivna) på detta sätt, vilket innebär att beslutet medför en stor klimatbesparing för segmentet grus och berg. Utsläppen av koldioxid från bolagets dieseldrivna

maskiner klimatkompenseras med motsvarande 85-100 %. Transporterna till och från tåkten omfattas dock inte, eftersom de normalt tankar på publika tankställen längs vägen.

Sprängning

Berguttaget är planerat till maximalt 600 000 ton per år. Sprängning kommer vid maxuttag att ske cirka 25-30 gånger per år och brytningen kommer att utföras med pallhöjder på ca 15-20 m. Nitro Consult har gjort en utredning av sprängningarna i bergtåkten som bifogats ansökan. I uppdraget ingick att upprätta en riskanalys samt att ange tillåtna nivåer för markvibrationer och luftstöt vågor samt att ange rekommendationer för att minimera risken för stenkast från sprängning. Utredningen innebar även att prognostisera vibrationer och luftstöt vågor som kan uppkomma vid närliggande byggnader vid sprängning i tåkten. Riskanalysen bygger på en inventering av kringliggande bebyggelse inom ett område med ca 1 000 m radie räknat från tåktens brytningsgränser. Vid inventeringen har en utvändigt okulärbesiktning gjorts och i vissa fall har fastighetsägare lämnat kompletterande uppgifter vid besöket.

Vibrationer

Störst betydelse för markvibrationers storlek har avståndet samt den s.k. samverkande laddningen (den maximala mängden sprängämne som detonerar vid exakt samma tidpunkt). Andra faktorer såsom geologi, kopplingsfaktor tändplan etc. har också betydelse för vibrationerna. Den maximala tillåtna vibrationsnivån för de kringliggande husen är 6,2 - 14 mm/s. Av ansökan framgår att detta kan innehållas med marginal vid samtliga byggnader så länge de rekommendationer som gjorts av Nitro Consults följs. Från störningssynpunkt föreslås att markvibrationerna – definierade som högsta svängningshastighet i vertikalled – orsakade av sprängning, inte får överstiga 4 mm/s vid bostadshus vid mer än 10 % av mättillfällena per år och då högst 6 mm/s. Beräkningarna utgår från att borrhålsdiametern Ø 76 mm kommer att användas. Den från vibrationssynpunkt samverkande laddningen (Qs) bygger på att exploatören konstruerar tändplaner som medger unika intervalltider

för varje borrhål. Konsekvensen av utredningen är att man i delar av tälkten sannolikt kommer att behöva reducera samverkande laddningen Qs för att inte riskera över-skridande. Samverkande laddningen Qs kan reduceras exempelvis genom att minska håldiametern, minska pallhöjden eller genom att dela upp laddningen i borrhålet, så kallad däckladdning.

Luftstöt våg

Luftstöt vågens utbredning och intensitet kan, från ett sprängningstillfälle till ett annat, visa stora variationer vid samma mätplats beroende av många olika faktorer. Störst inverkan har avstånd, laddningens storlek, sprängämnets inneslutningsfaktor, topografiska förhållanden, vindriktning och vindstyrka, luftlagrens skiktning (temperaturinversion och molnbas) samt markytans reflektions- och absorptionsförmåga. Maximal beräknad luftstöt våg som funktion av samverkande laddning och avstånd har beräknats och redovisas i Nitro Consults rapport. Sammantaget kan det konstateras att förväntade luftstöttryck inte uppgår till skadliga nivåer för bebyggelsen jämfört med maximal tillåten nivå på 450 Pa (reflektionstryck) enligt Svensk Standard. Sambanden förutsätter givetvis att exploatören planerar och utför sprängningsarbetena för att hålla luftstöt vågen på en låg nivå, vilket innebär inmätning av pallfront och hålavvikelse, väl utförd förladdning etc. Vid tillstånd anges oftast luftstöt vågstrycket som s.k. frifältsvärde vilket är ungefär hälften så stort som reflektionstrycket (reflektionstryck $\sim$ frifältstrycket $\cdot 2$, dvs. 450 Pa (reflektions-tryck) $\sim$ 225 Pa (frifältsvärde)). Från störningssynpunkt föreslås att luftstöt vågor till följd av sprängning – frifältsmätning – vid bostadshus inte får överstiga 100 Pa vid mer än 10 % av mättillfällena per år och då högst 150 Pa.

Kast

Majoriteten av bostadsbebyggelsen kring det planerade brytningsområdet ligger på relativt långa avstånd bortsett från några byggnader som ligger relativt nära (närmaste 180 m) sprängningsverksamheten. Däremot ligger det en kraftledning söder om tälkten som närmast är ca 50 m från tälkten. Denna måste man också ta hänsyn till från en kastsynpunkt. Den viktigaste parametern i sammanhanget är att salvorna alltid riktas från omgivande bebyggelse. Rent praktiskt innebär detta att

salvorna bör riktas i östlig riktning. Detta innebär att man kan skjuta salvor med ”normala” säkerhetsåtgärder fram till ca 220 m från närmaste byggnad eller 130 m från kraftledningen (vid Ø 76 mm borrhål).

Transporter

Ur både ekonomisk och miljömässig synvinkel är det viktigt att både en täkt och en deponi befinner sig så nära producenten som möjligt. Dessutom bör anläggningen helst ligga nära en större allmän väg (bärighetsklass ett, BK1). Veberöds-krossen ligger fördelaktigt intill väg 11. Avståndet på BK1-vägar från Veberöds-krossen till Malmö (korsningen mellan inre ringvägen och riksväg 11/trafikplats Bulltofta) är ca 28 km längs riksväg 11. Avståndet till Lund (rondellen Dalbyvägen/Sandby-vägen) är ca 17 km längs riksväg 11/väg 102.

Transport av material från täkten sker via en parallell väg till väg 790, enligt ett avtal som PEAB har gjort med Björntorps gods. Denna har byggts för att störningarna för de boende vid Spelmansstenen ska bli så små som möjligt. Anslutningsvägens sträckning, för sökt verksamhet, kommer dock att ändras något.

Idag har Swerock AB tillstånd till en maximal årlig produktion av 400 000 ton berg och morän. Detta betyder med motsvarande beräkningar att det idag går igenomsnitt 51 bilar per arbetsdag, plus returtransporter. Detta motsvarar vid maxuttag igenomsnitt 31 bilar per årsmedeldygn, plus returtransporter.

Den sammanlagda mängden material som körs in och ut från anläggningen (täkten, deponin och bearbetningen) är vid sökt verksamhet maximalt 700 000 ton/år. Ca 95 % av in/utkörd volym går med tunga lastbilar med släp (tar ca 38 ton) och 5 % med lastbilar utan släp (tar ca 16 ton). Detta betyder vid maxuttag/intag igenomsnitt 89 bilar per arbetsdag, plus returtransporter. Detta motsvarar vid maxuttag/intag i genomsnitt 54 bilar per årsmedeldygn, plus returtransporter. Notera att miljökonsekvenserna i ansökan alltid ska anges för ett maximalt uttag, men att uttaget ett normalår kan bli lägre. I praktiken beräknas transporter i framtiden också kunna samordnas, så att en betydande andel av transporter går

med returtransporter. Detta minskar transportarbetet jämfört med beräkningarna, i många fall med 10-20 %.

INKOMNA YTTRANDEN

Myndigheter

Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap avstår från att yttra sig.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har i yttrande framfört att berggrunden i Skåne län skiljer sig väsentligt från den i övriga Sverige. Bristen på den prekambrisk berggrunden innebär att endast urbergsplintarna i södra Skåne är lämpliga som uttagsplatser för ballastmaterial då berggrunden i dessa områden har en betydligt högre hållfasthet och beständighet än de fanerozoiska bergarterna. Bergmaterialet uppfyller de krav som ställs på avsedd asfaltbetong och uppfyller också de krav som gäller för obundna material. Bergmaterialet är också ett viktigt alternativt material till naturgruset för betongtillverkning. Bergmaterialet är möjligt att använda som råvara till de flesta betongändamål. SGU anser att produktionen av bergmaterial från bergtäkten Veberöd uppfyller ett viktigt behov för de näraliggande skånska tätorterna. SGU anser att flertalet av de befintliga täkterna i Skåne (särskilt i den södra delen av länet) utgör viktiga leverantörer av ballastmaterial. Utan dessa skulle man tvingas att lösa materialförsörjningen med hjälp av långa transporter från norra delen av länet eller importera ballastmaterial från grannländerna.

Den genomsnittliga tillståndstiden för Storskånes aktiva bergtäkter underskrider idag åtta år enligt de uppgifter som framgår av sökandens yttrande. Det är en mycket kort återstående tid, särskilt i jämförelse med hur det ser ut för övriga områden i Sverige. SGU framför vidare att det är viktigt ur ett samhällsperspektiv att tillse att en god materialförsörjning råder i hela Sverige och att det finns tillräckligt många strategiskt placerade utvinningsplatser som kan leverera råmaterial för byggandet.

SGU gör sammantaget bedömningen att sökandens slutsatser angående den sökta vattenverksamheten är rimliga samt håller med om att riskerna för påverkan gentemot enskilda eller allmänna intressen är väl beskrivna och sammantaget låga och har ingen erinran mot att tillstånd ges.

Statens geotekniska institut (SGI) har i yttrande angett att de vid granskning av ansökan lagt särskild vikt vid frågor om miljögeoteknik samt geotekniska stabilitetsförhållanden. Synpunkterna gäller endast den planerade deponin. SGI framför bl.a. följande.

SGI uppfattar det som att undergrunden sannolikt inte kommer att medföra några större stabilitetsproblem om täkten efterbehandlas genom deponering av inert avfall, dvs. genom att anlägga en deponi för inert avfall i täkten. Däremot anser SGI att efterbehandlingsplanen bör innehålla rutiner gällande uppläggning och packning, kontroll av att fyllningens höjd och släntlutningar, så att de är anpassade efter jordart och kornfördelning, och att detta finns med i ett kontrollprogram.

SGI vill även betona betydelsen av en ändamålsenlig mottagningskontroll av avfall som ska deponeras på en deponi för inert avfall eftersom kraven på miljöskyddsåtgärder i deponeringsförordningen för en deponi för inert avfall är begränsade jämfört med kraven för deponier för farligt och icke-farligt avfall.

Försvarsmakten har i yttrande framfört att de har inget att erinra i målet.

Trafikverket har i yttrande framfört att de ser positivt att transporterna till och från verksamheten samordnas. Trafikverket förutsätter att samordningsarbetet kommer att startas så tidigt som möjligt.

Vidare förutsätter Trafikverket att täkten begränsar dess momentana utsläppskapacitet till 23 l/s och att denna siffra baseras på trumman under väg 790 och dess kapacitet med beaktande av normal igenslamning. Trafikverket förutsätter även att åtgärder för att hantera ett utökat behov av utpumpning av vatten, utöver den mängd

som specificeras i ansökan, i första hand hanteras inom den egna fastigheten. Fördröjningsmagasin och liknande anläggningar torde vara relativt enkelt att uppföra inom den egna fastigheten som en första åtgärd.

Vad avser anslutningar bekräftar sökanden att inga åtgärder avses att utföras på tåktens väganslutningar mot allmän väg. I övrigt har Trafikverket inga synpunkter.

Skogsstyrelsen har i yttrande framfört att det inom området finns nyckelbiotoper som kan påverkas av den planerade verksamheten. Skogsstyrelsen har på karta markerat dessa områden och bifogat yttrandet. Skogsstyrelsen framför även att den planerade verksamheten planeras på två områden där statligt stöd utbetalas för åtgärder inom ädellövsskogsbruk.

Länsstyrelsen i Skåne län har i yttrande framställt sin inställning till ansökan.

I första hand yrkar Länsstyrelsen att ansökan ska avvisas. Detta då det inte är klarlagt hur utsläpp av vatten enligt ansökan påverkar naturmiljöerna inom Natura 2000-områdena Krankesjön och Revingefältet.

I andra hand yrkar Länsstyrelsen enligt följande:

- Länsstyrelsen tillstyrker ansökan såvitt avser:
 - täktverksamhet med en total mängd om 12 miljoner ton berg och morän och ett maximalt årligt uttag om 600 000 ton och
 - återvinning av avfall med föroreningsnivå "mindre än ringa risk" (MRR) med en total mängd om 200 000 ton/år
 - ansökt vattenverksamhet

under förutsättning att länsstyrelsens förslag till villkor, då i synnerhet utsläpp till vatten, föreskrivs.

Länsstyrelsen anser inte att det föreligger processrättsliga förutsättningar för att pröva täkt- och återvinningsverksamheten genom en deldom, i den händelse domstolen inte finner att ansökan såvitt gäller deponiverksamheten

ska avvisas eller avslås. Detta då de aktuella verksamheterna inte ur miljö-
påverkanshänseende bör särskiljas, och det därmed saknas skäl att frångå
huvudregeln om att verksamheten i dess helhet bör prövas och regleras i en
tillståndsprövning.

- Länsstyrelsen yrkar att den del av ansökan som avser tillstånd till deponi-
verksamhet och återvinningsanläggning – såvitt avser de delar som inte
avser hantering av MRR-massor – ska avslås.

Länsstyrelsens andrahandsyrkande torde således överensstämma med bolagets
tredjehandsyrkande, med den skillnaden att länsstyrelsen yrkar att myndighetens
förslag till villkor föreskrivs.

Länsstyrelsen anser att ett verkställighetsförordnande endast kan medges inom
nuvarande brytningsområde till +60 möh med beaktande av verksamhetens
påverkan på landskapsbilden och därmed riksintressen. Tillståndet bör ha vunnit
laga kraft innan bullervallar börjar anläggas.

Länsstyrelsen anser att bolagets förslag till ekonomisk säkerhet är för låg även om
sökanden anger att en sjö kommer att uppta en stor del av ytan. Länsstyrelsen anser
att Miljösamverkan Sveriges modell för beräkning ska användas. Länsstyrelsen
anser att beloppet kan fastställas till **4 400 000** kronor (exklusive deponin).

Länsstyrelsen framför bl.a. följande grunder för sin inställning

Förstahandsyrkandet

Länsstyrelsen anser att bolaget inte på ett tillfredställande sätt har redogjort för
riskerna för påverkan på Revingefältet och Krankesjöns Natura 2000-områden och
att det därmed inte har visat att detta inte påverkar naturmiljön i området. Det råder
bl.a. oklarhet i vilken utsträckning påverkan av ett ökat utsläpp av näringsämnen,
föroreningar och förändringar i pH kan komma att medföra. Bolaget måste kunna
redovisa en riskanalys vad gäller påverkan på berörda områden. Därför ska

verksamheten i enlighet med försiktighetsprincipen omfattas av provningsplikt enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.

Bolagets egna beräkningar av bl.a. kväveutsläppet utgår från en 50 % ökning från nuvarande utsläpp av kväve på 0,9 mg/l och skulle enligt bolagets beräkningar vid en 50 % ökning medföra att 72 kg kväve lämnar täkten per år. Även om bolaget vid huvudförhandlingen ändrade sitt yrkade villkor för utsläppshalt av kväve från 5 mg/l till 1,2 mg/l (som provisorisk föreskrift) anser Länsstyrelsen att det inte kan anses utgöra en obetydlig påverkan. Det är förvisso 10 km till själva Krankesjön, men endast ca 2 km till Natura 2000-områdets yttergräns och den närmaste naturtypen. Därefter följer ett tiotal områden av naturtyper inom Natura 2000-området innan vattnet når Krankesjön. Sammantaget framgår det inte av ansökan vilken påverkan som tillförseln av näringsämnen, metaller eller PAH (halter och mängder) kan ha på dessa eller för den delen vilka bakgrundsnivåer som finns i Skälbäcken dit vattnet från verksamheten avleds. Det kan inte anses orimligt att naturtyperna som står i kontakt med ytvattnet som till exempel fuktängar (6410), silikatgräsmarker (6270) och svämlövskogen (9750) kan påverkas negativt av dessa ämnen, vilket också framgår av bevarandeplanerna för Natura 2000-området.

Bolaget skriver i komplettering till ansökan att retention av kväve kommer att ske längs Skälbäcken. Bolaget har dock inte redovisat bäckens förmåga till retention, dvs. bäckens utformning och biologiska aktivitet som påverkar möjlig retention. Detta är dessutom inte en godtagbar ersättning för egen rening av verksamhetens utsläpp. Retentionen är därutöver olika på vintern och sommaren. Bolaget har inte vidare klarlagt var retentionen kommer att ske, om detta kommer att äga rum innan Natura 2000-området eller i detsamma. Tillförsel av näringsämnen är ett hot mot bevarandet av Natura 2000-områdets värden avseende de naturtyper som ligger längs bäcken. Dessa uppnår inte fullgod status idag med den nuvarande kvävebelastningen. Bolaget anger att koncentrationen av kväve kommer att minska, men med den ökande vattenvolymen kommer den totala mängden av kväve ändå att öka (se ovan). Så även om halten är lägre kommer vattendraget och sjön att ta emot mer kväve. Om då denna under verksamhetstiden lagras in i de känsliga naturmiljöerna

längs Skälbacken finns det en icke försumbar risk för att bevarandestatusen för dessa avsevärt försämras ytterligare.

Det bör noteras att även om Skälbacken belastas av ett tillskott av kväve från jordbruksmark i området ska en ökad belastning som försämrar situationen ytterligare inte tolereras och de kumulativa effekterna ska beaktas vid prövningen. Att Skälbacken påverkas av näringsläckage från jordbruksmark är inte en förmildrande omständighet, utan snarare det motsatta.

Bolaget anger att det inte har gått att göra provtagningar av Skälbackens vatten uppströms tälten, då det är mycket låga flöden. Detta innebär att utsläppsvattnet från tälten kommer att utgöra en stor del av det flöde som de facto förekommer och på så sätt vara en styrande faktor för de miljöer som ligger nedströms tälten. Länsstyrelsen anser dessutom att bolaget inte har bedömt hur en ökning av den årliga vattenmängden från nuvarande 50 000–60 000 m³ till 190 000 m³ påverkar Skälbacken respektive Krankesjön. Bolaget behöver till exempel redovisa om bäcken klarar det ökade flödet eller om det finns risk för t.ex. översvämningar.

Länsstyrelsen saknar således uppgifter om Skälbackens lopp från utsläppspunkten till Revingefältets början och dess förutsättningar för retention, kvävehalter i vattendraget uppströms utsläppspunkten, vilka halter av verksamhetens utsläpp som idag når Revingefältet, beräkningar som klarlägger belastningen på Skälbacken från omkringliggande verksamheter samt hur naturtyperna påverkas av den ökande mängden kväve och andra föroreningar (metaller, PAH) från bolagets verksamhet och de kumulativa effekterna från omgivande verksamheter. Bolagets slutsats att Natura 2000-området inte påverkas är således byggt på gissningar och generella antaganden och inte på en vetenskaplig metod. Det är därför inte möjligt för Länsstyrelsen att utesluta att verksamheten kommer att medföra en väsentlig förändring av naturmiljön i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen anser därför att ansökan i sin nuvarande utformning bör avvisas, då det inte går att fastställa vilken påverkan bolagets verksamhet medför på Revingsfältet och Krankesjöns Natura 2000-områden och därmed inte heller vilka försiktighetsåtgärder som bör vidgas för att förhindra denna.

Vidare framför länsstyrelsen att det torde finnas andra mer resurseffektiva lösningar för att hantera hela eller delar av förekommande avledning av grund- och ytvatten från täktområdet. Länsstyrelsen anser att bolaget bör redovisa fler alternativa lösningar i frågan om förslaget till avledning/utsläpp av vatten till Skälbacken och Krankesjön. Bolaget har kort redovisat infiltration som en alternativ metod, men anser att infiltration har ringa nytta utan vidare beskrivning. Länsstyrelsen anser att utredningen om återinfiltration av grund- och ytvatten bör fördjupas.

Andrahandsyrkandet – täkt- och återvinningsverksamheten

Under den förutsättning att domstolen ändå anser att det inte krävs en prövning enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken anser länsstyrelsen att rubricerad verksamhet ska förenas med så omfattande villkor att risken för påverkan på Natura 2000 och miljö kvalitetsnormer undanröjs i möjligaste mån. Länsstyrelsen anser att myndighetens föreslagna villkor för utsläpp av vatten är fullt rimliga och skäliga då bolaget inte behöver vidta några särskilda åtgärder utöver det som redovisats i ansökan.

Länsstyrelsen anser att, i det fall domstolen anser att tillstånd till täkt- och återvinningsverksamhet kan medges, så kan en prøvotid accepteras med en föreskriven halt för kväve om 1,2 mg/l som årsmedelvärde. Härmed kommer visserligen mängden kväve i utgående vatten fortfarande att öka på årsbasis jämfört med nollalternativet men i en betydligt mindre omfattning än det bolaget yrkar. Halten bör dock understiga det som är aktuellt i Krankesjön idag (dvs. 1,24 mg/l). Med beaktande av den mängd kväve som bolaget beräknat kommer att släppas ut till Skälbacken så bör enligt Länsstyrelsens beräkningar halten kväve ut från sedimentationsdammen variera från 0,28 mg/l till maximalt 0,5 mg/l (baserat på

mängd och flöde). Länsstyrelsen anser oavsett detta att det är mängden kväve som är av störst betydelse vad gäller påverkan på Natura 2000-områdena.

Vad gäller suspenderande ämnen anser Länsstyrelsen att årsmedelvärdet inte bör tillåtas överstiga 10 mg/l. Bolaget har redovisat analyser som alla ligger under 6 mg/l. Momentant kan begränsningsvärdet 15 mg/l vara rimligt då det kan förekomma högre halter vid tillrädliga höga flöden. Sedimentationsdammen ska dock vara utformad för att rena betydligt bättre än 15 mg/l som årsmedelvärde. Halter på 10 mg/l innehålls i många bergtäkter med sedimenteringsdammar som reningsteknik. En högre halt är inte skälig med hänsyn till risken för påverkan på Natura 2000-området.

Bästa möjliga teknik ska alltid användas för rening av vatten, speciellt när det riskerar att påverka ett Natura 2000-område. En högre kostnad anses vara ekonomiskt rimlig då det rör sig om ett skyddsvärt område. Det är dessutom viktigt att bolaget i sin egenkontroll försöker vidta åtgärder (bästa möjliga teknik) under driftsperioden för att ytterligare minska utsläpp för att minimera påverkan på recipienten och Natura 2000-området. Det kan vara att exempelvis anlägga en våtmark innan vattnet leds ut från området. Om domstolen tillåter täkt- och återvinningsverksamheten så anser Länsstyrelsen att det ska ställas höga krav på skyddsåtgärder.

Vad gäller kulturmiljövärden ligger verksamhetsområdet i sin helhet inom områden som är av riksintresse för kulturmiljövården, M:K82 Björnstorp-Gödelöv, och friluftslivet samt inom riksintresset "Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen i Skåne" enligt 4 kap. 2 § miljöbalken. Ingreppen får inte medföra att områdenas värden påtagligt skadas. Länsstyrelsen bedömer att den utvidgade täkten kan medföra skada på riksintresset för kulturmiljövården. Om inte bullervallen utformas på rätt sätt i landskapet kan också skadan bli påtaglig. Påverkan på riksintresset kan dock mildras genom att bullervallen får en gestaltning så att den så långt som möjligt smälter in i landskapet, vilket är särskilt viktigt i det öppna odlingslandskapet i väst. Ur kulturmiljösynpunkt är det därför av stor vikt att den vegetation som ska sås in

och planteras på/framför vallen, enligt bolagets komplettering till ansökan, genomförs och genomförs i sådan omfattning att bullervallen uppfattas som en "grön ridå" i landskapet motsvarande de träd- och buskridåer som finns i dagens landskap mellan odlingsblock och markslag. Ett annat sätt att mildra effekterna av bullervallen är att sänka höjden för den i det öppna odlingslandskapet. Detta borde även fungera ur bullersynpunkt. Dock bör fortfarande vegetation planteras in enligt förslag.

Länsstyrelsen konstaterar att även områdets friluftsvärden kan komma att påverkas negativt av täktverksamheten. Det gäller särskilt risken för bullerstörningar i anslutning till befintliga vandringsleder. Bullervall som åtgärd lindrar dock den negativa effekten för friluftslivets värden men i likhet med riksintresse för kulturmiljövården så har bullervallens utformning betydelse för upplevelsen. Samma bullervall har också betydelse för utsikten från hotellet "The Lodge" norra sida. Höjden på bullervallen kommer här att vara avgöranden. Länsstyrelsen uppfattar handlingarna som att täktverksamheten inte visuellt påverkar lederna.

Länsstyrelsen bedömer att verksamheten, med de föreslagna villkor som anges nedan, inte påtagligt skadar natur- eller kulturmiljön. Inte heller bedöms det rörliga friluftslivet påverkas på ett påtagligt sätt av verksamheten. Bolaget har även åtagit sig att flytta grusvägen i väster så den går utanför verksamhetsområdet. Detta möjliggör att området fortsatt kan vara tillgängligt under drift. Sammantaget bedöms inte tåkten innebära påtaglig skada på riksintresset för friluftsliv och rörligt friluftsliv. Länsstyrelsen anser dock att utformningen av bullervallarna bör ske i samråd med Länsstyrelsens Kulturmiljöenhet.

Vad avser biotopskyddet har Länsstyrelsen noterat att bolaget har lagt till en stenmur, kallad kompensation D. Denna kompensation kommer att öka den nord-sydliga konnektiviteten i landskapet, och ger ett sammanhängande element i detta väderstreck som kan ersätta den konnektivitet som tidigare upprätthålls av stenmur C som försvinner. Länsstyrelsen är positiv till denna addering och anser därmed att de åtgärder som bolaget har presenterat avseende återställning av stenmurarna är

tillfredsställande. Bolaget har förtydligat att prövningen av dispens för att avlägsna befintliga stenmurar ska samprövas med ansökan i övrigt. Därmed är Länsstyrelsen nöjd med de frågetecken som förekom gällande stenmurarna.

Bolaget anser att den förlust av biologisk mångfald som verksamheten medför endast är av temporär karaktär, avseende minskad markfukt och ianspråktagen areal. Länsstyrelsen delar inte denna bedömning. Då den sökta verksamhetstiden är 20 år medför detta att arter som under denna tid inte kan retirera till och återkolonisera från närområdet liknande platser kommer att utgå. Det är därför inte heller tillfredsställande att de kompensationsåtgärder som planeras kommer att finnas på plats först efter att täkten avslutas, i form av efterbehandlingsåtgärder.

Länsstyrelsen anser inte att bullervallen utgör en tillfredsställande kompensationsåtgärd då denna kommer att rivas efter avslutad täkt. Detta medför att eventuella värden som etablerats i denna helt kommer att förloras. De redovisade åtgärderna avseende vallen kan möjligen utgöra ett komplement till andra åtgärder i syfte att bevara den biologiska mångfalden. Sådana åtgärder bör då upptas i bolagets biologiska mångfaldsplan.

I Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller framgår att bullernivåer inom områden för det rörliga friluftslivet inte bör överskrida 40 dBA som ekvivalent ljudnivå dagtid 06-18. Bullerutredningen visar att med bullervall beräknas bullernivåerna ligga mellan 26-42 dBA vid bostäder under driftsperioden. Hänsyn ska tas till att området ingår i riksintresse för det rörliga friluftslivet. Romeleåsen med aktiva vandringsleder (Skåneleden ca 700 m bort), the Lodge och dressinspår ligger inom korta avstånd från verksamheten och bullernivåerna bör därför vara lägre än för industriverksamhet. Länsstyrelsen anser dock att med tanke på närheten till väg 11, som genererar ett bakgrundsbuller på ca 42-48 dBA, är det rimligt att ett visst överskridande från 40 dBA kan accepteras. Länsstyrelsen anser att bullervillkoret kan begränsas till 45 dBA dagtid.

Bullervallarna ska vara 10 m höga vilket kan påverka riksintresset för kultur- miljövärden och friluftslivet samt närboende på ett negativt sätt. Samtidigt ska de innehålla en funktion av bullerdämpning och insynsskydd. Länsstyrelsen anser att bullervallen inte bör vara högre än att nivån 45 dBA kan innehållas (som värsta scenario). Vallen behöver kanske inte vara lika hög överallt utan anpassas efter de platsspecifika förutsättningarna. Detta för att inte påverka landskapsbilden allt för mycket men samtidigt fylla sin funktion. Länsstyrelsen anser att om det finns möjlighet att sänka bullervallen efterhand som täkten går på djupet utan att överskrida bullervillkor är det rimligt med tanke på riksintresset för kulturmiljö- värden. Dock bör vegetation nedanför vallen kvarstå. Länsstyrelsen anser även bl.a. att den norra bullervallen bör hamna utanför den kulle som angränsar till planerat verksamhetsområde (bolagets angivna objekt 3).

Vid byggandet av bullervallen kommer bullernivåer uppnå ca 54 och 52 dBA (max 60 dBA enligt buller från byggplatser) att uppstå. Länsstyrelsen anser att detta är acceptabla bullernivåer då de sker under en begränsad tidsperiod på sex månader och att bygget förflyttas successivt. Bullervallen är lång och olägenheterna borde minska för närboende när arbetet förflyttas bort. Syftet med vallen är att minimera bullret för verksamheten som sker under lång tid. Samråd bör som nämnts tidigare ske med Länsstyrelsen inför uppförandet av bullervallarna. De får inte tillföras avfall.

Länsstyrelsen ser vidare positivt på möjligheterna att berget bl.a. används som ersättning till naturgrus. Bolaget har ansökt om täktverksamhet under 20 år. Länsstyrelsen arbetar aktivt med frågan om brytning av berg på Romeleåsen med dess ingrepp i allmänna intressen och recirkulation av massor i länet för att minska brytning av jungfruligt material. Det behövs en omställning till mer återvinning och mindre brytning. Det är viktigt att material bryts till största delen för högkvalitativa ändamål som är svåra att ersätta med andra massor. Bolaget har angett att de behöver större yta för att bryta på djupet. Länsstyrelsen anser att det är rimligt att begränsa tiden för brytning i 10-15 år i ett område där verksamheten riskerar att påtagligt påverka olika riksintressen. Brytning bör ske med försiktighet och om

möjligt utvidgning i etapper.

Efterbehandling för nuvarande täktverksamhet har, enligt gällande beslut, inriktats på att utveckla friluftsliv- och naturvärdena. Det fastställs att kvarstående berg kommer att utformas till klättervägg medan övriga bergväggar kommer att släntas ner och planteras med ädellövskog. Skogen kommer att hållas gles för att främja framkomligheten. I täktens botten kommer en ca 2 hektar stor damm att anläggas, vilken kommer att kunna utnyttjas för såväl bad som skridskoåkning.

Ansökt efterbehandling, med deponiverksamhet, att fylla upp tälten med material och plantera lövskog försämrar förutsättningarna för friluftslivet avsevärt i jämförelse med nuvarande plan. Bolagets nollalternativ (täkt utan deponi) i denna ansökan beskriver endast att en täktsjö bildas. Bolaget ska upprätta en biologisk mångfaldsplan i ett senare skede. Länsstyrelsen anser att intentionerna med efterbehandlingen ska vara att även öka områdets tillgänglighet som den biologiska mångfalden i likhet med gällande efterbehandlingsplan. Området ligger inom riksintresse för friluftslivet och det är högst rimligt att bolaget har samma ambitioner som för nuvarande verksamhet och skapar ett område som är attraktivt för friluftslivet och ökar den biologiska mångfalden i området när tälten är färdigbruten. Det är även viktigt att bullervallarnas rivning diskuteras i efterbehandlingsskedet om åtgärder behöver vidtas avseende naturvärden.

Deponiverksamhet

Länsstyrelsen avstyrker tillstånd till deponiverksamhet. Länsstyrelsen instämmer i bolagets bedömning att det är viktigt att sampröva alla ingående verksamheter vilket också sker i nuvarande ansökan. Länsstyrelsen har aldrig motsatt sig samprövning. Dock bör verksamheterna vara relaterade i tid för att kunna bedöma miljöpåverkan på ett relevant sätt. Enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken ska mark- och miljödomstolen i fråga om miljöfarlig verksamhet i domen ange inom vilket tid verksamheten ska ha satts igång. Deponiverksamheten ingår i igångsättnings tiden då det är en egen tillståndspliktig verksamhet. Syftet med att ange en igångsättnings tid är att tillstånd som lämnats ska bygga på att bästa möjliga teknik

används (se Mark- och miljööverdomstolens (MÖD) dom M 1762-18 och B. m.fl., Miljöbalken - En kommentar (1 jan. 2018, Zeteo), kommentaren till 22 kap. 25 §). Därmed bör verksamheten sättas igång ganska snabbt. Enligt 24 kap. 2 § miljöbalken kan tillståndsmyndigheten förlänga igångsättningstiden med högst tio år och myndigheten får då föreskriva nya eller strängare villkor efter vad som är skäligt om tillståndshavaren visar att denne har giltigt skäl för dröjsmålet eller att synnerliga olägenheter skulle uppstå om tillståndet förfaller. Detta styrker att verksamheten ska sättas igång snabbt och att det inte är rimligt med en igångsättningstid på 15-20 år. Länsstyrelsen ser sig förhindrad att kunna bedöma ansökan såvitt avser deponiverksamheten då det inte går att förutsäga miljötillståndet eller bästa möjliga teknik om 20 år. Ansökan i denna del ska därför avslås.

Kan deponering i detta fall anses vara en efterbehandling av täkten?

Efterbehandling av täkt är en avslutande åtgärd utförd inom tillståndstiden för täktverksamheten. Oftast sker den successivt under tillståndstiden och de slutliga detaljerna fastställs i slutskedet. Efterbehandlingen i sig är i normalfallet ingen tillståndspliktig verksamhet utan en del av täktverksamheten. Den ekonomiska säkerheten inkluderar efterbehandlingen och beloppet fastställs beroende på täktens tillståndstid, storlek på ytor m.m.

Ansökt deponiverksamhet är en egen, fristående tillståndspliktig verksamhet som ska bedrivas när täktverksamheten avslutas och omfattas av en särskild lagstiftning och ekonomisk säkerhet. Deponering ska ske utan tidsbegränsning efter tillståndstiden för täkten. Länsstyrelsen anser inte att deponering av externa massor kan anses vara en efterbehandling för täkten då den ska fortgå under obegränsad tid och är avhängig marknadsförutsättningarna för masshantering. Om mottagande av massor ska användas för efterbehandling bör det omfattas av verksamhetskoder för återvinning för anläggningsändamål. För att dessa i sin tur ska vara tillämpliga krävs det att det finns ett självständigt syfte med användningen som går utöver enbart en strävan efter att göra sig av med det ingående materialet (jfr MÖD 2014:1). Då ska det finnas ett tydligt syfte med efterbehandlingen (anläggningen) och mer massor än vad konstruktionen kräver ska inte tas emot. Om det finns ett

syfte ska bolaget se till att massorna kommer på plats för att uppfylla konstruktionen. I detta fall med ansökan om deponiverksamhet bedömer länsstyrelsen att syftet är kvittblivning. Bolaget kan inte garantera att hålligheten kommer att fyllas upp då de inte vet hur mycket massor som kommer att levereras till deponin.

- Länsstyrelsen anser att det är en ny verksamhet som startar upp efter att täktverksamheten avslutas, inte efterbehandling av täkten. Täktens efterbehandlingsplan bör därför anpassas för täktens tillståndstid.

Länsstyrelsen anser att det inte är rimligt att meddela tillstånd till en verksamhet som ska påbörjas först om 15-20 år när täktverksamheten avslutas. Det är inte möjligt att i detta skede i erforderlig utsträckning bedöma deponins miljökonsekvenser om 20 år.

Återvinning av avfall genom mekaniska bearbetning

Länsstyrelsen yrkar att den del av ansökan som avser tillstånd till återvinningsanläggning – såvitt avser de delar som inte avser hantering av MRRmassor – ska avslås. Hanteringen av MMR-massor ska begränsas till 200 000 ton per år.

Bolaget har ansökt om återvinning av icke farligt avfall och angett vilka koder detta avfall avser. Avfallet ska inte användas för efterbehandling eller deponering utan endast behandlas och transporteras ut till nya ändamål i samhället. Icke farligt avfall kan innehålla föroreningar som lakas ur och når pumpgropen. I detta fall leds vattnet ut från verksamhetsområdet till ett nedströmsliggande Natura 2000-område och frågan om hur t.ex. metaller och PAH kan påverka vattendraget och naturtyperna är fortfarande inte klarlagd i denna ansökan. Bolaget har inte bedömt riskerna eller vilka nivåer av föroreningar vattnet kan innehålla från avfallsverksamheten utan att påverka miljön i naturområdet på ett betydande sätt.

Länsstyrelsen anser dock att det är positivt för samhället om återvinning av exempelvis olika typer av schaktmassor kan ske på olika platser istället för att bryta jungfruligt material. Men för att kunna tillåta en sådan verksamhet måste det vara

väl avgränsat vilket avfall som får hanteras. Tabellen i ansökan omfattar väldigt många koder och det är inte riktigt klart vad som avses med konstruktion (deponering eller återvinning?). Länsstyrelsen har därför inte riktigt klart vilka koder som omfattas av återvinningsverksamheten.

Om avfall i form av exempelvis schaktmassor, betong och tegel ska kunna hanteras och återvinnas på detta område är det viktigt att det finns begränsningar för vilken typ av avfall och föroreningsinnehåll som får tas emot för att förhindra att föroreningar når mark och vatten. Området ligger inte inom någon grundvattenförekomst och är heller inte infiltrationsområde till intilliggande grundvattenförekomst. Så länge grundvatten läcker in i täkten (under tiden utpumpning sker) bör inget läckage av föroreningar nå grundvattnet. Däremot kan föroreningar nå recipient och Natura 2000-området då nederbördsvatten som lakar ur avfallet pumpas ut. Länsstyrelsen anser därför att endast inerta massor med föroreningsinnehåll definierat som "mindre än ringa risk" ska få hanteras på området. Begränsningsvärden för avfallet bör följa värdena för denna typ av avfall i Naturvårdsverkets handledning 2010:1.

- Länsstyrelsen önskar att bolaget till huvudförhandlingen uppdaterar tabell med avfallsslag som avser olika typer av avfall som ska bearbetas och återvinnas.

Vattenverksamhet

Länsstyrelsen har ingen erinran mot vattenverksamheten. Då länsstyrelsen yrkar avslag på deponi- och återvinningsverksamheten anser myndigheten att tillståndet till vattenverksamhet bör tidsbegränsas i enlighet med täktillståndet eller något år därefter. Det finns några brunnar inom influensområdet. Bolaget har uppgett att samtliga brunnar inom påverkansområdet som är registrerade i brunnsarkivet tillhör Björnstorps Fideikommiss (täktfastigheten). Bolaget har uppgett att avsänkningen i dessa brunnar är mindre än 0,3 m. Det är rimligt att bolaget utför kontrollmätningar i dessa brunnar då de hyrs ut som bostäder. Länsstyrelsen har föreslagit villkor för vattenverksamheten, se nedan.

Länsstyrelsens yrkade villkor för täktverksamheten och återvinningsverksamhet

- a) Samma som bolagets villkorsförslag 1. *Kommentar: Länsstyrelsen avstyrker tillstånd till deponiverksamhet och delar av återvinningsanläggningen.*
- b) Uttag av berg får endast ske inom det i brytningsplanen markerade brytområdet. Uttag av berg får ske till lägst +40 m över havet (RH2000), undantaget pumpgropen. Övrig verksamhet får inte ske utanför den på exploateringsplanen markerade gränsen för verksamhetsområdet. Aktuellt brytnings- och verksamhetsområde ska märkas ut i terrängen med väl synliga och varaktiga markeringar.
- c) Bergtäkten och återvinningen får endast bedrivas helgfria vardagar måndag till och med fredag kl. 06 - 18. Efter medgivande av tillsynsmyndigheten får verksamhet ske även andra tider, under förutsättning att övriga villkor innehålls, om det uppstår akut behov. *Kommentar: Deponering och återvinningen utgår då Länsstyrelsen yrkar att dessa delar av ansökan ska avslås. Övriga villkor ska innehållas även om tillsynsmyndigheten medger undantag.*
- d) Värdefulla träd som redovisas i figur 39 sid 68 i miljökonsekvensbeskrivningen ska lämnas. I övrigt ska, i de fall värdefulla träd inte kan bevaras, stammarna från dessa sparas och placeras på lämpliga, solbelysta platser i naturmiljön.
- e) Stenmurar ska återställas i enlighet med det förslag bolaget tagit fram och den revidering som redovisas på s 9 i yttrande från den 11 november 2019 (aktbilaga 31). Återställningen ska omfatta ca 1000 m stenmur samt minst tre odlingsrösen. Stenmurarna ska hålla samma kvalitet som de murar som tas bort avseende bredd och höjd. De borttagna och flyttade stenarna längs med mur C läggs så långt som möjligt med samma sidor uppåt och utåt som nu, dvs. de sidor som är bevuxna med mossor och lavar ska fortsatt ligga

uppåt och utåt. *Kommentar: Länsstyrelsen anser att villkoret ska föreskrivas då skyddsåtgärderna är en förutsättning för att dispens ska kunna medges.*

- f) Bolagets villkorsförslag nr 4. Inga synpunkter.
- g) Bolagets villkorsförslag nr 5. Inga synpunkter.
- h) Bolagets villkorsförslag nr 6. Inga synpunkter.
- i) Buller från verksamheten inklusive transporter inom verksamhetsområdet får inte överskrida högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder följande:
Vardag kl. 06.00-18.00 45 dB(A)
Lör-, sön- och helgdag kl. 06.00-18.00 45 dB(A)
Kväll kl. 18.00-22.00 45 dB(A)
Natt kl. 22.00-06.00 40 dB(A)

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dB(A) vid bostäder får inte utföras nattetid kl. 22.00-06.00.

Kontroll av buller ska ske så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, samt i samband med befogade klagomål efter tillsynsmyndighetens bestämmande.

Uppföljning av ljudnivå ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska anges. Kontroll ska ske antingen genom immissionsmätningar eller genom vid berörda bostäder. Ekvivalentvärden ska beräknas för faktisk driftidnärfältsmätningar och beräkningar inom de tidsperioder som anges ovan. *Kommentar: med tanke på det rörliga friluftslivet bör bullernivåer dagtid begränsas.*

- j) Endast avbaningsmassor och morän från verksamhetsområdet ska användas för uppbyggnad av bullervallar. Anläggande av vallarna får endast ske dagtid 07.00-19.00 måndag-fredag från den 15 augusti-15 juni. *Kommentar: Bullernivåerna överskrider buller för övrig verksamhet och bör begränsas så det inte sker kvälls- och nattetid. Anläggandet bör heller inte ske under sommaren när människor tillbringar mer tid utomhus.*
- k) Bullervallars utformning ska anpassas efter bullernivån 45 dBA. En plan för bullervallarnas utformning ska tas fram i samråd med Kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen innan byggnation påbörjas. Vegetation ska sås in och planteras på/framför vallen, enligt ansökan. *Kommentar: Bolaget bör uppdatera sin bedömning av bullervallarnas höjd och utformning. Vallarna ska inte vara högre än att de fyller sin funktion för 45 dBA då de kan upplevas som störande för landskapsbilden och kärnvärdena i riksintresset för kulturmiljövården men samtidigt fungera som ett insynsskydd.*
- l) Bolagets villkorsförslag nr 8. Inga synpunkter.
- m) En lövskärm eller ett fullskiktat bryn ska finnas mellan verksamhetsområde och nyckelbiotop norr om täkten för att skydda mot damning.
- n) Externa avfallsmassor som tas in till behandling inom täktens verksamhetsområde får inte överstiga nivån för mindre än ringa risk enligt nedanstående tabell. Om avfall kan förmodas innehålla andra föroreningsämnen än de i tabellen angivna ämnena får avfallet hanteras först efter riskutredning och godkännande av tillsynsmyndigheten.

Tabell 1. Nivåer för mindre än ringa risk

Ämne	Halt mg/kg TS	Utlakning CO L/S = 0,1 l/kg mg/l	Utlakning L/S = 10 mg/kg
Arsenik	10	0,01	0,09
Bly	20	0,05	0,2
Kadmium	0,2	0,01	0,02
Koppar	40	0,2	0,8
Krom tot	40	0,2	1
Kviksilver	0,1	0,001	0,01
Nickel	35	0,1	0,4
Zink	120	1	4
Klorid	-	80	130
Sulfat	-	70	200
PAH-L	0,6	-	-
PAH-M	2	-	-
PAH-H	0,5	-	-

- o) Bortledning av vatten från verksamhetsområdet ska ske via sedimentationsdammar försedda med oljeavskiljning.

Sedimenteringsdammen ska utvidgas enligt ansökan och ska vara anlagd och injusterad innan brytning påbörjas inom det utökade området eller brytning sker på djup under +60 inom befintligt område samt innan mekanisk bearbetning påbörjas. *Kommentar: Det är viktigt att dammen är på plats innan utvidgad brytning under grundvattennivån sker som ger ett större flöde. Länsstyrelsen har inga synpunkter på vilket alternativ av de tre föreslagna utformningarna i ansökan som anläggs så länge de fyller samma funktion.*

- p) Halten suspenderat material i utgående vatten får som årsmedelvärde inte överstiga 10 mg/l. Inga värden får överstiga 15 mg/l.

Halten totalkväve i utgående vatten får som årsmedelvärde inte överstiga 1,2 mg/l. Inga värden får överstiga 6 mg/l. Som anförts tidigare medgav Länsstyrelsen vid huvudförhandling en provisorisk föreskrift för totalkväve i det fall provotid medges (1,2 mg/l).

Kontroll av utgående vatten ska göras minst sex gånger per år fördelat över året. Provtagning ska ske enligt Svensk Standard eller motsvarande.

Kommentar: Föreslagna villkor bedöms medföra att risken för väsentlig påverkan på Natura-2000 området minskar jämfört med bolagets förslag. Bolaget har redovisat att de kommer att klara föreslagna villkor som dessutom är årsmedelvärden. För denna typ av verksamhet med utsläpp till recipient bedömer Länsstyrelsen att frekvensen på provtagning är rimlig.

- q) Bolagets villkorsförslag nr 9. Inga synpunkter.
- r) Kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras så att spill och läckage inte kan nå omgivningen. Förvaring ska ske på en yta som är ogenomsläpplig för de aktuella ämnena, försedd med invallning eller annan konstruktion till skydd mot utsläpp samt i övrigt utformad så att regnvatten inte ansamlas. För dubbelmantlade cisterner krävs inte särskild invallning. Stationära tankar och cisterner ska vara försedda med överfyllnads- och påkörningsskydd. Uppsamlingsvolymen inom respektive invallning ska minst motsvara den största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares volym.
- s) Bolagets villkorsförslag nr 11. Inga synpunkter.

- t) Bolagets villkorsförslag nr 12. Villkoret utgår.
- u) Bolagets villkorsförslag nr 13. Inga synpunkter.
- v) Efterbehandling ska ske enligt efterbehandlingsplan daterad den XX.
Efterbehandling ska ske successivt i den mån det är möjligt. Senast tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra ska verksamhetsutövaren samråda med och lämna in en detaljerad efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten med syfte att öka den biologiska mångfalden och tillgängligheten till området. Hänsyn ska tas till landskapsbilden. Samtliga efterbehandlingsåtgärder ska vara slutförda ett år efter avslutad täktverksamhet, dock senast vid tillståndstidens utgång. Tillsynsmyndigheten ska godkänna efterbehandlingen. *Kommentar: Målsättningen med efterbehandlingen bör vara att öka den biologiska mångfalden på området då vissa naturvärden tas bort samt att öka tillgängligheten då området är ett riksintresse för friluftslivet.*
- w) En biologisk mångfaldsplan för drift och successiv efterbehandling med förslag på rimliga åtgärder ska upprättas av sakkunnig senast sex månader efter att tillståndet vunnit laga kraft. Planen ska revideras vid behov under drift. *Kommentar: Förutsättningarna för verksamheten och den biologiska mångfalden kan förändras genom åren. Det är rimligt att bolaget i samråd med tillsynsmyndigheten bedömer om planen behöver revideras längre fram under driftsperioden.*
- x) Bolagets villkorsförslag nr 15. Villkoret utgår.
- y) Bolagets villkorsförslag nr 16. Villkoret utgår.
- z) Bolagets villkorsförslag nr 17. Villkoret utgår.

Länsstyrelsens yrkade villkor för vattenverksamheten

- a) Den bortledda vattenvolymen ska mätas med flödesmätare eller summerande gångetidsmätare. Nederbörden ska beräknas utifrån tillgängliga uppgifter från SMHI:s närmaste mätstation. Resultaten ska journalföras månadsvis.
- b) Grundvattennivån får inte avsänkas till ett större djup än +38 m över havet (RH2000) inom brytområdet.
- c) Kontroll av grundvattennivåer i jord och berg ska ske så länge vattenverksamheten sker.
- d) Kontrollprogram för vattenverksamheten ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten för vattenverksamhet och inges till tillsynsmyndigheten inom 3 månader efter lagakraftvunnen dom.

Länsstyrelsens yrkade villkor för provotids- och utredningsvillkor

U1. Bolaget ska under en provotid utreda möjliga tekniker, t.ex. en våtmark, för att ytterligare minska utsläppet av kväve från utgående vatten.

Utredningsresultatet ska skickas till tillståndsmyndigheten senast ett år efter att domen har vunnit laga kraft.

P1. Kvävehalten i utgående vatten får som årsmedelvärde inte överstiga 1,2 mg/l.

Vid huvudförhandlingen framkom att Länsstyrelsen kan acceptera en provotid för utsläpp av kväve. Förutsättningen är som nämnts ovan att det endast är MRR-massor som får tas omhand i återvinningsverksamheten. Bolaget anser dock att Länsstyrelsens föreslagna provotid ryms inom den av bolaget föreslagna provotiden. Länsstyrelsen har även accepterat bolagets förslag till villkor gällande arbetstider för anläggande av bullervallar och förslag till villkor för de bullernivåer

som ska innehållas vid dessa arbeten i det fall domstolen medger tillstånd för utökad verksamhet.

Slutligen yrkar Länsstyrelsen ersättning för rättegångskostnader. Totalt 14 400 kr (8 timmar för inläsning innan huvudförhandlingen och 10 timmar för medverkan vid huvudförhandling).

Lunds kommun (Kommunstyrelsen) har i yttrande framfört bl.a. följande.

Miljökonsekvensbeskrivningen för täktverksamheten kan godkännas. Däremot är MKB:n för deponeringsverksamheten inte tillräcklig eftersom verksamheten inte är tillräckligt beskriven vad gäller etappindelningar och utformning.

I svar på kompletteringsremissen efterfrågade kommunen att behovet av bergmaterial i Skåne och hur dagens täkter möter detta behov tydliggörs i ansökan. Det bör även framgå om en möjlighet finns att gå djupare inom den ytan som är dagens tillståndsgivna brytningsgräns och i så fall behövs även den beskrivas samt vilka konsekvenser det skulle kunna medföra. Idag har de fyra täkterna Dalby, Skrylle, Hardeberga och Veberöd en normalproduktion på 3 200 000 ton per år. När behoven ökar kan man tillfälligt gå upp i årlig maxproduktion. Maxproduktionen uppgår till 4 400 000 ton, dvs. säga knappt 40 % över normalproduktion. Veberöds-täkten har idag en årlig produktion på 400 000 ton och står för 9 % av uttaget vid maxproduktion hos de fyra täkterna i Lunds kommun. Tre av de fyra större täkterna i kommunen har pågående processer om förlängda och utökade tillstånd (Dalby, Skrylle och Veberöd). Den samlade maxproduktionen för de fyra täkterna kommer, om de tre ansökningarna beviljas, uppgå till 5 200 000 ton per år, dvs. drygt 60 % över dagens normalproduktion. Det visar på den omfattande kapacitet som ansöks om tillsammans i de tre aktuella tillståndsansökningarna. Efter att ha tagit del av bolagets bemötande gällande behovet meddelar kommunen att sökande har klargjort vissa saker. Kommunen ställer sig dock frågande till sökandens metod att räkna fram ett teoretiskt behov av bergmaterial för avsättningsområdet stor-Malmö utifrån ett nationellt genomsnitt. Kommunen kan mot bakgrund härav inte bekräfta

sökandens slutsats att det i relation till tillståndsgiven brytning i sydvästra Skånes täkter finns ett underskott av bergmaterial i avsättningsområdet.

Därutöver framför kommunen att utvidgningen av verksamhetsområdet (täktområdet inklusive bullervallar) har gjorts utan hänsyn till värden i befintligt landskap och riskerar därmed att skada dessa. Dels handlar det om täktområdets utvidgning som breder ut sig i en rektangelliknande form utan hänsyn till befintliga strukturer i det kulturhistoriskt värdefulla landskapet, dels handlar det om bullervallens okänsliga utformning som en spikrak "mur" i storleksordningen 300 m lång och ca 10 m hög. Utvidgningen av täktområdet såsom dess utbredning i omgivande landskap och utformning av bullervallen bör göras med större hänsyn till det befintliga landskapets strukturer och på så vis minska negativ påverkan på värden kopplade till kulturmiljö, landskapsbild, friluftsliv och natur. På det sättet kan bl.a. åkerholmen i den västra delen av den planerade expansionen undvikas. En sådan anpassning till landskapets förutsättningar skulle även potentiellt minska negativ påverkan på naturvärden och således underlätta frågor som rör kompensationsåtgärder för naturvärden och återställandet av täktområdet. Kommunen vidhåller dessa synpunkter även efter att ha tagit del av bolagets bemötande. Ett ingrepp enligt ansökan förhåller sig inte på något sätt till landskapets element och strukturer såsom befintliga vägar, trädrader och åkerholme (i den västra delen av verksamhetsområdet). Istället skär det planerade täktområdet rakt genom dessa strukturer.

Lunds kommun framför dessutom att ansökan om deponering är behäftad med så många osäkerheter att det inte är möjligt att pröva denna fråga i nuläget, bl.a. anges följande:

- Tidsplanen för deponeringen sträcker sig 40 år framåt i tiden och den beräknas påbörjas i större omfattning om 10–20 år. Det är inte möjligt att nu bedöma samhällets framtida behov av omhändertagande av överskottsmassor.
- Det finns ingen tydligt etappindlad plan på hur och var deponeringen kommer att bedrivas i täkten.
- Dagvattenhanteringen kan inte bedömas i nuläget i och med det inte är redovisats hur deponeringen och bergbrytningen ska göras samtidigt.

- Hur länge kommer grundvatten att pumpas ut från området enligt bolagets yrkande.
- Om tillstånd beviljas i enlighet med bolagets yrkanden finns det möjlighet för bolaget att täcka brytbart berg genom deponering.
- Deponeringen kommer troligtvis påbörjas i större omfattning när täktbotten är nere på den tillståndsgivna nivån, detta gör att deponeringsprövningen sker ca 10–20 år innan verksamheten påbörjas, detta är starkt olämpligt. Vi vet inte i nuläget hur samhället hanterar massor då. I normalfallet tas ett tillstånd i anspråk efter ca tre år.
- Hur mycket vatten kommer att avledas som ytvatten från de deponerade massorna och hur mycket vatten kommer att infiltrera ner genom massorna
- M.fl. synpunkter.

Kommunen anser även efter att ha tagit del av bolagets svar på kommunens yttrande att det inte är möjligt att pröva frågan om deponering i nuläget. Frågetecknen enligt ovan m.fl. kvarstår.

Kommunen anser därutöver att uppdelningen av villkor enligt bolagets förslag (villkor 14-17) leder till en spridd och diffus prövning av verksamheten, vilket inte är lämpligt. Om tillsynsmyndigheten och bolaget inte är överens om hur de olika momenten ska utformas kommer detta att försvåra processen om utformningen av efterbehandlingen och deponin. Kommunen anser att det är olämpligt att lämna så stora luckor i regleringen av verksamheten.

Vad gäller återvinningsverksamheten framför kommunen följande.

Egenkontrollen är av största vikt vid en sådan verksamhet som ansökan avser.

Tillsynsmyndigheten behöver bl.a. ha tillgång till uppgifter enligt nedan:

- Inkommande avfall mängder och typ.
- Hur det processas och lagras.
- Hur det säkerställs att det processade avfallet inte förorsakar några miljöolägenheter på den plats där de används.
- Hur eventuellt restavfall hanteras.

- Var olika avfall lagras i tåkten.
- Det ska också finnas plats för att kunna ta hand om farligt avfall som inkommit på anläggningen av misstag, avfallet som läggs där ska beskrivas avseende mängd och hantering.
- Verksamhetsutövaren bedömning om ett avfall efter en återvinningsprocess har upphört att vara ett avfall.

Slutligen framför kommunen att de anser att domstolen bör meddela tydliga kompensationsvillkor som tillser att ingen nettoförlust av naturvärden sker. Samtliga kompensationsåtgärder måste också tydligt förenas med lämpliga skötselvillkor så att syftet med kompensationen säkerställs över tid. Insådd av bullervallarna med ängsflora utgör endast till liten del en kompensationsåtgärd eftersom bullervallarna ändå kommer att anläggas och sås in av andra syften.

Lunds kommun (Miljönämnden) har i yttrande framfört dels det kommunstyrelsen enligt ovan har framfört dels enligt nedanstående.

- Bolagets ansökan gällande deponering ska avstyrkas med motiveringen att det är lång tid till dess att verksamheten kan påbörjas, verksamheten är inte tillräckligt utredd vad gäller etappindelning, geologisk barriär, vattenpåverkan och utformning.
- Bullervallen som ska anläggas ska anpassas bättre i landskapet.

I bemötande på bolagets yttrande vad gäller föreslagna villkor 8, 10, 13, 15, 16 och U1 anser nämnden att de ändringar som bolaget nu föreslagit kan godtas. I övrigt framför nämnden som svar på bolagets yrkande om verkställighetsförordnande att den kan beviljas inom det befintliga tillståndsgivna området ner till +60 m.

Miljönämnden utvecklar sitt ställningstagande till ansökan om deponering något mer utförligt än kommunstyrelsen. Miljönämnden anser att den del av MKB:n som behandlar deponeringen inte har den kvaliteten som krävs för att kunna göra en samlad bedömning av de väsentliga miljöeffekterna som verksamheten kan antas medföra. Det ges bl.a. inte svar på hur deponin/deponiverksamheten påverkar

grund- och ytvatten. Utformningen av den geologiska barriären är inte klart beskriven, uppgifter saknas för vilket material som ska användas, hur täktbotten ser ut och hur deponeringens olika etapper kommer att utformas och anläggas över tid.

Swerock:s yrkade igångsättningstid av deponin anser nämnden är orimligt lång. Swerock yrkar på ett tillstånd tillsvidare för deponin, och att deponin eventuellt först blir aktuell efter drygt 20 år. Det kan innebära att gammal teknik kommer att tillämpas och att miljöbalkens krav på bästa möjliga teknik därmed åsidosätts. Den grundläggande försiktighetsprincipen riskerar även åsidosättas. Syftet med MKB:n går förlorad om tillstånd ges till en deponi där man inte kan beräkna alla eventuella effekter p.g.a. att det ligger så långt fram i tiden.

Vad gäller beskrivningen av vattenhanteringen för deponeringsverksamheten uppvisar den stora brister enligt nedan:

- reningsdammarna är inte beskrivna i sak vad gäller placering,
- i ENRECON:s utredning anges det dimensionerade flödet till dammarna till 6 l/s men bolaget åtar sig att max flödet från täkten inte ska överskrida 23 l/s,
- det är oklart hur länge kommer grundvatten att pumpas ut från området enligt bolagets yrkande,
- det är oklart hur länge kommer deponering att pågå utan att hela täktbotten är täkt med den skyddande barriären vilket leder till att vatten som infiltrerar igenom de upplagda massorna i praktiken kommer att rinna ut på den oskyddade täktbotten,
- hur ska slutgiltiga villkor för utpumpat vatten utformas och när,
- hur kommer processen utformas för anläggande av nya diken under tiden som deponeringen sker, och
- hur mycket vatten kommer att avledas som ytvatten från de deponerade massorna och hur mycket vatten kommer att infiltrera ner genom massorna.

Miljönämnden anser också att domen ska reglera omfattningen av provtagningen av utgående vatten i form av provtagningsfrekvens och om provet ska vara flödes- eller tidsstyrt. Bolaget hänvisar även övergripande till hur de kommer att utforma mottagningskontrollen, miljönämnden anser att detta inte är tillräckligt kontrollen, måste beskrivas närmare i sak.

Bolagets förslår att en stor del av efterbehandlingen och deponeringen ska regleras genom ett antal redovisningar till tillsynsmyndigheten, villkor 14-17. Utöver detta är det provotidsredovisningen U1 som bolaget föreslår efter 3,5 år efter tillståndet har tagits i bruk. Miljönämnden anser att flera av uppgifterna som ska redovisas enligt villkoren är saker som redan ska vara prövade i tillståndsdomen som t.ex. sluttäckning och återställning av brytområdet (villkor 16). Vidare anser miljö- nämnden att säkerheten inte är något som tillsynsmyndigheten ska fastställa.

Att rapportera deponeringen dels tre månader innan den succesiva efterbehandlingen påbörjas (villkor 14) och senast tre år innan täkt- och återvinningsverksamheten upphör lämna in en detaljerad efterbehandlingsplan (villkor 14) och att senast 1 år innan täktverksamheten upphör lämna in en uppdaterad deponeringsplan (villkor 16) anser miljönämnden leder till en spridd och diffus prövning av verksamheten vilket inte är lämpligt. Om tillsynsmyndigheten och bolaget inte är överens om hur de olika momenten ska utformas kommer detta att försvåra processen gällande utformningen av efterbehandlingen och deponin.

Miljönämnden anser sammantaget att det är olämpligt att lämna så stora luckor i regleringen av verksamheten.

Enskilda

S. S., tidigare arrendator av Backahus Södergård fastigheten G. Y, har i yttrande framfört bl.a. följande. Horisontlinjen kommer att förändras vid färd österut på väg 790 i höjd med S. Ugglarps gård. Den nya horisontlinjen kommer att utgöras av en 10-15 m hög uppschaktad jordvall. Samma nya utsikt får spa- och rekreationsanläggningen "The Lodge".

Stengärdet väster om nuvarande täkt är en gammal socken- och kommungräns mellan Veberöd och Bonderup. Gärdet löper obrutet från norr om nuvarande täktområdet söderut till Höjeå vid Genarp. Detta är ett av de längsta och bäst bevarade gränsgårderna i Skåne. Gärdet kommer nu att grävas bort på ca 400 m. Stengärde som i andra sammanhang är fredade. Gammal historisk väg med stengärden på båda sidor hamnar också inom det nya täktområdet.

Följderna av nuvarande täkt är torrläggning av två dammar och mellan dem en ca 200 m lång våtmark och surdrag. Risk finns att ytterligare dränering av dalgångens vattendrag kommer att ske.

Buller och dammbildning, som redan idag är besvärande vid ostlig vind, kommer med den utvidgade täkten 200 m närmare fastigheten G. Y. Någon åtgärd för att minska dammbildningen i nuvarande verksamhet förekommer inte.

J. S. med familj, boende på fastigheten S. Y, har bl.a. framfört följande. I samrådsskedet framfördes att man ville att täkten skulle inhägnas med staket. Jämförbara täkter inom Lunds kommun är stängslade. Man är oroliga för sina barns och husdjurs säkerhet liksom för den allmänhet som kan komma att vistas i området då bolaget planerar anlägga promenad- och ridstigar nedanför skyddsvallarna. Sandell med familj vill därför på det bestämdaste föreslå ett högt staket nedanför skyddsvallarna och för att ersätta den befintliga trädridån västerut, föreslår man att det planteras nya träd nedanför den västra skyddsvallen.

BOLAGETS BEMÖTANDE

Myndigheter

Swerock noterar inledningsvis att Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Naturvårdsverket har avstått från att yttra sig i målet. Därutöver har Försvarsmakten yttrat sig och anför att de inte har något att erinra mot tillståndsansökan.

Swerock AB har även meddelat, till undvikande av eventuellt missförstånd, att bolaget vidhåller sitt yrkande om att dispens från biotopskyddet för de stenmurar, odlingsrösen samt åkerholme som redovisas i bolagets ansökan ska beviljas av mark- och miljödomstolen.

Trafikverket

Swerock noterar att Trafikverket ser positivt på en samordning av transporterna och förutsätter att samordningsarbetet kommer starta så tidigt som möjligt.

Den momentana utsläppskapaciteten från täkten kommer att begränsas till 23 l/s. Detta görs med fördröjningsmagasin inom den egna fastigheten. Dessa åtgärder är således helt i enlighet med verkets önskemål.

Swerock bekräftar återigen att inga åtgärder avses utföras på täktens väganslutning mot allmän väg.

Sveriges Geotekniska Institut (SGI)

Swerock har låtit Enrecon svara på de synpunkter som framförts av SGI. Av Enrecons rapport (ab 43) framgår bl.a. följande.

Täktverksamheten och deponiverksamheten kommer under en begränsad tid att ske parallellt. Initialt kommer små mängder deponeras eftersom storleken på färdigbruten yta begränsar deponeringsmöjligheterna. Massorna kommer att släntas av så att inga branta lutningar förekommer. Då mängderna är små och även begränsade i höjd, bedöms inte stabiliteten för dessa massor utgöra en risk.

Deponering kommer att följa täktplanen för brytningen och anpassas efter den. Efterhand som brytningen avslutas i olika delområden kommer deponiverksamheten att ta över området. Deponering kommer att ske först inom befintligt brytningsområde, d.v.s. den östra delen då man inom denna del först kommer att nå tillåten brytningsnivå. Därefter kommer deponering ske alltmer västerut.

Aktuellt brytområde utgörs av en "grop" med berg överlagrat med morän. Den slutliga utformningen av deponin kommer således att ansluta till kanter av berg (och överst morän) i alla riktningar med släntlutningar på mellan 3° och 14° (5-25%). Detta kan jämföras med friktionsvinkel för sand, 28°, grusig morän, 38°, och sprängsten, 40° (SGI, Jords egenskaper, 2008). Jämförelsen har gjorts med löst material som har en något lägre friktionsvinkel än packat material. Deponins slutliga släntlutning understiger med marginal dessa friktionsvinklar, vilket innebär att stabilitetsförhållanden vid avslutad deponiverksamhet inte kommer utgöra någon risk för framtida markanvändning.

Vissa mindre öppningar i berget/moränen kommer att förekomma för körvägar och liknande. I dessa områden kommer släntlutningen att bli flackare. För att ytterligare säkerställa en god stabilitet kommer i dessa öppningar massor med hög stabilitet, t.ex. morän eller sprängsten (skut), att deponeras. I praktiken skapas en mindre mothållsvall i öppningarna.

Då bolaget bedriver flertalet anläggningar för masshantering och återvinning finns framtagna rutiner som kan appliceras på aktuell verksamhet och inarbetas i ett kontrollprogram. Det kan t.ex. vara rutiner gällande mottagningskontroll, verifiering av deklarerade massor, provtagning och kontroll för att säkerställa att produkt uppfyller ställda krav. Vidare kommer rutiner gällande uppläggning och packning, kontroll av att fyllningens höjd och släntlutningar så att de överensstämmer med vad som redovisas ovan etc. att finnas med i kontrollprogrammet. Se vidare under avsnittet Mottagningskontroll i ansökan.

Bolaget instämmer i SGI:s ställningstagande att mottagningskontrollen är av yttersta vikt för denna typ av anläggning, och kommer att lägga stor vikt vid upprättande och implementering rutiner för mottagningskontroll.

Skogsstyrelsen

Som svar på de synpunkter Skogsstyrelsen har framfört anger Swerock att ingen av nyckelbiotoperna kommer att påverkas negativt av de sökta verksamheterna framförallt med tanke på deras placering jämfört med täktens placering och det influensområde som redovisats.

Länsstyrelsen i Skåne län

Natura 2000 och miljö kvalitetsnormer

Swerock har genom WSP kompletterat underlaget i ansökan rörande dessa frågor.

WSP anser att göra en beräkning på föreslagen maxhalt kväve, eller nuvarande medelhalt, multiplicerat med ett framtida maxflöde, så som länsstyrelsen i Skåne län gjort i sitt yttrande, beskriver inte en framtida masstransport på ett korrekt sätt.

Kvävehalten ut från täkten kan förutses komma att öka det första året med nytt tillstånd, om man då producerar 600 000 ton istället för 400 000 ton. Medelhalten kan då initialt öka från 0,9 mg/l till 1,3 mg/l som följd av ökad årlig brytning. Denna halt kommer sedan successivt att sjunka då vattenbortledningen ökar som följd av utökat brytområde (areellt och på djupet). Vid fullt utbruten täkt kan medelhalten beräknas till 0,4 mg/l ($72\,000\,000 / 173\,448\,000 = 0,42$ mg/l). Detta ger ungefär 53 % lägre halt totalkväve vid maximal vattenbortledning jämfört med nuvarande drift. Allt ovanstående bedöms med förutsättning att reningsgraden i sedimenteringsdamm kvarstår oförändrad jämfört med nuläget, vilket är ett konservativt antagande då det är mer sannolikt att reningsgraden kommer att förbättras i samband med utvidgning av vattenvolymen. Mängden utsläppt kväve till vatten ökar dock från idag 48 kg/år till 72 kg/år (50 % ökning) enligt ansökan. Vid huvudförhandlingen redovisade även bolaget vad den nya sedimentationsdammen skulle kunna medföra i form av reduktion av kväve. Där angavs en 30 procentig reduktion, vilket skulle innebära att efter anläggande av den kommer mängden kväve ut från verksamheten uppgå till nuvarande mängder. Därtill förväntas en viss retention vid den damm som kunde noteras vid synen, där utsläppet från verksamheten möter Skälbacken.

Krankesjön

Den förväntade utsläppshalten av kväve förväntas öka initialt för att sedan minska i och med att volymen vatten som pumpas ut kommer öka mer än proportionerligt mot ökad produktion. De beräknade siffrorna enligt ovan kan sättas i relation till medelhalten i Krankesjön vilken är 1,24 mg/l eller ca 2 mg/l (SMHI). Vatten från tälkten kommer således initialt ha ungefär samma värde som Krankesjön, och längre fram under brytperioden ha en viss spädande effekt på Krankesjön. Det sker även retention och kväveupptag i vattendraget vilket ytterligare minskar kvävehalterna. Vattnet som släpps från tälkten kommer rinna ungefär 10 km innan det når Krankesjön vilket möjliggör växtupptag. Retentionen inom avrinningsområdet är enligt SMHI vattenweb ca 50% och det kan antas att samma grad av retention även gäller för det kväve från tälkten som transporteras genom systemet. Mängden kväve från tälkten kommer således att, högt räknat, kunna utgöra ca 0,11 % av kvävetransporten ut från Krankesjön jämfört med nulägets 0,08 %.

Skälbacken

Skälbacken är ett litet vattendrag som inte har utpekade miljö kvalitetsnormer. Kvävehalter kan klassas enligt Naturvårdsverkets bedömningsgrunder (Rapport 4913) med avseende på totalkvävehalt i sjöar (enligt tabell 3). Samma rapport anger att dessa gränser har tillämpats för medelhalter av värden uppmätta även under övriga delar av året och tillståndsbedömning i rinnande vatten har gjorts enligt samma normer. Enligt klassningen ovan kan utsläppsvatten från tälkten klassas som vatten med låga halter kväve.

Det finns inga provtagningar gjorda på Skälbacken nedströms eller uppströms tälktens utloppspunkt. Enligt bolaget har detta inte varit möjligt då det här är mycket låga flöden. Då det är jordbruksdrift i omgivningarna torde Skälbacken vara utsatt för vissa kväveläckage. Mot bakgrund av de förutsebart låga kvävehalterna från tälkten, samt att flödet från tälkten utgör en mindre andel av flödet i Skälbacken vid tälktens utloppspunkt i densamma, bedöms det inte som sannolikt att halterna från tälkten skulle påverka halterna i Skälbacken i någon betydande utsträckning.

Det närmast belägna Natura 2000-habitatet i Skälbacken ligger ca 3 km nedströms täkten. Först ca 5 km nedströms är Natura 2000-typen av våtmarkstyp. På detta avstånd från täkten bedöms kväveretention ske i så stor utsträckning att ingen negativ påverkan bedöms ske på grund av kvävehalterna från täkten. Ingen negativ påverkan bedöms ske på någon av de totala Natura 2000-områden som finns längs Skälbacken uppströms Krankesjön.

Suspenderande ämnen i det uppmätta processvattnet från täkten har vid provtagningstillfällen legat mellan 0,8 mg/l och 5,7 mg/l i sedimentationsdammen eller i utloppet från sedimentationsdammen. Enligt förordningen (2001:554) om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten är riktvärdet för suspenderade ämnen 25 mg/l. Halterna av suspenderande ämnen från täkten är således långt under riktvärde och bedöms vidare i mycket liten utsträckning bidra till grumling i Skälbacken.

pH-värdet i det uppmätta processvattnet från täkten har vid samtliga tidigare provtagningstillfällen legat kring pH 8. Detta leder inte till någon risk för försurande processer i varken Skälbacken eller Krankesjön.

Risk för översvämning kring Skälbacken eller uppströms denna, som följd av täktverksamheten, bedöms som obefintlig. Täckten innebär en utjämning av extremflöden från täktens tillrinningsområde jämfört med om täkten inte hade funnits.

Vad avser mängden metaller och PAH som når Natura 2000-området och naturtyper som står i kontakt med ytvatten har detta redovisats för i ansökan med kompletteringar. Bolaget har därtill i komplettering jämfört med relevanta rapporter, uppmätta värden tagna i sedimentationsdammen eller i utloppet från denna och jämfört med VISS.

Sammanfattningsvis kan Swerock konstatera att den ansökta verksamheten inte kommer att medföra någon negativ påverkan på Natura 2000-områdena Revingefältet och Krankesjön och inte heller på miljökvalitetsnormerna för Krankesjön. Inte heller Skälbacken kommer att utsättas för någon betydande miljöpåverkan.

Hushållningsaspekter avseende vatten samt biotopskyddade objekt

Som länsstyrelsen själva konstaterar är handlingsprogrammet Agenda 21 inte juridiskt bindande, varken för verksamhetsutövare eller myndigheter. Detsamma gäller handlingsprogrammet Agenda 30 samt de 17 globala miljömålen. Swerock har givetvis utformat sin ansökta verksamhet utifrån möjligheten att uppnå största möjliga samhällsnytta genom resurseffektivitet och ett effektivt utnyttjande av naturresurser, precis som varje seriös verksamhetsutövare gör.

Vattenverksamheten, som en oundgänglig del av täktverksamheten, bedöms inte medföra någon påverkan på utpekade grundvattenresurser i VISS. Det grundvatten som leds genom tälten och vidare mot Skälbacken når i allt väsentligt samma recipient som detta grundvatten hade nått om tälten inte fanns. Ur detta perspektiv innebär grundvattenbortledningen ingen kvantitativ påverkan på vattenresurser (utpekade eller ej). Som beskrivits i den Hydrogeologiska utredningen, bilagd ansökan, medför den förändrade markanvändningen inom brytområdet att avrinningen ökar något till följd av minskad avdunstning då vegetation tas bort. Den kvantitativa förändringen med avseende vattenresurser är således en mindre ökning. Som framgår av samma utredning är vattenbalansförändring mellan delavrinningsområden i VISS försumbar. Ingen av ovanstående förändringar bedöms som annat än försumbara.

Möjlighet att infiltrera täktvatten för att lokalt öka grundvattenbildningen har tidigare utretts och redovisats. Det saknas, ur resursperspektiv, skäl att utföra sådan infiltration och nyttan med ett sådant agerande måste ifrågasättas, tillika att det skulle råda vattenbrist inom bergtäktens influensområde för grundvatten.

Nuvarande sedimenteringsdamm, tillika framtida utvidgad dito, fungerar som ett utjämningsmagasin, vilket innebär att magasinet tidvis kan innehålla vatten när andra vattenresurser är ansträngda av torrperioder. Bolaget ser inget direkt hinder om någon lantbrukare skulle vilja hämta vatten från sedimenteringsdammen för bevattningsändamål under en sådan situation, givet att det i magasinet finns ett överskott att tillgå. Bolagets egen användning av vatten för dammbekämpning måste dock tillgodoses. Om ett eventuellt överskott av vatten skulle hämtas vid sedimenteringsdammen för bevattningsändamål (vid torrperiod), snarare än att ledas ut mot Skälbacken, innebär detta förfarande att vattenföringen i Skälbacken påverkas i samma omfattning som om bevattningsvattnet tagits direkt ur bäcken.

Det är svårt att se någon miljömässig fördel i att använda vattnet vid sedimenteringsbassängen för bevattning mot bakgrund av behovet av transport av vattnet, jämfört med att låta vattnet gå sin naturliga väg genom det nedströms liggande avrinningssystemet.

Tillståndsansökningar av nu aktuell typ prövas gentemot miljöbalkens regler som är juridiskt bindande. En viktig del av denna prövning utgörs av skälighetsbedömningen i 2 kap. 7 § miljöbalken. Som framgår av den inlägga som WSP har redogjort för i målet så bedöms effekten av infiltration vara försumbar. Med beaktande av den "rundpumpning" av vatten som blir en oundviklig följd av infiltration nära brytområdet bedöms sådan infiltration inte vara miljömässigt försvarbar med avseende på energiåtgång för pumpning samt den ringa nytta som kan ses med infiltrationen. Med anledning härav anser Swerock att ytterligare utredning av frågan inte kan anses skäligt enligt 2 kap. 7 § miljöbalken. Detsamma gäller länsstyrelsens krav på ytterligare kompensationsåtgärder för de biotopskyddade objekten.

Vad gäller de biotopskyddade objekten är det även Swerocks uppfattning att de föreslagna kompensationsåtgärderna är fullgoda och att det saknas skäl att kräva ytterligare åtgärder. Det ifrågasätts hur 919 m stenmur samt tre stenrösen (2 st 10x10 m, 1 st 15x15 m) ersätter 1201 m stenmur. Räknar man ut arean på förlust av stenmur på 282 m, vilken i genomsnitt uppgår till ca 1,5 m så blir förlustarean ca

423 m². Summerad area av de tillkommande stenrösena blir 425 m². Detta får betraktas stämma väl överens, och balanserar ut varandra. Bolaget har även vid huvudförhandling vidgått att ta hänsyn till bl.a. objekt 3 vid anläggande av bullervallarna.

Deponiverksamheten

I denna del hänvisar Swerock till det som anges av den rapport som Enrecon författat som bemötande av inkomna yttranden. Där framförs i huvudsak följande.

Tidsperspektiv

Som beskrivits under avsnitt svar till SGI, kommer täktverksamheten och deponiverksamheten under en period bedrivas parallellt. Bolaget har yrkat i andra hand på en igångsättningstid på 10 år för deponiverksamheten. Initialt kommer deponeringen ske med mindre mängd massor. Uppskattningsvis uppgår den första deponiytan till ca 5 000 m². När täktverksamheten är helt avslutad kommer deponiverksamheten kunna bedrivas fullt ut.

Under deponerat material kommer en geologisk barriär (lerlager) finnas som uppfyller kraven för inert deponi. Lerlagret måste inte anläggas över hela det före detta täktområdet innan deponering påbörjas utan kan anläggas fortlöpande allteftersom deponering sker (vilket är det vanligaste tillvägagångssättet). Det innebär att man börjar lägga ut lera dels på botten dels mot bergväggen inom ett begränsat område. Leran överlagras därefter med deponimassor som släntas av mot botten i en tillräckligt låg friktionsvinkel för att bibehålla stabiliteten. Succesivt fylls lera på mot botten och mot sidorna och utgör den geologiska barriären mellan de ovanpåliggande deponerade massorna och under- och omkringliggande berg. Anläggandet av lerlagret kommer att ske i etapper och deponering kommer inte att tillåtas innan den geologiska barriären för aktuell etapp är godkänd. Lermassor som används för geologisk barriär kommer att provtas för att säkerställa att dess täthet uppfyller kraven enligt deponeringsföreningen i förhållande till hur tjockt lager som appliceras.

Det råder idag ett överskott på lera inom regionen och att tillgången på lera till den geologiska barriären skulle vara begränsad bedöms som mindre sannolikt. Med en genomsnittlig mäktighet på 1 m handlar det uppskattningsvis om 200 000 m³ lera som behövs för den geologiska barriären, vilket motsvarar 350 000 - 400 000 ton. Massorna kommer att tillföras området under upp till 20 år och ett årligt behov skulle då uppgå till 20 000 ton. Det bedöms fullt rimligt att det finns tillgång till denna mängd lermassor. I händelse av att mängden inkommande lera som lämpar sig för geologisk barriär inte är tillräcklig, kommer lera att köpas in från områden som geografisk ligger längre bort. Alternativt anläggs den geologiska barriären med konstgjorda material/produkter som t.ex. bentonitmatta och stenmjöl.

För att bryta på djupare nivåer t.ex. ner till +40 möh krävs större arbetsyta för att inte vägen ska bli för brant. Inom dessa områden kommer ingen deponering att ske förrän ytan är färdigbrutet eller när ytan är tillräckligt stor för att rymma både täktverksamhet och deponeringsverksamhet utan att dessa två verksamheter motverkar varandra. Samtidigt som täktverksamhet bedrivs på nivå +40 möh kan deponering ske inom område där slutnivån redan nåtts och som ligger betydligt högre, t.ex. på +60 möh.

Vad gäller tidsperspektivet hänvisar Swerock även till vad som tidigare anförts och den praxis som redovisas under rubriken Grunder för yrkanden. Tidsperspektivet utgör således i sig inget hinder mot den ansökta deponiverksamheten.

Hushållningsaspekter

Sökanden delar länsstyrelsens inställning att massor som kan återvinnas faktiskt återvinns. Swerock AB är en av de ledande aktörerna i Sverige avseende återvinning av bl.a. schaktmassor, med ett flertal anläggningar i Skåne.

Som länsstyrelsen skriver råder dock ett massöverskott. Deponin i Veberöd syftar till att bortskaffa detta överskott. På grund av anläggningens läge, som relativt bolagets andra anläggningar är längre från de område där det huvudsakliga massöverskottet uppstår, kommer, trots möjligheten att återvinna massor i Veberöd,

återvinningsbara massor primärt att hanteras på närmare belägna platser. På de tätortsnära platserna finns dock inte möjlighet att bortskaffa de massor som ofrånkomligt inte kan återvinnas.

Genom att i Veberöd möjliggöra mekanisk bearbetning kan återvinning ske även här. Denna återvinning kommer primärt ske av avfall som finns i närområdet, som på ett effektivt sätt kan transporteras till Veberöd (genom exempelvis returtransporter) eller avfall som ursprungligen var tänkt att deponeras, men som vid ankomst till anläggningen bedöms som återvinningsbart. Allt material som avses att deponeras kommer att kontrolleras ur ett återvinningsperspektiv för att säkerställa att inget återvinningsbart material deponeras.

Den till synes stora skillnaden mellan yrkad volym för deponering och yrkad volym återvinning ska således ses i ljuset av att samtliga av Swerocks (och de flesta andra aktörers) anläggningar i närområdet är inriktade mot återvinning/mechanisk bearbetning. Dessa anläggningar är normalt också mer centralt belägna. Veberöd kommer därmed att fungera som en uppsamlingsanläggning för bortskaffande från ett relativt stort område och ett stort antal anläggningar.

Brister i redovisningen

Länsstyrelsen anser att det finns brister i redovisningen som gör att deponiverksamheten inte kan tillåtas, oavsett kompletteringar.

Enligt deponeringsförordningen krävs en permeabilitet på maximalt 10^{-7} m/s för att klara kravet på en konstgjord geologisk barriär för en inert deponi. Kravet gäller om mäktigheten på barriären är minst 1 m. Jordarten lerig morän har en permeabilitet på 10^{-8} - 10^{-10} m/s och moränlera har 10^{-9} - 10^{-11} m/s (Jords egenskaper, SGI, 2008). Vidare har jordarten lera en permeabilitet på $<10^{-9}$ m/s. Avseende tillgången till lera bör därmed i princip all lermorän/lera som uppkommer i närområdet klara kraven på geologisk barriär, även vid en mäktighet om 0,5 m. Denna typ av massor är de som är tekniskt svårast att återvinna, varför det oförorenade massöverskottet till stor del utgörs av just massor lämpliga för geologisk barriär. Om det mot förmodan inte

skulle finnas några lämpliga massor att tillgå, är det fullt möjligt att anlägga den geologiska barriären med konstgjorda material/produkter som t.ex. bentonitmatta och stenmjöl

Deponin syftar till att

- efterbehandla täkten,
- omhänderta massor som inte har tillräckliga tekniska egenskaper för att återvinnas,
- omhänderta massor som inte har tillräckliga miljömässiga egenskaper för att kunna återvinnas, men ändå inte är så förorenade att det är motiverat att lägga dem på deponi för icke farligt avfall.

Oavsett hur länge täktverksamheten bedrivs kommer det finnas ett behov av efterbehandling. Att redovisa en övergripande plan för efterbehandling i tidigt skede, dvs. i samband med ansökan, är långsiktigt en bättre strategi eftersom det ges andra förutsättningar att planera utformning och tillvägagångssätt. Det är även brukligt att bifoga en översiktlig efterbehandlingsplan i täktansökan. När täktverksamheten är i sitt slutskede bör en mer detaljerad efterbehandlingsplan tas fram i samråd med markägare och tillsynsmyndighet. Den detaljerade efterbehandlingsplanen syftar till att mer i detalj reglera tidplan, exakt utformning, metoder för återplantering m.m. Inom områden där täktbrytning inte kan ske enligt plan, skulle efterbehandling genom deponering kunna påbörjas. Vidare kan det logistiskt vara en fördel eftersom transporter skulle kunna samordnas och på så sätt minska kostnader och miljöpåverkan.

Förutsättningarna för en efterbehandling som utgörs av deponering av hela täktområdet, kommer inte att vara annorlunda den dag då täkten är färdigbruten. Enligt kommunens översiktsplan (ÖP 2012 samt förslag till ÖP 2018) finns inga planerade bostadsområden i närområdet eller längs transportvägarna. Ett närliggande f.d. järnvägsspår löper öster och norr om området och enligt översiktsplanen beskrivs denna korridor som framtida järnväg, vilket innebär att det är

mindre sannolikt att bostäder kommer byggas här. Påverkan på bostäder (buller, transporter) kommer därmed vara oförändrad.

Vidare bedöms inte natur- eller kulturmiljön, som finns i anslutning eller i närheten till området, förändras så att det skapar så stora skillnader vid en framtida bedömning avseende efterbehandling av täkten, som skulle kunna innebära att utfallet blir ett annat än idag. Den framtida geohydrologin i det färdigbrutna täktområdet beskrivs redan idag och bedöms inte heller förändras så att det skulle medföra en så avvikande bild av situationen i framtiden att efterbehandling genom deponering inte är möjlig. Vidare kommer de konstruktionstekniska egenskaperna hos lera kvarstå även i framtiden och det kommer därmed finnas ett överskott av dessa massor och behov av omhändertagande.

Enrecon AB bedömer att de miljömässiga förutsättningarna på platsen avseende lokalisering, omgivningspåverkan, behov av geologisk barriär etc. kommer att vara desamma eller avvikelserna så ringa att det inte medför en annan bedömning av deponi-verksamhetens tillåtlighet, oberoende om bedömningen görs idag eller om 10-15 år.

Sammanfattningsvis

Sammanfattningsvis anser Swerock att de i ansökan ingående verksamheterna är tillräckligt utredda samt att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller miljöbalkens krav på redovisning och utredning, vilket innebär att den kan godkännas av mark- och miljödomstolen.

Swerock AB har vid huvudförhandlingen vidgått Länsstyrelsens yrkande om ersättning för rättegångskostnader med 14 400 kr.

Lunds kommun (Kommunstyrelsen)

Kommunens översiktsplan

Inledningsvis vill Swerock påpeka att även om översiktsplaner kan utgöra ett instrument för vägledning vid tillståndsprövning av verksamheter så framgår det av praxis att översiktsplaner inte är juridiskt bindande, varken för verksamhetsutövare eller för kommunen själv.

Därutöver kan Swerock konstatera att aktuell ansökan avser fortsatt tillstånd på en redan etablerad täkt och att fortsatt brytning till stor del kommer att ske på djupet. Dessutom visar bolagets utredningar att verksamheten kan samexistera med de utpekade riksintressena och övriga intressen inom området. Den aktuella täkten finns dessutom utpekad i Kommunens ÖP 2010. Kommunens översiktsplan står således inte i strid med Swerocks ansökan.

Behovet av bergmaterial

Inledningsvis vill Swerock framföra att SGU delar Swerocks bedömning att det föreligger ett rent objektivet behov av bergmaterialet i den aktuella täkten. Som sektorsmyndighet i frågan bör SGU:s uppfattning rimligtvis väga tungt gällande behovet av bergmaterialet.

Vid behovsbedömningen ska enligt praxis dels kvaliteten på bergmaterialet beaktas, dels en bedömning av möjligheten till avsättning till flera olika användningsändamål göras. Av praxis framgår vidare att behovet har betydelse för lokaliseringsbedömningen, dvs. om det finns ett stort behov av material inom ett visst område så talar detta för att en lokalisering av en täkt inom detta område är lämplig. Det framgår även av praxis att vid en behovsutredning så kan man inte enbart ta hänsyn till siffror och tillståndsgivna volymer inom ett visst avsättningsområde, utan en behovsutredning är mer komplex än så.

Sammantaget och utifrån det som angetts i ansökan inklusive kompletteringar till denna kan Swerock konstatera att det föreligger ett behov av den ansökta täktverksamheten.

Alternativ brytning

I denna del vill Swerock vara tydlig med att vid brytning av bergmaterial är transportvägarna från täktbotten upp till marknivå en kritisk faktor. Dessa måste utformas på ett visst sätt för att transporter av bergmaterialet ska fungera på ett riskfritt och effektivt sätt. Därutöver lägger man upp skyddsbarriärer ut mot slänterna för att minska risken för att köra över kanten. Transportvägarna upptar således en stor del av brytområdet. Om Swerock endast skulle fortsätta att bryta på djupet, dvs. utöver de 20 m extra som ansökan avser, inom redan tillståndsgivet brytområde i enlighet med kommunens fråga så innebär det att det kommer att krävas längre transportvägar vilket det inte finns plats till inom befintligt brytområde. När man går ner ytterligare brytningspallar som kommunen föreslår kommer det helt enkelt inte att finnas plats för transportvägar, krossar samt upplag för materialet för en säker och rationell produktion. Detta medför att Swerock är tvingade att utvidga brytområdet, annars kan verksamheten inte bedrivas.

Kulturmiljö och landskapsbild

Avseende landskapsbilden så menar Swerock att tåkten även fortsättningsvis kommer att passa in i det befintliga landskapets strukturer. Den ansökta verksamheten ligger i utkanten av områdena för riksintresse där intressena inte kan anses göra sig lika påminda som inom andra delar av området. Den ansökta verksamheten kommer inte heller att påverka några synliga fasta fornlämningar. Verksamheten kommer inte heller att påverka de landskapshistoriska värdena som utgör värdekärnor inom riksintresset för kulturmiljövården.

Deponi- och återvinningsverksamheten

I denna del hänvisar Swerock i huvudsak till det som anges som svar till SGI och länsstyrelsen.

Vad gäller hantering av dagvatten så kommer allt dagvatten att ledas till en sedimentationsdamm med oljeavskiljare innan det leds vidare norrut. Vattenkvalitén kommer att kontrolleras löpande vid utloppet från oljeavskiljaren för att säkerställa att vattnet från området inte påverkar recipient. Inom deponiområdet kommer det

finnas diken som leder vattnet till sedimentationsdammen. Från låglänta områden kommer vattnet att pumpas till dammen och kontinuerligt mätas med flödesmätare.

Vad gäller höjden på deponeringen är det oklart om kommunen avser från vilken nivå eller till vilken nivå. Deponering kan komma att ske från + 40 upp till + 95 m (RH2000).

Vad gäller hur deponering och återvinning kommer att hållas avskilt från varandra så kommer deponering kunna komma att ske vid en eller flera tippfronter inom områden där återvinning inte förekommer. Återvinning kommer att ske på särskilt iordningställda ytor avsedda för olika avfallsslag så att avfallsslagen kan hållas isär. Det ska dock understrykas att avfall som initialt är tänkt att bortskaffas kan komma att styras om till återvinning. Likaväl som restavfall från återvinningen kommer att deponeras.

Den mekaniska bearbetningen syftar till att återvinna hela eller delar av inlevererade återvinningsbara fraktioner. Detta består i att krossa sten, betong eller liknande inerta material för att producera olika typer av alternativa krossprodukter. Det kan också bestå i siktning av dessa, eller mer vanligt, siktning av jord för att erhålla efterfrågade fraktioner. De restfraktioner som inte kan användas kommer att deponeras. Huvudsakligen används bergtäktens siktar och krossar men kompletteras med annan utrustning vid behov. I dagsläget är detta planerat att främst ske genom nyttjande av mobil sikt.

Verksamheten kommer att bedrivas huvudsakligen under dagtid på vardagar och kommer då att vara bemannad för kontroll och mottagning av massor. Inkommande massor ska ha genomgått en grundläggande karaktärisering enligt NFS 2004:10 (ändring 2010:4) innan de kommer till täkten. I enlighet med bolagets rutiner granskas dokumenten innan massorna mottas.

Vidare upprättas ett eget dokument som anger materialslag, ursprung, leverantör, mängd och datum. Vid mottagningskontrollen kommer okulär kontroll samt

luktkontroll att utföras för att kontrollera överensstämmelsen med de lämnade uppgifterna i den grundläggande karaktäriseringen.

Inkomna massor placeras i olika högar, beroende på avfallsslag och vilken typ av mekanisk bearbetning som krävs, i avvaktan på återvinning. Den mekaniska bearbetningen kommer att ske på ytor som utgörs av asfalt eller ytskikt med motsvarande täthet eller som underlagras av en geologisk barriär vilken uppfyller kraven för deponi för inert avfall. Eftersom återvinning är en mobil verksamhet, kommer placering av krossar och siktar att variera inom området.

Det återvunna materialet kommer att klassificeras som ny produkt under förutsättning att användningen av materialet inte kommer att leda till allmänt negativa följder för miljön eller människors hälsa. Vidare ska det finnas ett specifikt användningsområde, en marknad eller efterfrågan på materialet samt att det har likvärdiga egenskaper som andra produkter som finns på marknaden och att det uppfyller de tekniska kraven för det tänkta användningsområdet. Det återvunna materialet kommer att utgöras av nya krossprodukter i olika fraktioner, som avses användas som bygg- och konstruktionsmaterial, och bedöms uppfylla de kriterier som gäller för ny produkt.

Vidare efterfrågar Lunds kommun en plats för att kunna ta hand om farligt avfall som inkommit på anläggningen av misstag. Då bolaget bedriver deponi och återvinningsverksamhet på ett flertal andra platser finns inarbetade rutiner för massor som misstänks vara feldeklarerade. Antingen avvisas massorna direkt i vågen/mottagningskontrollen eller placeras massorna på en iordningsställd asfalterad yta ("akutplatta") som är tät mot normalt förekommande föroreningar. Massorna genomgår en ny deklARATION genom t.ex. provtagning och hanteras efter de nya förutsättningarna. Om massorna inte uppfyller krav för deponi för inert avfall transporteras de till en extern mottagningsanläggning som har tillstånd att ta emot denna typ av massor.

Dokument och uppgifter som t.ex. genomförda kontrollåtgärder, driftstörningar, provtagningar och mängd/typ av massor kommer att journalföras. Ett kontrollprogram kommer att tas fram för deponiverksamheten innan den påbörjas. Då bolaget bedriver flertalet anläggningar för masshantering och återvinning finns framtagna rutiner som kommer att inarbetas i kontrollprogrammet.

Naturmiljö och kompensationsåtgärder

I dessa delar hänvisar Swerock till det som framgår av ansökan med tillhörande kompletteringar samt de åtaganden som bolaget åtagit sig.

Lunds kommun (Miljönämnden)

Då miljönämndens yttrande är i princip identiskt med kommunstyrelsens yttrande, så hänvisar Swerock AB till det som redovisas som svar till kommunen ovan.

Miljönämnden har dock kommenterat vissa av de villkor som Swerock har yrkat på. Swerock har justerat några av villkoren och vidhållit några.

Enskilda

S. S.

Landskapsbilden

Vad gäller de synpunkter som framförts avseende den ansökta verksamhetens påverkan på landskapsbilden så kan Swerock konstatera att verksamheten är lokaliserad på så vis i terrängen, i avslutningen av det öppna jordbrukslandskapet och in i skogsmark, att det inte kommer att bli särskilt iögonfallande i landskapsbilden. I dagsläget ser man inte täkten från The Lodge och man kommer heller inte att göra det i framtiden. Det enda som eventuellt kommer att kunna skimras är delar av bullervallarna. Dessa ligger dock som närmast ca 600 m från The Lodge och de kommer dessutom att vara beväxta med vegetation, vilket gör att de kommer att smälta in i landskapsbilden på ett bra sätt.

Bergtäkten ska vara skyddad från insyn så att den inte påverkar landskapsbilden negativt. Den befintliga bullervallen i täktens västra kant kommer att flyttas och materialet kommer att användas till den nya vallen. Den nya vallen i väster (i

nordvästlig-sydöstlig riktning) kommer att bli något kortare än den befintliga i samma riktning. Den västliga bullervallen sås in med lämplig blommande flora. Även bärande buskar och träd (fläder, benved, slån, nypon, rönn, olvon och spets- och trubbhagtorn, fågelbär) planteras, till nytta för insekter och fågel. Den östliga bullervallen etableras med vegetation (lövridå). Bullervallarna kommer således att bättre smälta in i landskapet och ge ett mindre framträdande intryck än vad de visualiseringar som framgår av ansökan visar.

Stenmurarna

Swerock har angett förslag på compensation gällande stenmurar samt stenrösen. Swerock anser att de föreslagna åtgärderna utgör fullgoda kompensationsåtgärder för de stenmurar som påverkas av den ansökta verksamheten.

Påverkan på vatten

WSP har gjort en hydrologiutredning för verksamheterna. De förutsebara förändrade vattenförhållandena bedöms inte medföra skada på enskilda eller allmänna intressen. Någon skadlig påverkan på växttillgängligt vatten förutses heller inte uppkomma som följd av ansökta verksamheter.

Damning

Vattenbegjutning sker och då främst på den mest dammalstrande verksamheten, dvs. på transportvägar och vid behov på lagerhögar och krossar. Dustex används också för dammbekämpning av transportvägar. I övrigt finns ett punktutsug på borrhvagnen vid borren som förhindrar spridning av damm. Utsläpp till luft kontrolleras därutöver i enlighet med arbetsmiljölagstiftningen genom ett fastlagt kontrollprogram.

Det villkor som Swerock har yrkat på utgör praxis i täktbranschen vad gäller bekämpning av damning. Enligt Swerocks mening medför detta villkor att det inte uppkommer några oacceptabla olägenheter i form av damm från den ansökta verksamheten.

J. S. med familj

Skyddsåtgärder

Vid samrådet framkom att flera önskar att den grusväg som idag går längs med bullervallen väster om tälten flyttas så att den istället går utanför det nya verksamhetsområdet i väster. Detta för att man ska kunna få en gångväg för promenader, vilket har efterfrågats i samrådet. Detta kommer därför att göras. Gällande önskemålet om plantering av träd vid den västliga bullervallen så kommer den att säs in med lämplig blommande flora. Även bärande buskar och träd (fläder, benved, slån, nypon, rönn, olvon och spets- och trubbhagtorn, fågelbär) kommer att planteras.

Som skyddsåtgärd och barriär till brytområdet föreslår Swerock att man lägger upp block ovanför branten för att uppmärksamma allmänheten om att det finns klipp-branter i tälten. Antalet och storleken på blocken skapar då en tydlig gräns mellan branter och omgivande natur. Den planerade bullervallen kommer också i sig att vara en tydlig barriär mellan grusvägen och tälten. Swerock anser att de föreslagna åtgärderna utgör fullgoda skyddsåtgärder.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har den 9-10 december 2019 hållit huvudförhandling och syn i målet.

Tillämpliga bestämmelser

Ansökan kom in till domstolen den 22 september 2018. I fråga om miljö kvalitets-normer för vatten m.m. framgår av övergångsbestämmelserna till lagen (2018:1407) om ändring i miljöbalken att äldre bestämmelser gäller vid prövning av mål och ärenden som inletts före den 1 januari 2019. Miljöbalkens bestämmelser ska därför i dessa delar tillämpas i den lydelse som gällde före den 1 januari 2019.

Rådighet

Swerock AB har ingått nyttjanderättsavtal med ägaren till fastigheterna X och Y i Lunds kommun. Rådighet erfordras enbart för den sökta vattenverksamheten att bortleda till täkten inläckande grund- och ytvatten till recipient. Mark- och miljödomstolen bedömer att bolaget har erforderlig rådighet enligt 2 kap. 2 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverk-samhet.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen instämmer i Swerock AB:s bedömning av miljöeffekterna för den sökta verksamheten, dvs. att de huvudsakliga miljöeffekterna från verksamheten bedöms vara inverkan på grundvattennivåer, buller, utsläpp till vatten och luft, transporter, vibrationer och luftstöt vågor. Utöver de negativa miljöeffekter som verksamheten kan ge upphov till är de olika delverksamheterna som kommer att bedrivas på anläggningen viktiga för samhället. Tåktverksamheten med ballastproduktion behövs för fortsatt samhällsutveckling med byggande av bostäder, vägar m.m., återvinning av avfall är i linje med avfallshierarkibestämmelserna i 15 kap. 10 § miljöbalken samt hushållningsbestämmelserna i 2 kap. 5 § samma balk och för sådant avfall som i nuläget inte kan återanvändas eller återvinnas behövs områden för bortskaffande.

Länsstyrelsen har framfört att bolaget inte på ett tillfredsställande sätt har redogjort för riskerna för påverkan på Revingefältet och Krankesjöns Natura 2000-områden och att det därmed inte är visat att verksamheten inte påverkar naturmiljön i området. Länsstyrelsen har framförallt lyft farhågor vad gäller utsläpp av kväve och andra föroreningar från bolagets verksamhet till Skälbacken och vidare ner mot Krankesjön. Då det inte utförts någon riskutredning, i länsstyrelsens mening, har myndigheten därför i första hand yrkat på att ansökan ska avvisas.

Mark- och miljödomstolen delar bolagets bedömning att det inte föreligger någon risk för att de utpekade områdena eller de skyddade naturvärden som framgår av respektive bevarandeplan på ett betydande sätt påverkas. Vad gäller utsläpp från

verksamheten har bolaget i ansökan och vid huvudförhandlingen visat på att utsläppen av kväve inte kommer att öka, utan snarare på sikt minska, jämfört med dagens nivåer. Bolaget har vad gäller kväveutsläppen redovisat såväl utgående mängder som halter till recipienten och även relaterat det till flöden i recipienten och till andra bidragskällor i omgivningen. Bolaget har även genom de åtaganden för vilka typer av avfall de avser att hantera visat på att risk för påverkan inte föreligger från metaller eller andra föroreningar. Därtill ska det beaktas att det är ett relativt stort avstånd till Natura 2000-områdets yttergräns (ca 2 km). Härutöver kan nämnas att ansökt verksamhet kommer att ta i anspråk jordbruksmark som idag tillförs kväve genom gödsling. Denna tillförsel av gödsel upphör i och med utvidgningen av täkten och därmed upphör även det eventuella läckage av kväve som kan härröras från jordbruket inom dessa ytor.

Mark- och miljödomstolen bedömer sammantaget att miljöeffekterna har beskrivits tillräckligt väl i den upprättade och inlämnade miljökonsekvensbeskrivningen och att den därmed uppfyller kraven på en sådan beskrivning i enlighet med 6 kap. miljöbalken. Något tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken (Natura 2000-tillstånd) kan därmed heller inte anses krävas. Den specifika miljöbedömningen kan därför slutföras genom lämnande av deldom i förevarande mål och beskrivningen kan godkännas.

Tillåtlighet

3 och 4 kap. miljöbalken

Av 3 kap. 1 § miljöbalken framgår att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Av 3 kap. 6 § första stycket miljöbalken ska mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Av andra

stycket framgår att områden som är av betydelse för naturvärden, kulturmiljövården eller friluftslivet ska skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

Av 4 kap. 1 § miljöbalken framgår bl.a. att områden som anges i 2-8 §§ samma kapitel är, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena, i sin helhet av riksintresse. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd endast om 1. det inte möter något hinder enligt 2-8 §§ och 2. det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.

Av ansökan framgår att täktområdet, såväl det befintliga som det utökade, ligger inom område som utpekats som riksintresse för kulturmiljövården, för friluftsliv samt för rörligt friluftsliv, dvs. områden som utpekats som riksintresse med stöd av 3 och 4 kap. miljöbalken. När det gäller påverkan på dessa intressen bedömer domstolen den vara marginell, inte minst utifrån de skyddsåtgärder som bolaget åtagit sig (t.ex. flytt av stenmurar och anläggande av bullervallar) och de villkor (t.ex. villkor för buller) som framgår av domslutet. Täkten är en redan etablerad täkt och även om den kommer att utökas har området till viss del redan påverkats i dessa delar. Därtill har bolaget investerat i maskinpark, vägar m.m.

Vid en intresseavvägning av det samhälliga behov av bergmaterial, möjlighet till återvinning och deponering som nu och framöver föreligger i Malmö- och Lund-regionen jämfört med den förlust som verksamheten kan innebära för ovan nämnda riksintressen anser domstolen att den sökta verksamheten uppfyller kravet i 2 kap. 6 § miljöbalken på en lämplig lokalisering. Därtill anser domstolen att de grundläggande bestämmelserna för hushållning med mark- och vattenområden i 3 och 4 kap. miljöbalken uppfylls. Denna bedömning stöds även av SGU som i yttrande bl.a. framfört att täkten utgör en viktig leverantör av ballastmaterial av god kvalitet för de närliggande skånska tätorterna. Mark- och miljödomstolen finner vidare att bolaget har redovisat sådant underlag i målet att deponin kan anses vara lokaliserad på sådan plats att den inte utgör någon allvarlig risk för miljön med beaktande av vad som framgår av 18 § deponeringsförordningen.

Miljökvalitetsnormer

Även om förevarande ansökan ska prövas enligt den lagstiftning som gällde till och med utgången av 2018, dvs. innan ändringarna i 2 kap. 7 § respektive 5 kap. 4 § miljöbalken trädde i kraft bör domstolen genom en direktivkonform tolkning av miljöbalken göras utifrån Vattendirektivet och direktivets bestämmelser, dvs. vid prövningen ska domstolen försäkra sig om att verksamheten inte kan försämra vattenmiljön på ett otillåtet sätt eller som har betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm.

Utsläpp av renat vatten från verksamheten sker till Skälbäcken, ett ej klassificerat vattendrag, och rinner sedan vidare i Kävlingeåns huvudavrinningsområde ner mot Krankesjön. Sjön ska enligt Vatteninformationssystem Sverige (VISS) uppnå God ekologisk status 2027. Sjön uppfyller idag God kemisk ytvattenstatus fränsett för bromerad difenyleter, kvicksilver och kvicksilverföreningar. I åtgärdsprogrammet för Krankesjön framlyfts möjliga åtgärder så som anpassade skyddszoner på åkermark, förbättrad dagvattenhantering, anläggande av fosfordammar och åtgärder av enskilda avlopp för att komma till rätta med övergödning och utsläpp av förorenande ämnen. Begränsande ämne för övergödning i sjön är huvudsakligen fosfor men även kväve/fosforkvoten är av betydelse.

Av de redovisningar som bolaget presenterat i målet och utifrån vad som framkom vid huvudförhandlingen kommer bolagets utsläpp av kväve inte att försämra möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormen för ekologisk status. Det bidrag av kväve som täktverksamheten ger upphov till (genom framförallt sprängning) kommer inte heller att påverka kväve/fosforkvoten i recipienten på ett negativt sätt. Det är fortfarande halten fosfor i recipienten som kommer att vara styrande och för fosfor är det andra källor som utgör bidrag till sjön. Vad avser eventuell tillförsel av metaller och andra föroreningar bedömer domstolen även att utsläppet från verksamheten inte kommer att påverka recipienten på sådant sätt att det kan anses otillåtet. Bolaget kommer att kunna hålla låga halter av suspenderat material och det avfall som kommer hanteras utgörs endast av inert avfall. Skyddsåtgärder i form av utbyggnad av sedimentationsdamm kommer att ske och även om frågan om vilka

halter som slutligt ska gälla (frågan sätts på en provotid enligt vad som framgår nedan) för utsläpp från denna anser domstolen att det mer rör sig om en uppföljning av förväntade resultat och eventuella kompletterande reningsåtgärder än en bedömning av tillåtligheten för verksamheten.

Mark- och miljödomstolen anser sammanfattningsvis att verksamheten inte strider mot vare sig tidigare eller gällande bestämmelser i 5 kap. miljöbalken för miljökvalitetsnormer (dvs. före och efter den 1 januari 2019).

11 kap. 6 § miljöbalken

En prövning enligt 11 kap. 6 § miljöbalken, i dess lydelse före den 1 januari 2019, visar även att den samhällsekonomiska nyttan kan bedömas överväga kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av den sökta vattenverksamheten.

Sammanfattningsvis

Domstolen anser utöver ovanstående att det inte föreligger hinder mot det sökta tillståndet på grund av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. Sammantaget finner domstolen att verksamheten tillåtlig.

Dispens från biotopskyddet och kompensationsåtgärder

Enligt bilaga 1 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. omfattas småbiotoper som stenmurar och odlingsrösen i jordbruksmark m.m. av biotopskydd enligt 7 kap. 11 § miljöbalken. Då den utökade verksamheten kommer att ske på sådan jordbruksmark där stenmurar och odlingsrösen finns har bolaget yrkat att dispens från förbudet i 7 kap. 11 § miljöbalken ska meddelas för de objekt som framgår av ansökan. Bolaget har även redovisat hur dessa objekt kommer att flyttas och i stor utsträckning återställas på nya platser. Länsstyrelsen har framfört att för att dispens ska kunna ges så ska de borttagna och flyttade stenarna längs med mur C läggas så långt som möjligt med samma sidor uppåt och utåt som nu, dvs. gröna sidor uppåt.

Domstolen instämmer i bolagets bedömning att det varken är skäligt eller motiverat i detta specifika fall att lägga den gröna sidan upp enligt vad länsstyrelsen yrkat. Det har inte framkommit att några specifika värden är kopplade till den gröna sidan, varken i handlingarna eller vid den syn som genomfördes vid huvudförhandlingen.

Domstolen anser därutöver att det inte är motiverat med ytterligare kompensationsåtgärder än de som bolaget har åtagit sig att utföra. Även fortsättningsvis kommer stenmuren att vara sammanhållande vid platsen även om den får ett nytt läge.

Mot bakgrund av det ovan anförda, anser mark- och miljödomstolen sammanfattningsvis att det finns särskilda skäl för att lämna dispens enligt 7 kap. 11 § miljöbalken.

När det gäller de nyckelbiotoper som Skogsstyrelsen har att bevaka har bolaget bedömt att inga av dessa kommer att påverkas av den nu ansökta utökade täktverksamheten.

Tillståndets omfattning och tidsbegränsning

Tillståndet för såväl den miljöfarliga verksamheten som vattenverksamheten bör utformas med utgångspunkt i sökandens yrkande gällande samtliga verksamheter. Lunds kommun (kommunstyrelsen och miljönämnden) samt Länsstyrelsen har yrkat på att deponiverksamheten ska avslås bl.a. på grund av att verksamheten ligger långt fram i tiden och att den inte är tillräckligt väl beskriven.

Efter genomgång av handlingarna i målet och utifrån vad som framkom vid huvudförhandlingen instämmer mark- och miljödomstolen i det som framförs i SGI:s yttrande, dvs. att deponiverksamheten kan tillåtas om verksamheten styrs upp genom villkor, deponeringsplan och kontrollprogram. Det finns således enligt domstolen ingen anledning att avslå den delen av ansökan på grund av brister i materialet. Av 22 kap. 25 a och c §§ miljöbalken framgår vad en dom som omfattar tillstånd till sökt verksamhet ska innehålla. Mot den bakgrunden har domstolen bifogat (**domsbilaga 2**) den av bolaget ingivna förteckningen av de avfallstyper och

de förfaranden m.m. som bolaget sökt tillstånd om att få hantera. Det åligger bolaget att följa denna förteckning och de förfaranden som där anges. Domstolen har även i domen angett att de avfall som får tas emot är sådant avfall som enligt avfallsförordningen (2011:927) klassificeras som icke farligt avfall och som dessutom uppfyller kriterierna för sådant avfall som definieras som inert avfall enligt deponeringsförordningen och enligt Naturvårdsverkets föreskrifter 2004:10.

Bolaget bör kunna redovisa denna användning specifikt i den deponeringsplan som ska tas fram, se Villkor nedan. Domstolen vill även påtala kraven som framgår av 54 § i avfallsförordningen och 29 § deponeringsförordningen rörande bl.a. anteckningar vid verksamheter som återvinner och deponerar avfall.

Vad avser tidsbegränsning av verksamheterna anser domstolen att täktverksamheten ska begränsas till 20 år, i enlighet med bolaget yrkande. För övriga verksamheter bör tillståndet gälla tills vidare. Begränsningen kommer där att utgöras av deponiverksamheten och de mängder med inert avfall som kan tillföras den.

Villkor

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att bolaget och remissmyndigheterna i några fall har olika uppfattningar om villkorens nödvändighet, kravnivåer och utformning. Vissa medgivanden och justeringar har gjorts under processens gång. Villkor för tillstånd måste dock vara utformade på ett tydligt och stringent sätt som möjliggör uppföljning. Det ankommer på domstolen att ex officio göra denna bedömning och fastställa erforderliga och ändamålsenliga villkor oavsett vad som yrkats och medgetts i målet.

Slutliga villkor för tillstånd till miljöfarlig verksamhet

Ett allmänt villkor bör föreskrivas enligt praxis. Genom detta blir bolaget bl.a. bundet vid de åtaganden om skyddsåtgärder m.m. som de gjort i målet.

Likaså föreskrivs villkor om avgränsning och utmärkning av brytnings- och verksamhetsområdet i enlighet med bolagets förslag till villkor. Bolaget bör dock senast i samband med vad som föreskrivs i villkor 11 inkomma till tillsynsmyndigheten

med ett förtydligande av exploateringsplanen där koordinaterna för brytpunkterna framgår. Villkor för hur djupt täktbotten får nå föreskrivs även i enlighet med bolagets förslag.

Villkor föreskrivs också för till vilken maximal höjd deponin får ske. I villkor ska vidare föreskrivas att deponins utformning ska vara anpassad till omgivande landskap. Då landskapsbilden i området utgörs av riksintresse för kulturmiljövården är utformningen extra viktig så att deponin får en så naturlig utformning som möjligt.

Villkor för driftstider föreskrivs i huvudsak i enlighet med bolagets förslag till villkor. Domstolen anser att tillsynsmyndigheten bör ges ett bemyndigande att besluta om tillfälliga undantag från dessa tider, vilket bolaget yrkat. Mark- och miljödomstolen anser dock att sådana undantag främst bör gälla vid stora infrastrukturprojekt eller motsvarande och som är viktiga för olika samhällsfunktioner, t.ex. byggen av statliga vägar eller liknande, under förutsättning att övriga villkor innehålls och att det gäller enstaka tillfällen. Bolagets yrkande om att medge ändrade arbetstider på grund av akuta händelser anser domstolen kan ge för stora möjligheter till ändrade tider från vad som beskrivits i ansökan och att de kan ge ett betydande ökat antal störningar för omgivningen.

Som framgår av ansökan avser bolaget att maximalt transportera 700 000 ton material (bergkross, morän, avfall, asfalt) årligen in och ut från anläggningen. Domstolen anser att vilken typ av material som transporteras är av mindre betydelse att reglera i ett villkor utan det är störningen från själva transporterna som är av betydelse. Det av domslutet föreskrivna villkoret ger bolaget möjligheten att variera vad som ska transporteras under förutsättning att ovan angivna mängder inte överstigs årligen. Mängdbegränsningen är den samma som bolaget har uppgivit i ansökan vad gäller transporter in och ut ur täkten.

Villkor föreskrivs även med avseende på att information ska ges till berörda om tidpunkt för sprängning samt att all sprängning ska föregås av varningssignal.

Villkor för luftstöt vågor och markvibrationer bör i huvudsak utformas som bolaget yrkat och enligt praxis. Finner bolaget att det finns en risk att begränsningsvärdena kan komma att överskridas bör laddningsmängden anpassas därefter. Villkoren bör i båda fallen reglera sprängtillfällena och inte mättillfällena. Antalet mättillfällena får anges i ett kontrollprogram, enligt villkor 25.

Av utredningen i målet framgår att bolaget efter anläggandet av de föreslagna bullervallarna med marginal klarar att innehålla 45 dB(A) dagtid. Då området utgör riksintresse för friluftsliv och för rörligt friluftsliv är det även utifrån dessa aspekter av vikt att begränsa störningar från buller i den mån det är möjligt. För att inte ytterligare påverka dessa riksintressen och den närliggande Skåneleden anser domstolen att högre krav än brukligt bör ställas på påverkan från inte minst buller, när så är möjligt. Mot den bakgrunden anser domstolen att villkor för buller således bör föreskrivas utifrån vad bolaget med marginal har redovisat att det tekniskt klarar av (i och med anläggandet av bullervallarna runt verksamhetsområdet).

Bolaget har redovisat att det inte kommer att föreligga någon upplevd karaktär av impulsljud från skutknackningen och därför anser domstolen att den typen av ljud inte behöver regleras. Det är dock viktigt att bolaget kontrollerar detta och vidtar de skyddsåtgärder som bolaget har redovisat i ansökan.

Mark- och miljödomstolen föreskriver vidare villkor avseende vilka massor som får användas för anläggande av bullervallar, hur de ska utformas, var, när och hur mycket bullret från anläggandet får uppgå till i huvudsak med vad bolaget har yrkat och länsstyrelsen har medgett. Domstolen har föreskrivet bullernivåerna utifrån vad som framgår av Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2004:15). Anläggandet av vallarna ska genom att en plan upprättas efter samråd med Länsstyrelsen

Likaså föreskriver domstolen villkor utifrån att dispens medges från biotopskyddsbestämmelserna i 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken utifrån vad bolaget har yrkat och medgett. Domstolen finner det inte skäligt, jfr 2 kap. 7 § miljöbalken, så

som länsstyrelsen har yrkat att stenarna längs med mur C så långt som möjligt ska läggas med samma sida uppåt.

Villkor för att minska spridning av damm bör även föreskrivas. Villkoret ska utformas i enlighet med bolagets förslag.

Domstolen föreskriver även villkor för vilka avfallstyper som får tas emot och för vilken hantering som medges för dessa utifrån vad sökanden har angett i ansökan, se **domsbilaga 2** (jfr Mark- och miljööverdomstolens avgöranden 2008:6, 2008:7 samt 2557-10). Av 4 § avfallsförordningen följer även att avfall endast får lagras för en kortare period om tre år innan det återvinns eller kortare än ett år innan det bortskaffas. I annat fall anses lagringen utgöra en deponi.

Domstolen anser att det är av vikt att reglera PAH 16-halter i den asfalt som avses att hanteras och när asfalten kan anses utgöra sådan asfalt som inte ska bedömas som farligt avfall. Domstolen föreskriver därför ett villkor om maximal halt av PAH 16 i den asfalt som får tas emot. Likaså anser domstolen att det är viktigt att i villkor reglera sådant avfall som i tidigare användning kan vara täckt eller målat med material som innehåller farliga ämnen. Det är viktigt att bolaget tillser sådan kontroll som villkoret innebär vid mottagande av inert avfall. Något som även SGI har påtalat i sitt yttrande. Såväl PAH-er och andra farliga ämnen ska inte kunna laka ut från de hanterade inerta avfallsmassorna.

Utöver villkoren enligt ovan föreskrivs i villkor de krav som gäller för deponering av inert avfall. Det gäller alla hanterade avfallsmassor utifrån de sökta verksamheterna oavsett om de kommer att deponeras eller återvinnas, dock med undantag av asfaltshanteringen. Hur villkoren ska kontrolleras avseende mätmetod och mätfrekvens ska framgå av kontrollprogrammet för verksamheten enligt villkor 25 dvs. hur många prov som behöver tas per visst antal kubikmeter mottagen mängd avfall, vilka analyser behöver genomföras och med vilka metoder etc. Halterna som framgår av villkoren är hämtade från Naturvårdsverkets föreskrifter (2004:10) och gäller kriterier för avfall som får tas emot vid deponier för inert avfall.

Villkor för tankning av fordon samt förvaring av flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall föreskrivs enligt bolagets förslag efter synpunkter från länsstyrelsen och miljönämnden. Domstolen bedömer det som möjligt, tekniskt och ekonomiskt, för bolaget att uppfylla dessa krav.

Villkor föreskrivs även för vilka skyddsåtgärder som ska gälla för rening av det bortledda vattnet från verksamhetsområdet. Bolaget har i ansökan angett en utformning av den sedimentationsdamm som kommer att anläggas och dess storlek. Då frågan om vilka halter som ska gälla vid utsläpp från dammen sätts på en provotid kan anläggningens slutliga utformning få delvis annan utformning. Innan brytning påbörjas under +60 möh (RH2000) samt innan mekanisk bearbetning av avfall påbörjas ska dock dammen ha utvidgats i enlighet med vad som framgår av ansökan.

Bortledningen av vatten från verksamhetsområdet kommer att ske, enligt vad som framgår av ansökan, i dammar och vidare till Skälbäcken för att sedan följa Kävlingeåns huvudavrinningsområde ner mot Krankesjön. Trafikverket har framfört att de förutsätter att bortledningen sker på ett sätt så att vägtrumman under väg 790 inte påverkas. Av ansökan framgår att inflödet till tälten vid maximal utbrytning uppgår till 5,5 l/s sett som ett långtidsmedelvärde inkluderande både grund- och nederbördsvatten. Utifrån dessa förutsättningar bedömer domstolen att villkor bör föreskrivas för maximalt momentant bortlett vatten utifrån den utsläppskapacitet som trumman har.

Det föreskrivs även ett villkor om att ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten samt att tillsynsmyndigheten inom ramen för delegation ges möjlighet att reglera det mer i detalj.

Villkor föreskrivs även för deponeringsplan och för inlämnande av detaljerade beskrivningar av bottenkonstruktionens utformning innan deponering kan påbörjas. Här ska framgå hur den konstgjorda geologiska barriären ska utformas och när,

vilka släntlutningar som kan behövas, var bolaget avser att använda konstruktionsmaterial m.m. Likväl föreskrivs villkor för den konstgjorda geologiska barriären permeabilitet enligt kraven i 20 § deponeringsförordningen. Villkoren föreskrivs i huvudsak i enlighet med bolagets yrkande.

Likaså föreskrivs villkor om en sluttäkningsplan där den slutgiltiga utformningen av deponin ska framgå.

Slutliga villkor för tillstånd till vattenverksamheten

Ett allmänt villkor bör föreskrivas enligt praxis även för vattenverksamheten.

Den totala bortledda vattenvolymen ska mätas och journalföras i enlighet med vad som framgår av domslutet.

Villkor om lägsta nivå för avsänkning av grundvattenytan bör fastställas så som bolaget har yrkat.

Villkor föreskrivs även om att kontroll av grundvattennivåer ska ske vid minst tre grundvattenrör eller brunnar och vid minst fyra tillfällen per år. Tillsynsmyndigheten ges även möjlighet att föreskriva var brunnarna ska placeras, om det finns behov av fler samt beträffande kontrollen av grundvattennivåerna som myndigheten kan anses vara befogat.

Villkor om skyldighet för bolaget att vid behov anordna tillfällig vattenförsörjning bör föreskrivas så som bolaget har yrkat.

Det har inte framkommit att verksamheten kan komma att orsaka sådan skada på allmänna intressen att ytterligare kompensationsåtgärder kan krävas.

Uppskjuten fråga

Mark- och miljödomstolen bedömer i likhet med bolaget att det råder viss oklarhet om vilka halter av föroreningar som kan förekomma i det bortledda vattnet från verksamheten och att frågan om slutliga villkor för utsläpp från sedimentationsdamm bör sättas på provotid. Domstolen anser att tre och ett halvt år är en rimlig tid för detta. Under tiden för uppskjuten fråga och fram till dess att mark- och miljödomstolen beslutar om annat anser domstolen att bolagets föreslag till provisoriska föreskrifter ska gälla som begränsningsvärden. Kontroll ska utföras minst sex gånger per år enligt vad som framgår av den provisoriska föreskriften.

Sevesoverksamheten

Eftersom bolaget vid sprängningstillfällen kan förvara sprängmedel överstigande de mängder (10 ton) som innebär att verksamheten omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor är det viktigt att bolaget aktivt arbetar för att förebygga sådana olyckor. Bolaget har i ansökan beskrivit hur de arbetar med frågan och vilka försiktighetsmått de avser att vidta. Domstolen finner inga skäl att fastställa ytterligare villkor än de som fastställs i domslutet.

Ekonomisk säkerhet

För att säkerställa att de avslutnings- och återställningsåtgärder som ska ske i samband med att en täktverksamhet upphör kan fullgöras ska enligt 9 kap. 6 e § miljöbalken en säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken ställas. Bolaget har yrkat att en ekonomisk säkerhet fastställs som uppgår till två miljoner åttahundra tusen (2 800 000) kronor för täktverksamheten. Säkerheten för befintlig täktverksamhet uppgår idag till 3 000 000 kr

Mark- och miljödomstolen anser i likhet med länsstyrelsen att Miljösamverkan Sveriges beräkningsmetod utgör en bra grund för beräkning av säkerheten för tåkten (se Miljösamverkan Sveriges hemsida). Säkerheten bör därför bestämmas till 4 400 000 kronor, vilket domstolen anser vara betryggande i detta fall.

Eftersom tåkten succesivt kommer att efterbehandlas genom den tillståndsgivna inerta deponin bör även en säkerhet ställas för deponiverksamheten utifrån bestämmelserna i 15 kap. 35 § och 16 kap. 3 § miljöbalken. Deponeringsverksamheten kommer dock initialt vara av begränsad omfattning. Domstolen anser därför och, i linje med bolagets förslag, att ett nytt förslag till säkerhet ska inlämnas till mark- och miljödomstolen senast tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra. Säkerheten ska även då beräknas utifrån kraven i 16 kap. 3 § miljöbalken, dvs. den ska vara betryggande för sitt ändamål.

Huvudsyftet med kraven på att ställa säkerheter enligt miljöbalken är att skydda samhället, dvs. skattebetalarna, från risken att behöva stå kostnaden för efterbehandling i situationer där det ansvariga företaget gått i konkurs eller av annan anledning inte kan fullfölja sina åligganden. I sådana situationer ska en ställd säkerhet kunna tas i anspråk. Domstolen finner sammanfattningsvis att den ställda säkerheten för täktverksamheten enligt ovan skyddar samhället för den händelse något oförutsett skulle hända med den sökta verksamheten fram till tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra.

Därefter ska ny säkerhet föreslås och godkännas av domstolen. Detta innan säkerheten för täktverksamheten kan återtas. Någon särskild säkerhet för deponin ställs alltså inte i nuläget utan först i anslutning till att täktverksamheten beräknas upphöra. Detta bör föreskrivas som en del av villkor 29 i domslutet.

Igångsättningstid

Mark- och miljödomstolen anser att igångsättningstiden för täkt- och återvinningsverksamheterna bör sättas till fem år och för deponiverksamheten till tio år efter att denna dom har vunnit laga kraft. Detta i enlighet med bolagets andrahandsyrkande.

Arbets tid

Domstolen instämmer i bolagets yrkande om att arbetstiden för vattenverksamheten, anläggning för bortledning av yt- och grundvatten, bör sättas till tio år efter att denna dom vunnit laga kraft. Inte minst mot bakgrund av att anordningarna för länshållningen av tälten kan komma att behöva justeras under brytningstiden.

Tid för anmälan av oförutsedd skada

Domstolen instämmer i bolagets yrkande att tiden för oförutsedd skada bör sättas till tio år från dagen för arbetstidens utgång.

Verkställighetsförordnande

När det finns skäl för det får mark- och miljödomstolen enligt 22 kap. 28 § miljöbalken förordna att ett tillstånd till en verksamhet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft. Utgångspunkten är dock att ett ianspråktagande av ett tillstånd får ske först när tillståndet vunnit laga kraft. För att verkställighetsförordnande ska meddelas krävs att det finns skäl för det, t.ex. att arbeten måste utföras före en snabb annalkande vinter (prop. 1997/98:45, del 2. Sid 247).

Mark- och miljödomstolen anser att det finns tillräckliga skäl för att kunna medge verkställighetsförordnande för den miljöfarliga verksamheten som avser taktverksamhet inom befintligt brytområde ner till +60 möh (RH2000) samt för vattenverksamheten. Några betydande motstående intressen har inte framkommit under målets gång.

Domstolen anser dock att säkerhet enligt 22 kap. 28 § miljöbalken för eventuella skador för den del som gäller vattenverksamhet först måste ställas till länsstyrelsen i Skåne län innan den verksamheten får påbörjas. Säkerheten ska uppgå till **50 000 kr**.

Återkallelse av tidigare beslut

När detta tillstånd tas i anspråk ska det ersätta det tidigare meddelade tillståndet för befintlig taktverksamhet daterat den 2 december 2004 med dnr 541-33515-03.

Prövningsavgift

Några omständigheter som kan föranleda mark- och miljödomstolen att ändra den i beslut den 25 januari 2019 fastställda prövningsavgiften på 27 345 kr har inte framkommit. Avgiften ska därför stå fast.

Rättegångskostnader

Länsstyrelsen i Skåne har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 14 400 kr (8 timmar för inläsning innan huvudförhandlingen och 10 timmar för medverkan vid huvudförhandling), vilket bolaget godtagit vad gäller beloppets storlek. Mot bakgrund av målets omfattning anser domstolen att tidsåtgången får anses skälig. Mark- och miljödomstolen ålägger därför bolaget att till länsstyrelsen i Skåne län betala den yrkade ersättningen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 3 (MMD-01)

Överklagande senast den 10 januari 2020.

Cecilia Giese Hagberg

Viktor Forsell

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Cecilia Giese Hagberg, ordförande, och tekniska rådet Viktor Forsell samt de särskilda ledamöterna Bo Selmer och StenInge Arnesson.